

MENDELOVA UNIVERZITA V BRNĚ

Fakulta regionálního rozvoje a mezinárodních studií

**Komplexní demografická analýza
města Nového Města na Moravě**

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Autor: Bc. David Pařil

Vedoucí práce: PhDr. Dana Hübelová, Ph.D.

Brno 2016

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Zpracovatel : **Bc. David Pařil**
Studijní program: Regionální rozvoj
Obor: Socioekonomický a environmentální rozvoj regionů
Název tématu: **Komplexní demografická analýza města Nového Města na Moravě**
Rozsah práce: 70-80

Zásady pro vypracování:

1. Literární přehled
Přehled základních pojmů a studií demografické problematiky z dostupné odborné literatury týkající se zvoleného tématu.
2. Cíl práce
  - analyzovat demografický vývoj města Nového Města na Moravě v období let 2005–2015,
  - na základě provedené analýzy predikovat budoucí demografický vývoj u vybraných ukazatelů do roku 2020,
  - porovnat demografický vývoj města s trendy v ČR a navrhnout možná vhodná opatření na snížení demografického stárnutí populace.
3. Materiál a metodika
  - rešerše literatury – teoretická vymezení sledovaných demografických ukazatelů,
  - statistické zpracování demografických ukazatelů (extrapolace časových řad),
  - metoda komparace.Pro zpracování demografických analýz budou použita sekundární data ČSÚ.
4. Výsledky práce
  - identifikace vývojových trendů demografických ukazatelů,
  - predikce dalšího vývoje,
  - interpretace hlavních demografických změn populace, příčin a důsledků.
5. Diskuze a závěr
  - shrnutí dosažených výsledků a komplexní zhodnocení,
  - porovnání výsledků s podobně koncipovanými demografickými studiemi.

Seznam odborné literatury:

1. KOSCHIN, F. *Demografie poprvé*. 2. vyd. Praha: Oeconomica, 2005. 122 s. ISBN 80-245-0859-1.
2. RABUŠIC, L. *Česká společnost stárne*. Brno: Masarykova univerzita, 1995. 192 s. ISBN 80-210-1155-6.
3. MATĚJA, Z. – KRAFTOVÁ, I. – MAŠTÁLKA, M. *Bezpečný rozvoj regionu: základní koncept*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-261-0.
4. YUSUF, F. *Methods of demographic analysis*. New York: Springer, 2013. ISBN 978-94-0076-783-6.
5. HINDLS, R. – HRONOVÁ, S. – NOVÁK, I. *Metody statistické analýzy pro ekonomy*. 2. vyd. Praha: Management Press, 2000. 259 s. ISBN 80-7261-013-9.
6. WUNSCH, G. – VALLIN, J. – CASELLI, G. *Demography: analysis and synthesis*. Amsterdam: Elsevier, 2006. ISBN 0-12-765661-8.

Datum zadání diplomové práce: září 2016

Termín odevzdání diplomové práce: prosinec 2016

L. S.

Bc. David Pařil
Autor práce

doc. Ing. Kristina Somerlíková, Ph.D.
Vedoucí ústavu

PhDr. Dana Hübelová, Ph.D.
Vedoucí práce

prof. Dr. Ing. Libor Grega
Děkan FRRMS MENDELU

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem práci: „*Komplexní demografická analýza města Nového Města na Moravě*“ vypracoval samostatně a veškeré použité prameny a informace uvádím v seznamu použité literatury. Souhlasím, aby moje práce byla zveřejněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách ve znění pozdějších předpisů a v souladu s platnou Směrnicí o zveřejňování vysokoškolských závěrečných prací. Jsem si vědom, že se na moji práci vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon, a že Mendelova univerzita v Brně má právo na uzavření licenční smlouvy a užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona.

Dále se zavazuji, že před sepsáním licenční smlouvy o využití díla jinou osobou (subjektem) si vyžádám písemné stanovisko univerzity, že předmětná licenční smlouva není v rozporu s oprávněnými zájmy univerzity, a zavazuji se uhradit případný příspěvek na úhradu nákladů spojených se vznikem díla, a to až do jejich skutečné výše.

V Brně, dne 22. prosince 2016

.....
podpis

Poděkování

Rád bych na tomto místě poděkoval vedoucí práce PhDr. Daně Hübelové, Ph.D. za odborné vedení, cenné rady a připomínky, které mi pomohly při zpracování této diplomové práce.

Abstrakt

Diplomová práce se zabývá komplexní demografickou analýzou města Nového Města na Moravě v letech 2005-2015. Bylo analyzováno postavení SO ORP Nové Město na Moravě v rámci SO ORP Kraje Vysočina a postavení města Nového Města na Moravě v rámci SO ORP Nové Město na Moravě. Stěžejní analytická část se zabývala analýzou hlavních demografických ukazatelů: struktury obyvatelstva podle věku a pohlaví a procesy dynamiky jako porodnost, potratovost, sňatečnost, rozvodovost, úmrtnost a migrace. Dále byla provedena analýza obyvatelstva podle stupně vzdělání, národnosti a náboženského vyznání.

Prostřednictvím extrapolace byla provedena predikce demografického vývoje do roku 2020. Byla navržena též opatření, která by mohla zmírnit nepříznivý vývoj některých ukazatelů, především úbytek obyvatel a jeho stárnutí.

Klíčová slova: Nové Město na Moravě, obyvatelstvo, demografické ukazatele, časová řada, predikce

Abstract

The Diploma thesis deals with complex demographic analysis of Nové Město na Moravě in 2005-2015. There was analyzed a position of the administrative district of municipality with extended authority Nové Město na Moravě under the terms of administrative districts of municipalities with extended authority of Vysocina region and the position of Nové Město na Moravě under the terms of administrative district of the municipality with extended authority Nové Město na Moravě. Crucial analytical part includes analysis of the major demographic indicators: age and sex structure of population and processes of dynamics as birth rate, abortion rate, marriage rate, divorce rate, mortality and migration. Next, there was made analysis of population by educational stages, nationality and religion.

Through extrapolation has been made prediction of demographic development until 2020. There were also suggested measures that could mitigate the negative development of certain indicators, primarily the population decline and aging.

Key words: Nové Město na Moravě, Population, Demographic indicators, Time line, Prediction

Obsah

1 ÚVOD	10
2 CÍL PRÁCE	11
3 LITERÁRNÍ PŘEHLED	12
3.1 Základní pojmy demografie.....	12
3.2 Historie demografie	12
3.3 Prameny demografických dat	13
3.4 Struktura obyvatelstva	13
3.4.1 Struktura obyvatelstva podle pohlaví	14
3.4.2 Struktura obyvatelstva podle věku.....	14
3.4.3 Struktura obyvatelstva podle rodinného stavu.....	15
3.4.4 Struktura obyvatelstva podle stupně vzdělání	15
3.4.5 Struktura obyvatelstva podle národnosti.....	15
3.4.6 Struktura obyvatelstva podle náboženského vyznání	16
3.5 Demografické stárnutí.....	16
3.6 Demografické procesy	17
3.6.1 Úmrtnost	17
3.6.2 Porodnost	17
3.6.3 Potratovost	18
3.6.4 Sňatečnost	18
3.6.5 Rozvodovost	19
3.6.6 Migrace	19
4 MATERIÁL A METODIKA	21
4.1 Materiál a metodika	21
4.2 Časové řady.....	21
4.2.1 Druhy časových řad	21

4.2.2 Srovnatelnost údajů v časové řadě.....	22
4.2.3 Přístupy k analýze časových řad.....	23
4.2.4 Vybrané typy trendových funkcí	24
4.2.5 Volba vhodného modelu trendu.....	25
5 VÝSLEDKY PRÁCE	27
5.1 Obecná charakteristika území.....	27
5.2 Postavení SO ORP Nové Město na Moravě v rámci SO ORP Kraje Vysočina	28
5.2.1 Rozmístění obyvatelstva	29
5.2.2 Struktura obyvatelstva	30
5.2.3 Dynamika obyvatelstva.....	32
5.3 Postavení Nového Města na Moravě v rámci SO ORP Nové Město na Moravě	33
5.3.1 Rozmístění obyvatelstva	34
5.3.2 Struktura obyvatelstva	35
5.3.3 Dynamika obyvatelstva.....	37
5.4 Demografická analýza Nového Města na Moravě.....	39
5.4.1 Historický vývoj počtu obyvatel.....	39
5.4.2 Počet obyvatel v jednotlivých částech města v letech 1869-2011.....	40
5.4.3 Struktura obyvatel podle pohlaví.....	41
5.4.4 Struktura obyvatel podle věku	43
5.4.5 Struktura obyvatel podle rodinného stavu	49
5.4.6 Obyvatelstva podle stupně vzdělání	51
5.4.7 Obyvatelstvo podle národnosti	53
5.4.8 Obyvatelstvo podle náboženského vyznání.....	54
5.4.9 Úmrtnost	56
5.4.10 Porodnost a potratovost	58
5.4.11 Migrace obyvatelstva.....	61

5.4.12 Přirozený přírůstek.....	62
5.4.13 Celkový přírůstek.....	64
5.4.14 Sňatečnost a rozvodovost.....	66
6 SHRUTÍ VÝSLEDKŮ	70
7 DISKUZE	74
8 ZÁVĚR	76
9 SEZNAM LITERATURY.....	77
10 SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ	81

1 ÚVOD

Diplomová práce se zabývá komplexní demografickou analýzou Nového Města na Moravě. Demografická analýza je důležitá pro každou obecní nebo městskou samosprávu, která rozhoduje o rozvoji území. Informace o vývoji obyvatelstva v minulosti i současnosti jsou podstatné také pro prognózu budoucího vývoje. Bez těchto informací se neobejde veřejný sektor, který je potřebová k zodpovědnému plánování, ale využívá je též soukromý sektor, který je závislý na znalosti trhu a zákazníků.

V posledních desetiletích docházelo k velkým změnám v demografickém vývoji ve vyspělých zemích světa, které jsou podobné jako ty, ke kterým začalo později docházet i v České republice. Jedná se o snižování porodnosti, sňatečnosti, zvyšuje se rozvodovost a přibývá dětí narozených mimo manželství. Důvodem je změna společenských a ekonomických poměrů a z toho plynoucí změna životního stylu. Zachytit demografické změny je důležité nejen na velkých územích, jako je stát, ale i na menším území, například kraje, okresu nebo obce.

V literárním přehledu diplomové práce jsou uvedeny základní pojmy demografie, historie demografie, prameny demografických dat. Dále je zde specifikována struktura obyvatelstva, demografické stárnutí a demografické procesy. Ve výsledcích práce je popsána obecná charakteristika území, postavení SO ORP Nové Město na Moravě v rámci SO ORP Kraje Vysočina a postavení Nového Města na Moravě v rámci SO ORP Nové Město na Moravě. Na tyto kapitoly navazuje demografická analýza Nového Města na Moravě, kde je kromě historického vývoje počtu obyvatel věnována pozornost především struktuře obyvatel podle pohlaví a věku a dalším demografickým ukazatelům, kterými jsou porodnost a potratovost, úmrtnost, migrace, přirozený a celkový přírůstek, sňatečnost a rozvodovost, struktura obyvatel podle rodinného stavu, vzdělání, národnosti a náboženského vyznání.

Výsledky diplomové práce zachycují demografickou situaci Nového Města na Moravě a její vývoj v letech 2005-2015 zahrnující i predikci vývoje vybraných ukazatelů do roku 2020.

2 CÍL PRÁCE

Hlavním cílem diplomové práce byla analýza demografického vývoje města Nového Města na Moravě v období let 2005-2015. Hlavní cíl je naplněn pomocí dílčích, logicky na sebe navazujících cílů:

- zjistit vývoj ukazatelů demografické struktury a dynamiky v daném období,
- porovnat demografický vývoj města s trendy v České republice,
- navrhnout možná vhodná opatření na snížení demografického stárnutí populace.

Na základě uskutečněné analýzy byla provedena predikce budoucího demografického vývoje u vybraných ukazatelů do roku 2020.

3 LITERÁRNÍ PŘEHLED

3.1 Základní pojmy demografie

Název demografie pochází ze dvou řeckých slov démos, což znamená lid a grafein, které znamená psát (Yusuf, 2013).

Roubíček (1997, s. 15) definuje demografii jako společenskou vědu, jejímž předmětem jsou demografické jevy, procesy a zákonitosti, jimiž se tyto jevy a procesy řídí. Demografickými jevy a procesy rozumíme ty, které souvisí s reprodukcí lidských populací. Do sféry svého zájmu zahrnuje demografie i další oblasti související s hlavním předmětem zájmu. Tyto oblasti se někdy mohou prolínat s předmětem zájmu jiných věd. Demografie kromě reprodukce populací zahrnuje i vztahy, které reprodukci ovlivňují, a zabývá se i podmínkami za nichž k reprodukci dochází (Koschin, 2005, s. 7).

Obsahově širší termín než demografická reprodukce je populační vývoj. Ten v sobě zahrnuje migraci obyvatelstva, jejíž sledování má význam především u menších územních jednotek (Šafařík, 2011).

Účastníkem demografických událostí se stává každý člověk, protože narození a úmrtí se týkají každého. Většiny lidí se týkají i další demografické procesy jako je sňatek, narození dětí, některých též rozvod a stěhování. Demografie se nezajímá o jednotlivce, ale jednotlivci a rodiny jsou přímými účastníky reprodukce a vytváří demografické události, z kterých se stávají demografické procesy (Vaňo, Jurčová, Mészáros, 2003, s. 12).

Demografii můžeme členit na pět hlavních částí. Teoretická demografie hledá zákonitosti vývoje demografických systémů a po zevšeobecnění vytváří platné závěry. Druhou částí je demografická analýza, která popisuje souvislosti reprodukčního chování. Třetí část, demografická prognóza, se zabývá odhadem budoucího vývoje populace. Další částí je demografická metodologie, která se zabývá metodami pro analýzu a prognózu. Poslední částí je demografická statistika, která sbírá a zpracovává demografické údaje (Vaňo, Jurčová, Mészáros, 2003, s. 13-14).

3.2 Historie demografie

Starí Egypťané a Číňané pořádali soupisy obyvatelstva již před 5 tisíci lety. Nešlo však o zkoumání reprodukce obyvatelstva, proto nelze mluvit ještě o demografii. Za počátek demografie jako vědní disciplíny je považována práce Johna Graunta, který se v roce 1662

zabýval zkoumáním vymírání londýnského obyvatelstva. V českých zemích se demografická tematika objevuje od poloviny 18. století. O demografii jako vědě lze však hovořit teprve od konce 19. století, rozvoj této vědy nastal po vzniku Československé republiky. V dnešní době se demografií zabývají především pracoviště některých vysokých škol (Koschin, 2005, s. 8-10).

3.3 Prameny demografických dat

Všechny prameny běžné demografické statistiky, stejně jako výsledky speciálních výběrových šetření se považují za prameny demografických dat. Základní prameny demografických dat jsou:

Sčítání lidu: Sčítání lidu zahrnuje sběr, uspořádání, zhodnocení, analýzu a publikování vybraných demografických, ekonomických a sociálních údajů. Poskytuje informace o počtu, rozmístění a struktuře obyvatel v daném okamžiku. Sčítání lidu je podle zákona povinné (Kalibová, 2001, s. 9-10).

Evidence přirozené měny: Přirozená měna vyjadřuje procesy rození a vymírání lidských populací. Zahrnuje se do ní také sňatečnost, rozvodovost, potratovost a nemocnost. Evidenci přirozené měny se zabývají matriky (Kalibová, 2001).

Evidence migrací: Informace o změnách rozmístění obyvatelstva v závislosti na ostatních sociálních a ekonomických jevech poskytuje evidence migrací. V České republice je migrace definována jako změna trvalého pobytu za hranice určité administrativní jednotky. Administrativní jednotkou je zpravidla míněna obec (Šafařík, 2011, s. 16).

Evidence nemocnosti: Statisticky se evidují pouze poruchy zdraví nebo úrazy vyžadující léčení. Celkově je sledováno jen několik závažných nemocí. Na základě statistiky ukončených případů pracovní neschopnosti existují spolehlivé informace o nemocnosti ekonomicky aktivních obyvatel (Kalibová, 2001).

Ostatní prameny: Výběrová šetření se provádějí jako doplněk sčítání lidu nebo evidence demografických událostí. Registry obyvatelstva vycházejí především z dat získaných při sčítání lidu. K dalším speciálním registrům obyvatelstva patří například soupisy voličů, soupisy daňových poplatníků a soupisy školních dětí (Kalibová, 2001).

3.4 Struktura obyvatelstva

Struktura obyvatelstva podle pohlaví a věku se nazývá také demografická struktura. Její charakteristikou je graf, který se nazývá strom života nebo věková pyramida. Oba typy grafu

poskytují stejnou informaci, rozlišení je pouze formální. Strom života je tvořen dvěma polygony, věková pyramida dvěma histogramy. Obvykle se umísťuje graf pro muže vlevo a graf pro ženy vpravo (Wunsch, Vallin, Caselli, 2006). Nezávisle proměnná (věk) se vynáší na svislou osu a závisle proměnná (počet osob v příslušné věkové kategorii) se vynáší na osu vodorovnou. (Koschin, 2005, s. 93).

3.4.1 Struktura obyvatelstva podle pohlaví

Počet mužů a žen v populaci není stejný, ale mění se v průběhu života. Poměr mužů a žen v populaci vyjadřuje index maskulinity (*Ima*), který říká, kolik mužů připadá v populaci na 1 ženu. Tento index se uvádí obvykle v promile, proto jej lze interpretovat jako počet mužů (P_m), který připadá na 1000 žen (P_z):

$$Ima = \frac{P_m}{P_z} * 1000.$$

Obdobně se počítá index feminity (*Ifa*):

$$Ifa = \frac{P_z}{P_m} * 1000.$$

Jelikož se rodí více chlapců než děvčat, index maskulinity při narození má větší hodnotu než 100. V České republice (ČR) je to nejčastěji 105-106. Tato hodnota se snižuje díky nízké úmrtnosti jen velmi pomalu a v zemích s nízkou úmrtností se počet mužů a žen vyrovnává mezi 45-55 lety, to znamená, že dosahuje pohlavní rovnováhy. Po dosažení věku pohlavní rovnováhy se poměr mužů a žen v populaci mění ve prospěch žen, jelikož se ve vyšším věku úmrtnost mužů a žen značně liší (Koschin, 2005, s. 101). Zastoupení mužů a žen v populaci ovlivňuje také migrace. Nejčastěji se jedná o migraci pracovní. V ČR mají například vyšší zastoupení žen v populaci regiony se silným textilním průmyslem (Šafařík, 2011, s. 18).

3.4.2 Struktura obyvatelstva podle věku

Populaci lze podle věku rozdělit do tří základních skupin, a to podle schopnosti reprodukce: (Koschin, 2005, s. 96)

- a) předreprodukční (dětská) 0-14 let => I. biologická generace,
- b) reprodukční (rodičovská) 15-49 let => II. biologická generace,
- c) poreprodukční (prarodičovská) 50 a více let => III. biologická generace

Populaci lze dělit též podle ekonomické aktivity:

- a) osoby v předproduktivním věku 0-14 let => I. ekonomická generace,
- b) osoby v produktivním věku 15-64 let => II. ekonomická generace,
- c) osobu v poproduktivním věku 65 a více let => III. ekonomická generace.

Zahájení a ukončení ekonomické aktivity je pro jednotlivce individuální, ve výše uvedeném rozdělení je použit věk, který lze považovat za obvyklý (Fiala, Langhamrová, 2013).

Švédský demograf A. G. Sundbärg zjistil již před více než sto lety, že v každé populaci tvoří II. biologická generace 50 %, což v zásadě platí dodnes. Podle tohoto zjištění rozdělil populaci do tří typů.

V prvním typu populace převažuje I. biologická generace nad III. biologickou generací. Zde se jedná o populaci rostoucí, neboli progresivní. Tento typ populace se nachází v rozvojových zemích.

V druhém typu populace je I. a III. biologická generace přibližně stejná, jedná se o populaci stagnující, nebo-li stacionární.

Ve třetím typu převažuje III. biologická generace nad I. biologickou generací, jde o populaci ubývající, nebo-li regresivní. K tomuto typu patří většina evropských populací, včetně naší (Koschin, 2005, s. 96-97).

3.4.3 Struktura obyvatelstva podle rodinného stavu

Struktura obyvatelstva podle rodinného stavu se zjišťuje při sčítání lidu, domů a bytů. Nárůst podílu svobodných a rozvedených a snižování podílu ženatých a vdaných je ovlivněn tím, že stále více lidí spolu žije nesezdaně v tzv. faktických manželstvích (ČSÚ, 2014a).

3.4.4 Struktura obyvatelstva podle stupně vzdělání

Stupeň vzdělání obyvatel se zjišťuje při sčítání lidu, domů a bytů. Úroveň vzdělání udává nejvyšší ukončený stupeň školního vzdělání obyvatel starších 15 let. Často je úroveň vzdělanosti využívána jako ukazatel sociálního statusu, protože bývá spojena s dalšími sociálními a ekonomickými charakteristikami (ČSÚ, 2014a).

3.4.5 Struktura obyvatelstva podle národnosti

Zjišťování národnosti je trvalou součástí sčítání lidu, domů a bytů. Každý občan ČR má právo svobodné volby vlastní národnosti. Údaje o národnostním složení obyvatel mají velký význam v současném světě v kontextu migrace, integrace a politiky národnostních menšin. Tyto údaje jsou vysoce subjektivní a politicky citlivé (ČSÚ, 2014b).

3.4.6 Struktura obyvatelstva podle náboženského vyznání

Náboženské vyznání je zjišťováno při sčítání lidu, domů a bytů. Náboženské vyznání je definováno jako účast na náboženském životě určité církve nebo náboženské společnosti. Každý se může svobodně vyjádřit o svém náboženském vyznání nebo může uvést, že je bez vyznání. Rodiče dětí do 15 let uvádí náboženské vyznání těchto dětí podle svého uvážení (Růžičková, Šídlo, 2015).

3.5 Demografické stárnutí

Stárnutím populace se nazývá proces, kdy v populaci ubývá podílu dětské složky a zvyšuje se podíl seniorů. Hlavní příčinou je pokles porodnosti a pokles specifických měr úmrtnosti, které vede k dožívání se vysokého věku. Podle OSN se určují věkové skupiny následovně: 0-14 let, 15-64 let a 65 let a více. Na vzájemných proporcích mezi těmito skupinami závisí, zda se jedná o populaci mladou, středního věku nebo stárnoucí. Populace se označuje jako stará nebo stárnoucí, pokud počet obyvatel ve věku 65 let a více je 8% nebo vyšší (Rabušic, 1995, s. 12).

Demografické procesy určují věkovou skladbu celé populace i jednotlivých populačních skupin, například obyvatelstva venkova, města, okresu, země, atd. Věková skladba populace je v určitém okamžiku výslednicí demografických procesů, které probíhaly v minulosti. Je v ní tedy obsažen populační vývoj několika předcházejících desetiletí a zároveň je jedním z důležitých předpokladů budoucího populačního vývoje (Šafařík, 2011, s. 21).

Rychlost a rozsah stárnutí populace závisí na vývoji střední délky života, úrovně porodnosti a migrace. Tento proces demografického stárnutí ve vyspělých zemích přináší ekonomické, společenské i politické otázky, které budou muset řešit centrální i regionální správní orgány (Kraftová a kol., 2016).

Pomocí indexu stáří, indexů ekonomické závislosti I a II a indexu ekonomického zatížení lze charakterizovat proces demografického stárnutí (ČSÚ, 2014c):

- Index stáří vyjadřuje, kolik je v populaci obyvatel ve věku 65 a více let na 100 obyvatel ve věku 0-14 let,
- Index ekonomické závislosti I udává, kolik je v populaci osob ve věku 0-14 let na 100 osob ve věku 15-64 let,
- Index ekonomické závislosti II vyjadřuje, kolik je počet osob ve věku 65 a více let na 100 osob ve věku 15-64 let,

- Index ekonomického zatížení udává počet osob ve věku 0-14 let a osob ve věku 65 a více let na 100 osob ve věku 15-64 let.

3.6 Demografické procesy

Základními procesy, kterými se demografie zabývá, jsou procesy uzavírání a zániku manželství, procesy rozmnožování populací, procesy vymírání populace a procesy zvětšování a zmenšování populace stěhování. Zkoumá se jejich úroveň, vývoj v čase a vliv na stav populace (Vaňo, Jurčová, Mészáros, 2003, s. 37).

3.6.1 Úmrtnost

Úmrtnost je vedle porodnosti jedna ze dvou základních složek demografické reprodukce. Demografie zkoumá proces vymírání určité populace, zajímá se tedy o úmrtí jako o hromadný jev. Úmrtnost je v určitém smyslu důsledkem nemocnosti a důsledkem kvality životního prostředí, životních podmínek a způsobu života (Šafařík, 2011, s. 23). Zkoumání úmrtnosti se vždy věnovala velká pozornost, jsou s ní spjaty i začátky demografie jako vědní disciplíny. Z toho důvodu je výzkum úmrtnosti nejvíc rozpracovaný ze všech demografických procesů, a to hlavně po metodologické stránce. Úmrtnost charakterizuje hrubá míra úmrtnosti (*hmú*). Počítá se jako poměr počtu zemřelých (*D*) k obyvatelům středního stavu (*P*):

$$hmú = \frac{D}{P} * 1000.$$

Intenzita úmrtnosti je v každém věku jiná, a také počet osob vystavených riziku úmrtí je v jednotlivých skupinách obyvatelstva rozdílný. Rozdílná je i intenzita úmrtí podle pohlaví (Vaňo, Jurčová, Mészáros, 2003, s. 51-52). Kvantitativně nejpřesnější vyjádření intenzity úmrtnosti zkoumané populace poskytuje úmrtnostní tabulka, a to pomocí tabulkových funkcí. Rozlišují se dva druhy úmrtnostních tabulek, transversální (okamžikové, průřezové) a generační (Kalibová, 2001, s. 23).

3.6.2 Porodnost

Porodnost je vedle úmrtnosti základní složkou demografické reprodukce. Úroveň porodnosti je indikátorem sociálního rozvoje a ovlivňuje populační vývoj územních celků i jednotlivých populací. Úroveň porodnosti je ovlivňována populační politikou státu a systémem hodnot ve společnosti (Šafařík, 2011, s. 24). Narozené děti se dělí na živě a mrtvě narozené. U živě narozených dětí se sleduje jejich pořadí, a to buď podle počtu dětí narozených z nynějšího manželství, nebo podle všech dětí narozených matce. Podle rodinného stavu matky v době

porodu se narozené děti rozlišují na manželské a nemanželské. Ukazatelem porodnosti je hrubá míra porodnosti (*hmp*), která je určena jako poměr počtu živě narozených dětí (N^p) a středního stavu obyvatelstva (P), obvykle v ročním vymezení. Vyjadřuje se v promilích (Kalibová, 2001, s. 27):

$$hmp = \frac{N^p}{P} * 1000.$$

3.6.3 Potratovost

Potratovostí se rozumí úmrtnost plodu, to je ukončení těhotenství vynětím nebo vypuzením plodu v době od početí do takového vývojového stadia, kdy je plod podle platných definic považován za dítě (Kalibová, 2001, s. 28). V právním i demografickém smyslu začíná život narozením živého dítěte. V biologickém smyslu začíná život již v okamžiku početí. Plody starší 28 týdnů bývají považovány za životaschopné, tedy za děti. Trvalo-li těhotenství déle než 28 týdnů označuje se jeho ukončení jako porod. Ukončení těhotenství do 28 týdnů trvání se označuje jako potrat. Potrat může být spontánní (samovolný), to je takový, který není vyvolán úmyslně. Potrat může být též umělý (indukovaný) nebo umělé přerušení těhotenství (interrupce), které je způsobeno úmyslně vnějším zásahem (Roubíček, 2007, s. 223).

Česká statistika rozlišuje miniinterrupce, jiná legální umělá ukončení těhotenství, samovolné potraty a ostatní potraty. Potratovost úzce souvisí s propagací a šířením antikoncepčních prostředků a s celkovým populačním klimatem v zemi. Při analýze procesu potratovosti se sleduje výskyt potratů ve vztahu k celé populaci, k ženám v reprodukčním věku nebo k živě narozeným dětem (Kalibová, 2001). Hrubá míra potratovosti (*hmpo*) je definována jako počet všech potratů (A) na 1000 obyvatel středního stavu (P):

$$hmpo = \frac{A}{P} * 1000.$$

3.6.4 Sňatečnost

Sňatečnost je proces formování (uzavírání) sňatků na základě zákonem daných podmínek. Při uzavírání sňatků existuje několik limitujících faktorů, jako jsou rodinný stav, věk a určitý stupeň pokrevnosti. Sňatkuschné obyvatelstvo tvoří osoby svobodné, rozvedené nebo ovdovělé. Minimální sňatkový věk je 18 let (věk plnoletosti), v odůvodněných případech s možností výjimek (maximálně o 2 roky). Počet uzavíraných manželství závisí na velikosti souboru sňatkuschného obyvatelstva a jeho rozdělení podle pohlaví a věku. Struktura a rozsah tohoto souboru závisí na celkovém populačním vývoji a úrovni jednotlivých složek

demografické reprodukce. Intenzitu sňatečnosti ovlivňuje také populační politika státu, politická a hospodářská situace v zemi a přijímaný systém hodnot. Ukazatelem intenzity sňatečnosti je hrubá míra sňatečnosti (*hms*), která se vyjadřuje jako počet sňatků (*S*) na 1000 obyvatel středního stavu (*P*) v jednom roce:

$$hms = \frac{S}{P} * 1000.$$

Na změny populačního klimatu reaguje hrubá míra sňatečnosti, vývoj jejich hodnot se odráží v následném vývoji porodnosti. Sňatky osob rozvedených a ovdovělých ovlivňují intenzitu sňatečnosti, tento ukazatel ovlivňuje i věková struktura populace (Kalibová, 2001, s. 30-31).

3.6.5 Rozvodovost

„Rozvodovost je demografický proces, který sleduje rozvody manželství jako hromadný jev“ (Vaňo, Jurčová, Mészáros, 2003, s. 12). Rozvod je zákonný způsob zániku manželství. Počet rozvedených manželství je nižší než počet rozpadlých manželství, protože ve statistice nejsou uvedena manželství, která ve skutečnosti již neexistují, ale nejsou rozvedena. Počet rozvedených manželství lze získat z běžné statistické evidence, počty rozpadlých manželství je možné zjistit pouze z výběrových šetření. Rozvodovost závisí na mnoha společenských a sociálních faktorech, ke kterým patří například tradice, hodnotová orientace, náboženství, emancipace žen. Jedním z faktorů, které ovlivňují rozvodovost, je také existující rozvodová legislativa, která je rozdílná v různých zemích a z toho důvodu je obtížná srovnatelnost dat v mezinárodním měřítku.

Ukazatelem rozvodovosti je hrubá míra rozvodovosti (*hmro*), která je určena jako podíl rozvodů (*R*) na 1000 obyvatel středního stavu (*P*):

$$hmro = \frac{R}{P} * 1000.$$

Vysoká intenzita rozvodovosti má mnoho negativních důsledků. Jedním z nich je vznik neúplných rodin, ve kterých chybí jeden z rodičů, a kde žijí nezletilé děti (Kalibová, 2001, s. 32-33).

3.6.6 Migrace

Migrace nebo též stěhování obyvatelstva patří mezi procesy, které vyvolávají změny v počtu, struktuře a rozmístění obyvatel na určitém území (Vaňo, Jurčová, Mészáros, 2003, s. 56). V ČR je migrace definována jako změna trvalého pobytu za hranice určité administrativní jednotky. Za administrativní jednotku bývá obvykle považována obec.

Migrace se skládá ze dvou procesů, a to imigrace a emigrace. Imigrace znamená stěhování směrem do populace a emigrace je stěhování z populace. Ukazatelem je hrubá míra imigrace a hrubá míra emigrace. Důležitý je výsledek těchto dvou rozdílných procesů, sleduje se, zda populace přibývá nebo ubývá. Tento výsledek se nazývá saldo migrace (Koschin, 2005, s. 89-90). Migrační saldo (MS) je rozdíl mezi počtem přistěhovalých (I) a vystěhovalých osob (E):

$$MS = I - E.$$

Pokud je saldo kladné, nazývá se migračním přírůstkem nebo čistou imigrací. Označuje se také jako migrační zisk. Pokud je migrační saldo záporné, nazývá se migračním úbytkem nebo čistou emigrací. Poměr migračního salda a středního stavu obyvatelstva (P) se nazývá hrubá míra migračního salda ($hmms$; Vaňo, Jurčová, Mészáros, 2003, s. 57):

$$hmms = \frac{I - E}{P} * 1000.$$

Migrace bývá velmi nestabilní v čase, protože podléhá různým sociálním, ekonomickým a politickým vlivům. Proto se obvykle sledují jen hrubé údaje jako je obecná míra migrace, případně absolutní počty migrantů (Koschin, 2005, s. 91).

4 MATERIÁL A METODIKA

4.1 Materiál a metodika

Diplomová práce využívala jako základní zdroj informací veřejně dostupná data Českého statistického úřadu. Byly využity zejména demografické ročenky krajů a měst z let 2005 - 2015. Pro ukazatele, které se evidují pouze při Sčítání lidu, domů a bytů byly využity výsledky ze Sčítání lidu, domů a bytů z let 2001 a 2011. Pro historický vývoj počtu obyvatelstva byl využit Historický lexikon obcí 1869-2005.

Výsledky diplomové práce byly zobrazeny metodou analýzy časových řad. Vývoj vybraných ukazatelů byl predikován do roku 2020 pomocí parabolické nebo lineární trendové funkce.

4.2 Časové řady

Podle Hindlse a kol. (2007) lze časovou řadu charakterizovat jako posloupnost věcně a prostorově srovnatelných pozorování, nebo-li dat. Tato data musí být uspořádána z časového hlediska ve směru minulost – přítomnost. K popisu těchto řad slouží soubor metod, který se nazývá analýzou. Tyto metody mohou sloužit k prognóze.

4.2.1 Druhy časových řad

Základní druhy časových řad ekonomických ukazatelů se člení podle:

1) Časového hlediska

- a) Intervalové: Závisí na délce intervalu, za který je sledován. Intervaly musí být stejně dlouhé, aby nebylo srovnání zkreslené. Pro zajištění srovnatelnosti je nutné přepočítat všechna období na jednotkový časový interval. Tato operace se nazývá kalendářní očišťování, nazývá se též očišťováním časových řad od důsledků kalendářních variací. Údaje očištěné na kalendářní dny jsou definovány jako:

$$Y_t^{(0)} = y_t \frac{\bar{k}_t}{k_t}$$

Pozn. y_t – hodnota očišťovaného ukazatele v příslušném dílčím období roku (měsíce, čtvrtletí),

k_t – je počet kalendářních dní v příslušném dílčím období roku,

$\bar{k}_t$ – průměrný počet kalendářních dní v dílčím období roku.

- b) Okamžikové: Ukazatelé těchto časových řad jsou sestavovány z ukazatelů vztahujících se k určitému okamžiku. Z časové řady okamžikových ukazatelů se počítá speciální průměr, který se nazývá chronologický průměr:

$$\bar{y} = \frac{\frac{y_1+y_2}{2} + \frac{y_2+y_3}{2} + \dots + \frac{y_{k-1}+y_k}{2}}{k-1} = \frac{\frac{1}{2}y_1 + y_2 + \dots + y_{k-1} + \frac{1}{2}y_k}{k-1}.$$

2) Periodicity

Délka období u intervalové časové řady se nazývá periodicitou časové řady.

- Krátkodobá časová řada: Periodicita je kratší než jeden rok (měsíc).
- Dlouhodobá časová řada: S roční nebo delší periodicitou.

3) Druhu sledovaných ukazatelů

Podle charakteru ukazatele tvořícího časovou řadu se časové řady člení na:

- Primární (prvotní): Primární ukazatelé jsou zjišťované přímo (neodvozené).
- Sekundární (odvozené): Vznikají jako funkce různých primárních ukazatelů, jako funkce různých hodnot téhož primárního ukazatele nebo jako funkce dvou či více primárních ukazatelů.

4) Způsobu vyjádření údajů

Většinu důležitých ekonomických časových řad tvoří časové řady ukazatelů vyjádřené v peněžní formě (Hindls, Novák a Hronová, 2000).

4.2.2 Srovnatelnost údajů v časové řadě

Jednotlivé údaje musí být srovnatelné z věcného, prostorového a časového hlediska.

- Věcná: Obsahové vymezení ukazatele musí být vždy stejné, pokud se během času mění, jsou údaje časové řady nesrovnatelné a v podstatě bezcenné.
- Prostorová: Údaje v časových řadách je nutné vztahovat ke stejným geografickým územím.
- Časová: U intervalových ukazatelů časových řad je časová srovnatelnost problémem z důvodu závislosti ukazatelů na délce intervalu.

4.2.3 Přístupy k analýze časových řad

Výběr metody závisí na řadě faktorů, jako je účel analýzy, typ sledované časové řady, zkušenost statistika, dostupnost výpočetní techniky, apod.

Nejčastěji se používají tyto 4 přístupy k analýze časových řad (Křivý, 2012):

1) Dekompozice časové řady

Časová řada se rozkládá na čtyři základní složky, a to trend (T_t), sezónní složka (S_t), cyklická složka (C_t) a náhodná (reziduální) složka (ε_t).

Dekompozice (rozklad) časové řady je:

Aditivní

$$y_t = T_t + S_t + C_t + \varepsilon_t = Y_t + \varepsilon_t$$

Multiplikativní

$$Y_t = T_t S_t C_t \varepsilon_t$$

Trend vyjadřuje dlouhodobé změny v průměrném chování řady, je způsoben faktory, které působí systematicky.

Sezónní složka představuje periodické změny odehrávající se v průběhu roku. Tyto změny se každý rok opakují a většinou souvisejí se střídáním ročních období.

Cyklická složka je fluktuace kolem trendu, kdy se střídají pravidelně fáze růstu a poklesu. Příčiny, které způsobují vznik cyklické složky, je obtížné identifikovat.

Náhodná (reziduální) složka vyjadřuje náhodné fluktuace, které nemají systematický charakter. Patří k ní i chyby měření a chyby ve zpracování.

2) Boxova-Jenkinsova metodologie

Boxovy-Jenkinsovy modely se lépe přizpůsobují změnám v průběhu časové řady. Umožňují modelovat i časové řady s výrazným trendovým nebo sezónním charakterem. Pro analýzu časové řady se používají metody korelační analýzy.

3) Lineární kauzální (faktorové) modely

Hodnoty sledované časové řady se vysvětlují pomocí faktorových časových řad. Používají se zde především metody regresní analýzy.

4) Spektrální analýza časových řad

Tato časová řada se považuje za nekonečnou lineární kombinaci sinusových a kosinusových funkcí s různými amplitudami a frekvencemi. Využívá se v ní především Fourierovy analýzy.

4.2.4 Vybrané typy trendových funkcí

Jedním z nejdůležitějších úkolů analýzy časových řad je popis tendence vývoje analyzované řady (Hindls a kol, 2007).

Lineární trend

Lineární trend je nejčastějším typem trendové funkce. Používá se pro orientační určení základního směru vývoje analyzované časové řady a může sloužit jako vhodná aproximace jiných trendových funkcí. Lineární trend je vyjádřen následovně:

$$T_t = \beta_0 + \beta_1 t.$$

Pozn. β_0 a β_1 jsou neznámé parametry a $t = 1, 2, \dots, n$ je časová proměnná. K odhadu parametrů β_0 a β_1 (dále b_0 a b_1) je využita metoda nejmenších čtverců. To znamená, že je potřeba vyřešit následující dvě rovnice:

$$\sum y_t = nb_0 + b_1 \sum t,$$

$$\sum y_t t = b_0 \sum t + b_1 \sum t^2.$$

Pozn. Symbolem $\sum$ se rozumí součet přes t od 1 do n .

Řešením soustavy těchto rovnic jsou odhady parametrů:

$$b_0 = \bar{y} - b_1 \bar{t},$$

$$b_1 = \frac{\bar{y}t - \bar{y}\bar{t}}{\bar{t}^2 - \bar{t}^2}.$$

Parabolický trend

Parabolický trend je vyjádřen jako:

$$T_t = \beta_0 + \beta_1 t + \beta_2 t^2.$$

Pozn.: β_0 , β_1 , β_2 jsou neznámé parametry, $t = 1, 2, \dots, n$ je časová proměnná. K odhadu parametrů je využita metoda nejmenších čtverců. To znamená, že je potřeba vyřešit následující tři rovnice:

$$\sum y_t = nb_0 + b_1 \sum t + b_2 \sum t^2,$$

$$\sum y_t t' = b_0 \sum t' + b_1 \sum t'^2 + b_2 \sum t'^3,$$

$$\sum y_t t'^2 = b_0 \sum t'^2 + b_1 \sum t'^3 + b_2 \sum t'^4.$$

Za předpokladu platnosti podmínky $\sum t'^k = 0$; $k = 1, 3, 5, \dots$, lze z druhé rovnice zjistit odhad parametru β_1 následovně:

$$b_1 = \frac{y_t t'}{t'^2}.$$

Zbývající parametry jsou poté zjištěny řešením následujících rovnic:

$$\sum y_t = n b_0 + b_2 \sum t'^2,$$

$$\sum y_t t'^2 = b_0 \sum t'^2 + b_2 \sum t'^4.$$

Odkud:

$$b_0 = \frac{\sum y_t \sum t'^4 - \sum t'^2 \sum y_t t'^2}{n \sum t'^4 - (\sum t'^2)^2},$$

$$b_1 = \frac{n \sum y_t \sum t'^2 - \sum y_t \sum t'^2}{n \sum t'^4 - (\sum t'^2)^2}.$$

4.2.5 Volba vhodného modelu trendu

Kritériem pro volbu vhodného modelu trendu by měla být věcná analýza zkoumaného ekonomického jevu. Při této analýze lze někdy posoudit, zda jde o funkci rostoucí nebo klesající, přichází-li v úvahu inflexní bod, jestli jde o funkci nekonečně rostoucí nebo rostoucí ke konečné limitě apod. Tímto způsobem je možné zjišťovat základní tendenci ve vývoji analyzovaného ukazatele jen v hrubých rysech, není však zpravidla možné zvolit jeden typ trendové funkce (Hindls a kol, 2007).

Další možností volby je analýza grafu časové řady. Vizuální výběr bývá však subjektivní, proto zde existuje nebezpečí rozdílných závěrů při rozboru stejné analyzované řady. Stejně nebezpečí vyplývá z volby použitého měřítka, které ovlivňuje tvar grafu.

Při hledání vhodného typu trendové funkce se využívá hlavně rozbor empirických údajů, například metody používané v regresní analýze, ve které je nejvhodnější typ křivky vybrán na základě minimalizace hodnot přijatého kritéria. Tímto kritériem bývá nejčastěji součet čtverců odchylek empirických hodnot od hodnot vyrovnaných (Hindls a kol, 2007):

$$Q_e = \sum_{t=1}^n (y_t - {}^{(0)}T_t)^2.$$

Pozn.: y_t – hodnoty empirické,

$^{(0)}T_t$ – vyrovnané hodnoty analyzované časové řady.

Nejvhodnější trendová funkce je ta, která dává nejmenší reziduální součet čtverců.

Dalším používaným kritériem je index korelace, který lze zapsat jako:

$$I = \sqrt{1 - \frac{Q_e}{Q}} = \sqrt{1 - \frac{\sum(y_t - ^{(0)}T_t)^2}{\sum(y_t - \bar{y})^2}}.$$

Za nejvhodnější trendovou funkci je pokládána ta, která vede k největší hodnotě indexu korelace. Při použití kritérií založených na předchozích dvou vzorcích může docházet k preferenci složitějších modelů na úkor jednoduchých. Při volbě trendové funkce je vhodnější dávat přednost modelům jednodušším, které se dají dobře interpretovat z hlediska celkového průběhu i parametrů (Hindls a kol, 2007).

Chybné odhady lze zjišťovat pomocí softwaru (Hindls a kol, 2007), který umožňuje měření střední chyby odhadu M.E. (Mean Error):

$$\text{M.E.} = \frac{\sum(y_t - ^{(0)}T_t)}{n}.$$

Střední čtvercové chyby odhadu M.S.E. (Mean Squared Error), které je dnes nejpoužívanějším kritériem:

$$\text{M.S.E.} = \frac{\sum(y_t - ^{(0)}T_t)^2}{n},$$

nebo střední absolutní chyby odhadu M.A.E. (Mean Absolute Error):

$$\text{M.A.E.} = \frac{\sum|y_t - ^{(0)}T_t|}{n}.$$

5 VÝSLEDKY PRÁCE

Tato kapitola je stěžejní částí celé práce. Skládá se ze samostatných podkapitol, které se zabývají obecnou charakteristikou SO ORP Nové Město na Moravě, postavením SO ORP Nové Město na Moravě v rámci všech SO ORP Kraje Vysočina a postavením Nového Města v rámci obcí SO ORP Nové Město na Moravě. Nejobsáhlejší podkapitolou je demografická analýza Nového Města na Moravě v časovém úseku let 2005-2015. Součástí je též predikce dalšího vývoje u vybraných ukazatelů.

5.1 Obecná charakteristika území

SO Nové Město na Moravě se nachází na severovýchodě Kraje Vysočina. Na severu sousedí s ORP Polička, které náleží do Pardubického kraje, ostatní sousedící SO ORP patří do Kraje Vysočina. Na západě je to SO ORP Žďár nad Sázavou, na východě SO ORP Bystřice nad Pernštejnem a na jihu SO ORP Velké Meziříčí.

Území SO Nové Město na Moravě leží v Hornosvratecké vrchovině. Celou severní část zabírají Žďárské vrchy, kde je naměřena nejvyšší nadmořská výška 836 m. n. m. u Devíti skal. Žďárské vrchy s řadou přírodních rezervací a přírodních památek patří mezi největší chráněná území v České republice. Nejvýznamnějším vodním tokem je řeka Svratka s přítokem Fryšávkou. Ve SO se nachází i několik rybníků, které jsou vyhledávány k rekreaci. K neznámějším patří Medlov, Sykovec a Milovy. Krajina je mírně zvlněná, je převážně lesnatá, což spolu s klimatickými podmínkami danými nadmořskou výškou 500-800 m n. m. vytváří velmi dobré podmínky pro letní i zimní turistiku.

V zájmovém území se nachází několik průmyslových podniků, například Sporten a.s., vyrábějící lyže a snowboardy a Medin a.s. zabývající se výrobou chirurgických nástrojů. Dlouhou tradici má především výroba lyží. S tím souvisí též pořádání lyžařských závodů, které mají více než stoletou tradici.

SO ORP Nové Město na Moravě má rozlohu 29 287 ha. Na tomto území žilo k 31. 12. 2015 19 500 obyvatel, z toho zhruba 54 % v Novém Městě na Moravě. SO ORP Nové Město na Moravě sdružuje celkem 30 obcí. Statut města má pouze Nové Město na Moravě, tři obce mají statut městyse. Jedná se o Bobrovou, Jimramov a Sněžné (obr. 1). Třetina území je pokryta lesním porostem a více než polovinu území zabírá zemědělská půda, která není na většině území příliš úrodná. Ze zemědělských produktů se pěstují hlavně brambory a píce, v posledních letech též řepka olejka.

V Novém Městě na Moravě se nachází okresní nemocnice, která slouží celému okresu Žďár nad Sázavou. V 11 obcích jsou samostatné ordinace praktického lékaře pro dospělé, v devíti obcích samostatné ordinace praktického lékaře pro děti a dorost a v 11 obcích samostatné ordinace stomatologa. Ve SO ORP se nachází též léčebna pro dlouhodobě nemocné. Na území SO ORP Nové Město na Moravě působí tři střední školy (gymnázium a střední odborné školy), které sídlí v Novém Městě na Moravě, stejně jako Základní umělecká škola. Ve 14 obcích se nachází mateřská škola, v 9 obcích první stupeň základní školy a ve čtyřech obcích první i druhý stupeň základní školy. V Novém Městě lze též navštívit kino, muzeum a galerii (Strategie území správního obvodu ORP Nové Město na Moravě, 2015).

Obrázek 1: Administrativní členění SO ORP Nové Město na Moravě

Zdroj: ČSÚ (2014)

5.2 Postavení SO ORP Nové Město na Moravě v rámci SO ORP Kraje Vysočina

V této podkapitole je na základě vybraných ukazatelů porovnáván SO ORP Nové Město na Moravě s ostatními SO ORP Kraje Vysočina. V Kraji Vysočina existuje 15 správních obvodů obcí s rozšířenou působností (obr. 2). Je zde zachycen vývoj počtu obyvatel v jednotlivých SO ORP za období 2005 - 2015. Pro srovnání jsou uvedeny i údaje za Kraj Vysočina a ČR.

Obrázek 2: SO ORP kraje Vysočina

Zdroj: ČSÚ (2015)

5.2.1 Rozmístění obyvatelstva

V této podkapitole je zaznamenána hustota zalidnění ve SO ORP kraje Vysočina v roce 2015.

Tabulka 1: Hustota zalidnění SO ORP Kraje Vysočina v roce 2015

SO ORP	Hustota zalidnění (obyv./km ²)
Bystřice nad Pernštejnem	57,5
Havlíčkův Brod	82,6
Humpolec	76,7
Chotěboř	67,2
Jihlava	108,4
Moravské Budějovice	56,3
Náměšť nad Oslavou	63,1
Nové Město na Moravě	66,0
Pacov	40,8
Pelhřimov	54,4
Světlá nad Sázavou	68,6
Telč	44,9
Třebíč	89,8
Velké Meziříčí	76,0
Žďár nad Sázavou	92,5
Kraj Vysočina	75,0
Česká republika	133,0

Zdroj: ČSÚ (2016), vlastní zpracování

Hustota zalidnění v SO ORP Kraje Vysočina se pohybuje od 40,8 obyv./km² (SO ORP Pacov) po 108,4 obyv./km² (SO ORP Jihlava). Hustota osídlení je nízká, což je způsobeno rozdrobenou sídelní strukturou, vesnickým charakterem sídelní struktury a vysokou zalesněností. Vyšší zalidnění je ve SO ORP, kde dominantní úlohu sehrávají větší města, jako Jihlava, Žďár nad Sázavou, Třebíč a Havlíčkův Brod. Přesto žádné z ORP Kraje Vysočina se nepřibližuje hodnotám zalidnění celé České republiky (133 obyv./km²). SO ORP Nové Město na Moravě se svojí zalidněností zaujímá prostřední hodnoty mezi sledovanými SO ORP (tab. 1). Nižší zalidněnost SO ORP Nové Město na Moravě oproti celému Kraji Vysočina je dána existencí pouze jednoho většího města v jeho působnosti.

5.2.2 Struktura obyvatelstva

Tato podkapitola se zabývá vývojem středního stavu obyvatelstva v SO ORP Kraje Vysočina v letech 2005-2015, v těchto letech sleduje také index stáří. Dále se zabývá indexem maskulinity a feminity v roce 2015. Údaje jsou porovnávány s údaji Kraje Vysočina a ČR.

Tabulka 2: Střední stav obyvatelstva v SO ORP Kraje Vysočina v letech 2005 a 2015, index maskulinity a feminity v roce 2015, index stáří v letech 2005 a 2015

ORP	2005	2015	Index maskulinity	Index feminity	2005	2015
	Střední stav				Index stáří (%)	
Bystřice nad Pernštejnem	20 827	20 028	99,9	100,1	96,3	135,6
Havlíčkův Brod	51 580	52 193	98,0	102,0	98,5	120,3
Humpolec	16 803	17 459	97,9	102,2	109,5	135,4
Chotěboř	22 456	22 172	99,4	100,6	97,9	135,5
Jihlava	96 701	99 754	98,3	101,7	93,5	111,4
Moravské Budějovice	24 342	23 366	100,0	100,0	96,8	138,3
Náměšť nad Oslavou	13 482	13 341	99,5	100,5	112,3	142,6
Nové Město na Moravě	19 487	19 353	100,3	99,7	84,5	122,3
Pacov	10 080	9 583	99,9	100,1	119,4	168,7
Pelhřimov	45 341	44 939	98,4	101,7	100,0	138,3
Světlá nad Sázavou	20 336	19 954	100,0	100,0	108,3	145,2
Telč	13 556	13 109	100,2	99,8	97,4	136,5
Třebíč	76 246	75 291	97,2	102,9	84,8	119,9
Velké Meziříčí	34 867	35 994	99,5	100,5	79,8	106,6
Žďár nad Sázavou	43 896	42 971	98,1	101,9	84,4	121,8
Kraj Vysočina	510 767	509 507	98,6	101,4	97,9	124,2
Česká republika	10 234 092	10 542 942	96,6	103,5	97,0	119,0

zdroj: ČSÚ (2016), vlastní zpracování

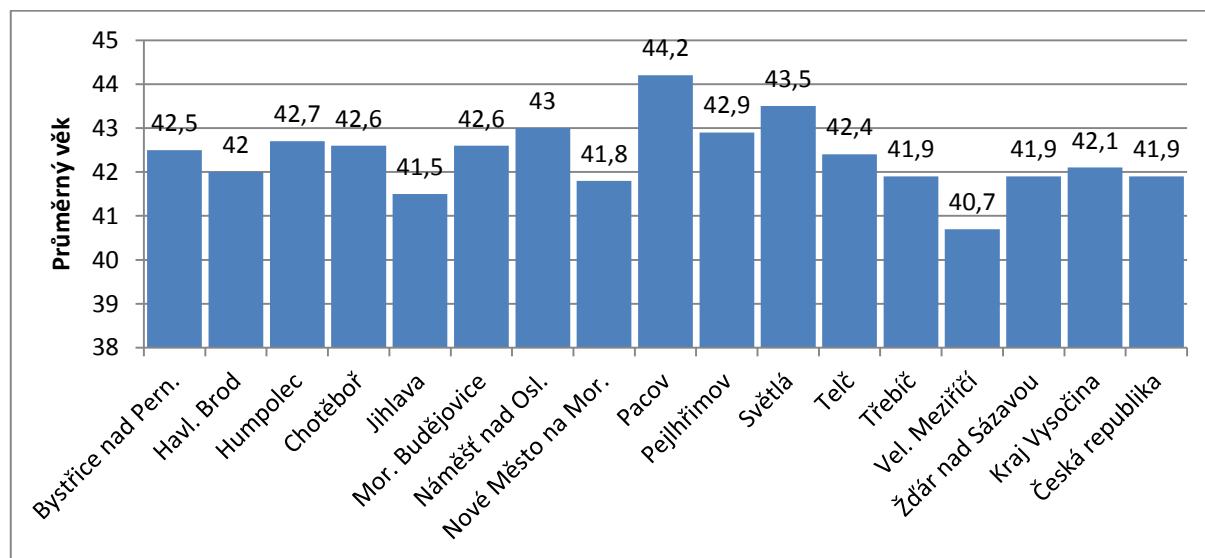
Největším SO ORP z pohledu počtu obyvatel je SO ORP Jihlava s téměř 100 tisíc obyvateli, což znamená, že téměř pětina obyvatel Kraje Vysočina žije v tomto SO ORP. Významné obvody s obyvatelstvem nad 35 tisíc jsou Velké Meziříčí, Žďár nad Sázavou, Pelhřimov, Havlíčkův Brod a Třebíč. V těchto šesti správních obvodech žije 69 % obyvatel, což znamená, že ve zbývajících devíti obvodech žije pouze 31 % obyvatel. Nejmenší SO Pacov má střední stav obyvatel necelých 10 tisíc. Daná situace dokazuje velmi nerovnoměrnou koncentraci obyvatelstva kraje. SO ORP Nové Město na Moravě se v pořadí všech SO ORP Kraje Vysočina nachází na jedenáctém místě s necelými 20 tisíci obyvateli.

Střední stav počtu obyvatel se v Kraji Vysočina změnil minimálně, změna nedosahuje ani půl procenta. V jednotlivých SO ORP se tato změna počítá v desítkách, výjimečně stovkách obyvatel. Nejvíce se ve sledovaných letech zvýšil střední stav obyvatel SO ORP Jihlava, a to o více než 3 tisíce. Tato změna činí 3,2 %. Stejnou procentuální změnu zaznamenal i SO Velkého Meziříčí, kde se střední stav obyvatel zvýšil o více než 1 tisíc obyvatel. Střední stav obyvatelstva SO Nové Město na Moravě poklesl o 0,7 %.

U většiny SO ORP je rozdíl mezi indexem maskulinity a feminity do hodnoty dva. V těchto ukazatelích se sledované správní obvody příliš neliší od průměrného indexu celého Kraje Vysočina. Nejvyšší odchylku vykazuje SO ORP Třebíč. V České republice je ukazatel feminity výrazně vyšší a maskulinity nižší než v celém Kraji Vysočina a všech jeho SO ORP. U třech SO ORP je index maskulinity vyšší než index feminity, jedná se o SO ORP Nové Město na Moravě, Telč a Světlá nad Sázavou, přičemž v SO ORP Nové Město na Moravě je tento index nejvyšší. U ostatních správních obvodů je index feminity vyšší než index maskulinity. Nejvyšší index feminity je v SO ORP Třebíč.

Index stáří se mezi lety 2005-2015 zvýšil u všech SO ORP kraje Vysočina. V roce 2005 byl index stáří vyšší než 100 u čtyř správních obvodů, v roce 2015 je tento index vyšší než 100 u všech správních obvodů. Nejhorší hodnotu indexu stáří vykazuje SO ORP Pacov, kde připadá na sto dětí ve věku 0-14 let 169 osob ve věku 65 let a více. V pořadí druhý nejhorší index stáří je v SO ORP Světlá nad Sázavou (145 %) a Náměšť nad Oslavou (143 %). Nejvýrazněji se situace zhoršila v SO ORP Pacov (o 49 %) a v SO ORP Moravské Budějovice (42 %), což dokazuje významně vysokou dynamiku stárnutí. Nejlepší hodnotu indexu stáří má SO ORP Velké Meziříčí, kde připadá na 100 dětí ve věku 0-14 let 107 obyvatel ve věku nad 65 let. Tento SO dosahoval nejlepšího výsledku i v roce 2005, kdy na 100 dětí do 14 let bylo 80 obyvatel nad 65 let.

SO ORP Nové Město na Moravě zaujímá v tomto ukazateli mezi všemi SO ORP Kraje Vysočina šesté místo, kdy na 100 dětí do 14 let připadá 122 občanů nad 65 let. Situace se v porovnání s rokem 2005 zhoršila, tehdy byl tento správní obvod v tomto ukazateli na třetím místě mezi všemi SO ORP Kraje Vysočina. Na 100 dětí do 14 let zde tehdy žilo 84 obyvatel nad 65 let. Zvyšující se index stáří je možné zaznamenat v Kraji Vysočina i v celé ČR. V Kraji Vysočina vzrostl index stáří ve sledovaných letech o 26 %, v ČR o 22 %. V Kraji Vysočina je vyšší index stáří způsoben malými změnami středního stavu obyvatelstva (tab. 2).

Graf 1: Průměrný věk v SO ORP Kraje Vysočina v roce 2015 (zdroj: ČSÚ, 2015, vlastní zpracování)

Průměrný věk v kraji Vysočina je mírně vyšší (42,1) než v celé ČR (41,9). Jednotlivé SO ORP Kraje Vysočina se zásadně neodlišují od celého kraje. Nejnižší průměrný věk je v SO ORP Velké Meziříčí (40,7) a nejvyšší v SO ORP Pacov (44,2). Všechny ostatní SO ORP Kraje Vysočina mají věkový průměr mezi 41,5 a 43,5 let. SO ORP Nové Město na Moravě se řadí se svým věkovým průměrem (41,8) na třetí místo mezi všemi SO ORP Kraje Vysočina (graf 1).

5.2.3 Dynamika obyvatelstva

Dynamika obyvatelstva zachycuje přirozený přírůstek, migrační saldo a celkový přírůstek v jednotlivých SO ORP Kraje Vysočina a porovnává tyto hodnoty s hodnotami Kraje Vysočina a ČR.

Tabulka 3: Přirozený přírůstek, migrační saldo, celkový přírůstek a jejich hrubé míry v jednotlivých SO ORP Kraje Vysočina 2005-2015 (PP – přirozený přírůstek, MS – migrační saldo, CP – celkový přírůstek)

ORP	Absolutní hodnoty			Hrubá míra (‰)		
	PP	MS	CP	PP	MS	CP
Bystřice nad Pernštejnem	-35	-26	-61	-1,7	-1,3	-3,0
Havlíčkův Brod	-4	-22	-26	-0,1	-0,4	-0,5
Humpolec	-39	94	55	-2,2	5,4	3,2
Chotěboř	-27	-62	-89	-1,2	-2,8	-4,0
Jihlava	264	-4	260	2,6	0,0	2,6
Moravské Budějovice	2	-69	-67	0,1	-3,0	-2,9
Náměšť nad Oslavou	14	-33	-19	1,0	-2,4	-1,4
Nové Město na Moravě	-2	-68	-70	-0,1	-3,5	-3,6
Pacov	-36	21	-15	-3,8	2,2	-1,6
Pelhřimov	-54	14	-40	-1,2	0,3	-0,9
Světlá nad Sázavou	-22	-92	-114	-1,1	-4,6	-5,7
Telč	-35	-30	-65	-2,7	-2,3	-5,0
Třebíč	93	-210	-117	1,2	-2,8	-1,6
Velké Meziříčí	28	6	34	0,8	0,2	1,0
Žďár nad Sázavou	24	110	-86	0,6	-2,6	-2,0
Kraj Vysočina	255	-662	-407	0,5	-1,3	-0,8
Česká republika	-409	15 977	15 568	0,0	1,5	1,5

Zdroj: ČSÚ (2016), vlastní zpracování

Ve většině SO ORP Kraje Vysočina je hrubá míra přirozeného přírůstu, hrubá míra migračního salda a hrubá míra celkového přírůstu záporná. Hrubá míra přirozeného přírůstu je kladná v šesti SO ORP a hrubá míra migračního salda je kladná ve čtyřech SO ORP. Pouze ve třech SO ORP je hrubá míra celkového přírůstu kladná, z toho nejvyšší je v SO ORP Humpolec (3,2 ‰). Nejvýraznější záporná hodnota je ve SO ORP Světlá nad Sázavou (-5,7 ‰). SO ORP Nové Město na Moravě dosahuje třetí nejvyšší záporné hodnoty ze sledovaných obvodů (-3,6 ‰). Celkový průměrný ukazatel Kraje Vysočina je záporný (-0,8 ‰). Naproti tomu hrubá míra celkového přírůstu v celé České republice je kladná (tab. 3).

5.3 Postavení Nového Města na Moravě v rámci SO ORP Nové Město na Moravě

Tato podkapitola se zabývá porovnáváním města Nového Města na Moravě s ostatními obcemi ve správním obvodu obce s rozšířenou působností Nové Město na Moravě na základě vybraných ukazatelů.

5.3.1 Rozmístění obyvatelstva

V podkapitole je zaznamenána hustota zalidnění v obcích SO ORP Nové Město na Moravě v roce 2015.

Tabulka 4: Hustota zalidnění v obcích SO ORP Nové Město na Moravě v roce 2015

Obec	Hustota zalidnění (obyv./km ²)	Obec	Hustota zalidnění (obyv./km ²)
Bobrová	63,0	Nová Ves u Nového Města	101,1
Bobrůvka	31,4	Nové Město na Mor.	166,2
Borovnice	20,7	Nový Jimramov	14,4
Daňkovice	47,7	Podolí	39,4
Dlouhé	31,5	Račice	16,8
Fryšava pod Žakovou horou	27,8	Radešín	32,0
Javorek	26,9	Radešinská Svratka	86,4
Jimramov	54,5	Radňovice	84,8
Kadov	23,8	Řečice	56,0
Krásné	12,8	Sněžné	30,5
Křídla	75,1	Spělkov	16,3
Křižánky	31,6	Tři Studně	23,5
Kuklík	24,0	Věcov	38,2
Líšná	10,5	Vlachovice	33,1
Mírošov	20,0	Zubří	54,4
SO ORP Nové Město na Moravě	66		
Kraj Vysočina	75		
Česká republika	133		

Zdroj: ČSÚ (2016), vlastní zpracování

Hustota zalidnění v SO ORP Nové Město na Moravě je ve srovnání s celým Krajem Vysočina nižší o 11 obyv./km², v celé ČR je hustota zalidnění dvojnásobná. Hustota zalidnění, která převyšuje průměr ČR je pouze v Novém Městě na Moravě (166,2). Průměr celého Kraje Vysočina převyšují pouze čtyři obce zájmového území. Hustota zalidnění v Novém Městě na Moravě převyšuje mnohonásobně většinu obcí zájmového území především z důvodu koncentrace obyvatelstva a pracovních příležitostí. Druhou nejvyšší hustotu zalidnění vykazuje Nová Ves u Nového Města na Moravě (101,1; tab. 4). Důvodem je blízkost Nového Města na Moravě. Nejnižší hustota zalidnění je v obcích Líšná (10,5) a Krásné (12,8).

5.3.2 Struktura obyvatelstva

Podkapitola se zabývá vývojem středního stavu obyvatelstva v SO ORP Nové Město na Moravě v letech 2005-2015, v těchto letech sleduje také index stáří. Dále se zabývá indexem maskulinity a feminity v roce 2015.

Tabulka 5: Střední stav obyvatelstva v obcích SO ORP Nové Město na Moravě v letech 2005 a 2015, index maskulinity a feminity, index stáří a průměrný věk v roce 2015

Obce	2005	2015	Index maskulinity	Index feminity	2005	2015	Průměrný věk
	Střední stav				Index stáří		
Bobrová	947	887	106,2	94,0	95,4	108,0	41,7
Bobruvka	231	246	110,2	90,1	118,4	215,4	44,0
Borovnice	181	188	80,3	120,0	210,0	150,0	43,3
Daňkovice	134	145	97,3	102,7	131,6	74,2	38,5
Dlouhé	272	267	97,1	103,0	62,5	71,4	38,2
Fryšava pod Žakovou horou	340	348	102,9	97,1	85,2	164,0	43,3
Javorek	110	105	101,9	98,1	64,3	130,0	38,9
Jimramov	1 193	1 194	96,5	103,5	138,6	156,2	44,0
Kadov	122	128	123,9	76,4	88,9	254,5	43,9
Krásné	109	110	88,1	111,9	99,5	69,2	37,2
Křídla	295	342	110,1	90,0	66,1	77,1	38,3
Křižánky	374	378	104,9	95,3	128,8	169,1	44,6
Kuklík	175	189	102,1	97,9	88,0	121,1	40,7
Líšná	55	58	86,6	115,4	700,0	766,7	55,2
Mirošov	132	136	109,1	91,1	54,5	185,7	42,9
Nová Ves u Nového Města	576	638	100,6	99,4	39,3	72,1	37,0
Nové Město na Mor.	10 492	10 139	98,2	101,9	79,1	128,3	42,2
Nový Jimramov	66	61	80,8	119,2	400,0	111,1	40,6
Podolí	93	100	98,0	102,0	121,4	126,7	41,7
Račice	53	46	95,8	104,3	72,7	200,0	42,7
Radešín	114	121	90,2	110,0	100,0	94,7	40,5
Radešínská Svatka	603	607	108,5	91,4	84,7	87,5	39,6
Radňovice	326	329	96,4	103,7	79,4	111,1	41,1
Řečice	464	471	100,4	99,6	96,5	114,9	40,7
Sněžné	747	710	101,4	98,6	89,0	151,1	43,4
Spělkov	53	42	115,8	86,4	1400,0	200,0	48,8
Tři Studně	86	103	112,0	88,3	91,7	135,3	43,5
Věcov	663	708	110,8	89,3	79,6	99,2	40,0
Vlachovice	121	121	112,0	88,2	28,6	131,6	42,3
Zubří	387	465	94,2	106,1	46,9	69,1	37,4

SO ORP Nové Město n. Mor.	19 514	19 382	100,1	99,9	84,5	122,3	41,8
Kraj Vysočina	510 767	509 507	98,6	101,4	97,9	124,2	42,1
Česká republika	10 234 092	10 542 942	96,6	103,5	97,0	119,0	41,9

Zdroj: ČSÚ (2016), vlastní zpracování

Nové Město na Moravě je výrazně největší obcí v tomto správním obvodu. Se svými více než 10 tisíci obyvateli převyšuje desetkrát druhou největší obec správního obvodu, kterou je Jimramov s necelými 1200 obyvateli. Počty obyvatel ostatních obcí jsou v rozmezí od 42 (Spělkov) do 887 (Bobrová).

Střední stav obyvatel v letech 2005-2015 se v celém SO ORP se snížil o 0,7 %, jedná se o minimální změnu. U jednotlivých obcí se střední stav měnil též minimálně, v absolutních hodnotách se jedná o jednotky, výjimečně desítky obyvatel. Největší změna v absolutních hodnotách nastala u Nového Města na Moravě, kde střední stav v roce 2015 oproti roku 2005 poklesl o 353 obyvatel, což znamená pokles o 3,5 %. Nejvíce se střední stav zvýšil v obci Zubří, a to o 78 obyvatel, což je v relativním vyjádření 16,7 %. Výrazný nárůst středního stavu obyvatel zaznamenala také Nová Ves u Nového Města, a to o 62 obyvatel, což je 9,7 %. Celkově zaznamenalo nárůst obyvatel 21 obcí, 8 obcí zaznamenalo úbytek, v 1 obci se střední stav obyvatel oproti roku 2005 nezměnil.

Index maskulinity a feminity je celkově v SO ORP Nové Město na Moravě vyrovnaný, rozdíl činí pouze 0,2. V jednotlivých obcích jsou rozdíly podstatně vyšší. V 17 obcích je index maskulinity vyšší než 100. Znamená to, že ve většině obcí je převaha mužského obyvatelstva, což se liší od hodnot Kraje Vysočina i České republiky, kde převažuje ženská složka obyvatelstva. Nejvyšší hodnotu indexu maskulinity má Kadov (123,9), nejnižší obec Borovnice (80,3). Nové Město na Moravě má na rozdíl od většiny obcí SO ORP index feminity vyšší než index maskulinity.

Index stáří se mezi sledovanými lety 2005 a 2015 zvýšil v SO ORP Nové Město na Moravě procentuálně o téměř 38 procentních bodů, což je v porovnání s Krajem Vysočina (26,3) a Českou republikou (22,0) vysoký nárůst. Důvodem je převaha staršího obyvatelstva v malých obcích, z kterých odchází obyvatelstvo v produktivním věku. Ve 24 obcích zájmového území se index stáří zvýšil a v 6 obcích se snížil. Nejvyšší nárůst zaznamenaly obce Mirošov, Vlachovice a Kadov. Jedná se o obce s počtem obyvatel kolem 120, kde jsou minimální změny v počtu obyvatel. Nejvyšší snížení indexu stáří nastalo u obce Spělkov. Je to obec s počtem obyvatel kolem 40, kde hodnoty zkrsluje i malý pohyb obyvatelstva. Index

stáří města Nového Města na Moravě (128,3) je vyšší než v celém SO ORP, Kraji Vysočina i celé ČR. V rámci všech obcí zájmového území se pohybuje přibližně v polovině.

Průměrný věk v SO ORP Nové Město na Moravě (41,8) je nižší o 0,1 než průměrný věk v celé ČR (41,9). Kraj Vysočina vykazoval mírně vyšší průměrný věk (42,1) než předchozí dva sledované územní celky. Nové Město na Moravě z hlediska průměrného věku zaujímá mezi všemi obcemi zájmového území sedmnácté místo, což značí horší průměr (42,2). Nejvyšší průměrný věk byl v obci Líšná (55,2), nejlepší v obci Nová Ves u Nového Města na Moravě (37,0). Líšná je jediná obec v SO ORP, kde průměrný věk obyvatel je vyšší než 50 let (tab. 5). Na 58 stálých obyvatel připadá v obci Líšná 60 popisných čísel. Většina z nich je využívána k rekreaci, ke které přispívá nadmořská výška 615 m n. m. a ráz krajiny.

Tabulka 6: Velikostní struktura obcí SO ORP Nové Město na Moravě k 31. 12. 2015

Počet obyvatel	Počet obcí	Podíl na celkové populaci ORP	Průměrná populace obce
0-199	15	8,5	110
200-499	8	14,7	356
500-999	5	18,3	710
1 000-1 999	1	6,2	1 194
2 000-4 999	0	0	0
5 000-9 999	0	0	0
10 000-19 999	1	52,3	10 139

Zdroj: ČSÚ (2016), vlastní zpracování

SO ORP Nové Město na Moravě je charakteristický rozmístěním obyvatel v mnoha malých obcích (tab. 6). Polovina obcí celého správního obvodu je zařazena do skupiny s nejnižším počtem obyvatel, kde nejsou výjimkou obce s počty obyvatel pod 100. Tento charakter sídelní struktury má značná část území Kraje Vysočina.

5.3.3 Dynamika obyvatelstva

Dynamika obyvatelstva zachycuje přirozený přírůstek, migrační saldo a celkový přírůstek v jednotlivých obcích SO ORP Nové Město na Moravě, Kraji Vysočina a ČR.

Tabulka 7: Přirozený přírůstek, migrační saldo, celkový přírůstek a jejich hrubé míry v jednotlivých obcích SO ORP Nové Město na Moravě 2005 - 2015

Obec	Absolutní hodnoty			Hrubá míra (‰)		
	PP	MS	CP	PP	MS	CP
Bobrová	-1	-15	-16	-1,1	-16,9	-18
Bobruvka	0	1	1	0	4,1	4,1
Borovnice	2	-3	1	10,6	-16	5,4
Daňkovice	2	0	2	13,8	0	13,8
Dlouhé	4	-2	2	15	-7,5	7,5
Fryšava pod Žákovou horou	2	-3	-1	5,7	-8,6	-2,9
Javorek	-1	1	0	-9,5	9,5	0
Jimramov	-11	1	-10	-9,2	8,4	-0,8
Kadov	-2	1	-1	-15,6	7,8	-7,8
Krásné	0	2	2	0	18,2	18,2
Křídla	0	1	1	0	2,9	2,9
Křižánky	-2	1	-1	-5,2	2,6	-2,6
Kuklík	2	0	2	10,6	0	10,6
Líšná	-1	-3	-4	-17,2	-51,7	-58,9
Mirošov	-2	-1	-3	-14,7	-7,4	-22,1
Nová Ves u Nového Města	3	-7	-4	4,7	-11	-6,3
Nové Město na Moravě	3	-41	-38	0,3	-4	-3,7
Nový Jimramov	-1	0	-1	-16,4	0	-16,4
Podolí	1	1	2	10	10	20
Račice	1	1	2	21,7	21,7	43,4
Radešín	-1	3	2	-8,3	24,8	16,5
Radešínská Svratka	-1	7	6	-1,6	11,5	9,9
Radňovice	4	-2	2	12,2	-6,1	6,1
Řečice	-2	-5	-7	-4,2	-10,6	-14,8
Sněžné	-3	-10	-13	-4,2	-14,1	-18,3
Spělkov	-1	0	-1	-23,8	0	-23,8
Tři Studně	2	-4	-2	19,4	38,8	-19,4
Věcov	-1	-2	-3	-1,4	-2,8	-4,2
Vlachovice	0	2	2	0	16,5	16,5
Zubří	2	8	10	4,3	17,2	21,5
Kraj Vysočina	255	-662	-407	0,5	-1,3	-0,8
Česká republika	-409	15 977	15 568	0	1,5	1,5

Zdroj: ČSÚ (2016), vlastní zpracování

Hrubá míra celkového přírůstku má v polovině obcí kladnou a v polovině obcí zápornou hodnotu. Vzhledem k tomu, že se v naprosté většině jedná o malé obce s desítkami, maximálně stovkami obyvatel, dochází k velkému rozptylu hrubé míry celkového přírůstku mezi jednotlivými obcemi (tab. 7).

5.4 Demografická analýza Nového Města na Moravě

Tato kapitola se zabývá historickým vývojem počtu obyvatel Nového Města na Moravě, analýzou struktury a dynamiky obyvatelstva včetně predikce vývoje do roku 2020 u vybraných ukazatelů.

5.4.1 Historický vývoj počtu obyvatel

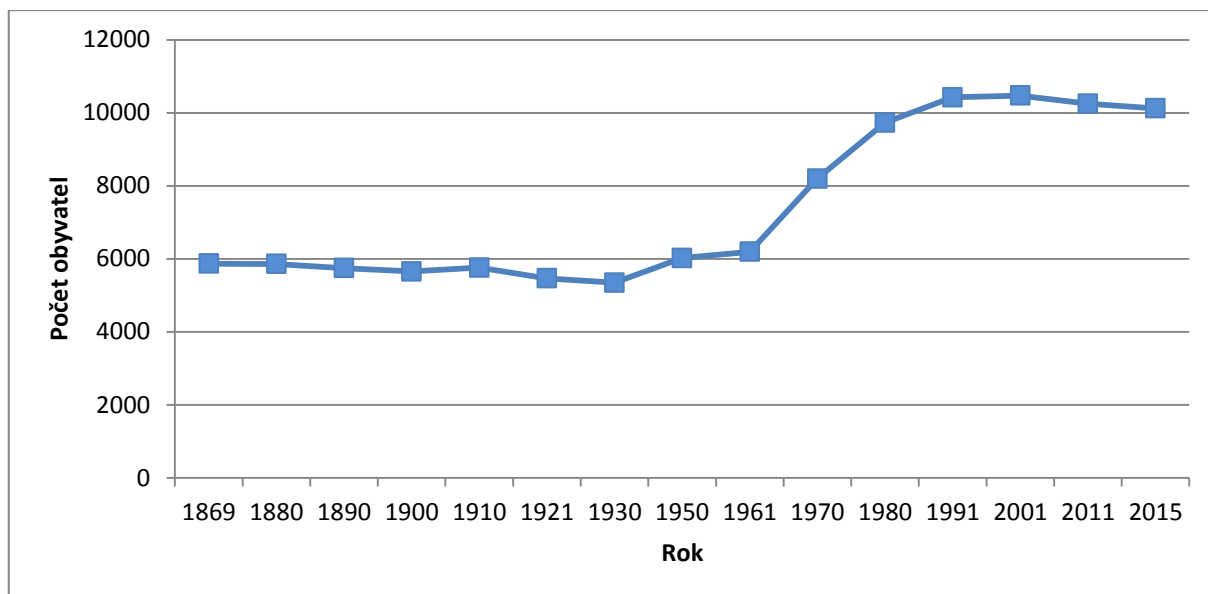
V této podkapitole je zaznamenán vývoj počtu obyvatel Nového Města na Moravě. První sledovaný rok je rok 1869, kdy se konalo první sčítání lidu na základě říšského zákona z téhož roku. Užité metody byly po rozpadu Rakouska-Uherska převzaty nástupnickými státy.

Tabulka 8: Vývoj počtu obyvatel Nového Města na Moravě v letech 1869-2015

Rok	1869	1880	1890	1900	1910	1921	1930	
Počet obyvatel	5 871	5 860	5 746	5 655	5 761	5 466	5 348	
Řetězový index	100	99,8	98,1	98,4	101,9	94,9	97,8	
Rok	1950	1961	1970	1980	1991	2001	2011	2015
Počet obyvatel	6 021	6 194	8 196	9 730	10 426	10 471	10 247	10 120
Řetězový index	112,6	102,9	132,3	118,7	107,2	100,4	97,9	97,8

Zdroj: ČSÚ (2016), vlastní zpracování

Tabulka 8 a graf 2 znázorňují vývoj počtu obyvatel Nového Města na Moravě v letech 1869 - 2015. Od prvního roku sledovaného období až po rok 1900 počet obyvatelstva v Novém Městě na Moravě stagnuje, procentuální změny se pohybují v desetinách procent. Mírný nárůst je zaznamenán mezi lety 1900 a 1910 (3,5 %), v roce 1921 následuje 7% úbytek obyvatel, což je způsobeno 1. světovou válkou. Po 15% nárůstu obyvatel v roce 1950 následuje 10% úbytek obyvatel v roce 1961. Největší nárůst obyvatel byl zaznamenán mezi lety 1961 - 1970, a to téměř 30 %. Tento nárůst byl způsoben rozvojem těžby uranové rudy v blízkém okolí, a s tím související výstavbou sídlišť a migrací obyvatel. Po roce 1980, kdy dochází k útlumu těžby uranu, dochází též průběžně k poklesu počtu obyvatel, do roku 2001 o 18 %. V následujících letech počet obyvatel stagnuje, pokles obyvatel za posledních 14 let činil 2,6 %.

Graf 2: Vývoj počtu obyvatel Nového Města na Moravě v letech 1869-2015 (zdroj: ČSÚ, 2016, vlastní zpracování)

5.4.2 Počet obyvatel v jednotlivých částech města v letech 1869-2011

Podkapitola se věnuje vývoji počtu obyvatel v jednotlivých částech Nového Města na Moravě v letech 1869-2011.

Tabulka 9: Vývoj počtu obyvatel v jednotlivých částech Nového Města na Moravě v letech 1869-2011

Místní část	Rok						
	1869	1880	1890	1900	1910	1921	1930
Hlinné	308	279	304	273	264	262	256
Jiříkovice	373	366	330	348	318	272	269
Maršovice	397	393	343	343	322	333	315
Nové Město na Mor.	2 362	2 462	2 386	2 422	2 635	2 452	2 570
Olešná	531	511	520	524	504	481	448
Petrovice	372	389	387	359	366	390	319
Pohledec	499	493	467	440	455	440	376
Rokytno	338	320	349	320	295	289	289
Slavkovice	465	406	430	404	396	345	337
Studnice	226	241	230	222	206	202	169
Místní část	Rok						
	1950	1961	1970	1980	1991	2001	2011
Hlinné	193	198	205	181	173	174	179
Jiříkovice	243	244	214	201	202	208	229
Maršovice	327	303	324	268	235	230	254

Nové Město na Mor.	3 631	3 765	5 847	7 431	8 257	8 263	7 735
Olešná	355	363	306	284	247	254	233
Petrovice	270	364	271	265	215	210	204
Pohledec	345	407	407	462	480	492	481
Rokytno	221	219	225	234	210	222	218
Slavkovice	326	337	326	357	374	412	424
Studnice	110	94	71	47	33	26	32

Zdroj: ČSÚ (2011), vlastní zpracování

Počet obyvatel Nového Města na Moravě byl vždy několikanásobně větší než v jeho jednotlivých místních částech. V relativním vyjádření se podíl obyvatel Nového Města na Moravě oproti jeho místním částem stále zvyšuje. V roce 1869 žilo v Novém Městě na Moravě 40 % obyvatel sledovaného území, v roce 1970 to bylo již 71 % a v posledním sledovaném roce se jedná již o 75,5 % (tab. 9).

5.4.3 Struktura obyvatel podle pohlaví

Podkapitola se zabývá stavem obyvatelstva podle pohlaví v absolutním i relativním vyjádření. Kapitola obsahuje predikci vývoje středního stavu obyvatel do roku 2020 a také predikci vývoje indexu maskulinity a feminity do roku 2020.

Tabulka 10: Struktura obyvatel podle pohlaví, index maskulinity a feminity v letech 2005-2015

Rok	Stav obyvatel k 1. 7.								
	Absolutně			Řetězový index	Bazický index	Relativně (%)		Index maskulinity	Index feminity
	Muži	Ženy	Celkem			Muži	Ženy		
2005	5 204	5 257	10 461	100,0	100,0	49,7	50,3	99,0	101,0
2006	5 250	5 277	10 527	100,6	100,6	49,9	50,1	99,5	100,5
2007	5 337	5 287	10 624	100,9	101,6	50,2	49,8	100,9	99,1
2008	5 344	5 294	10 638	100,1	101,7	50,2	49,8	100,9	99,1
2009	5 284	5 253	10 537	99,1	100,7	50,1	49,9	100,6	99,4
2010	5 199	5 217	10 416	98,9	99,6	49,9	50,1	99,7	100,3
2011	5 122	5 157	10 279	98,7	98,3	49,8	50,2	99,3	100,7
2012	5 086	5 121	10 207	99,3	97,6	49,8	50,2	99,3	100,7
2013	5 062	5 123	10 185	99,8	97,4	49,7	50,3	98,8	101,2
2014	5 052	5 112	10 164	99,8	97,2	49,7	50,3	98,8	101,2
2015	5 034	5 103	10 137	99,7	96,9	49,7	50,3	98,6	101,4

Zdroj: ČSÚ (2015), vlastní zpracování

Střední stav obyvatel Nového Města na Moravě mezi lety 2005 – 2015 poklesl o 324 osob, což představuje změnu o 3,1 %. Střední stav obyvatelstva mírně vzrůstal od roku 2005 do

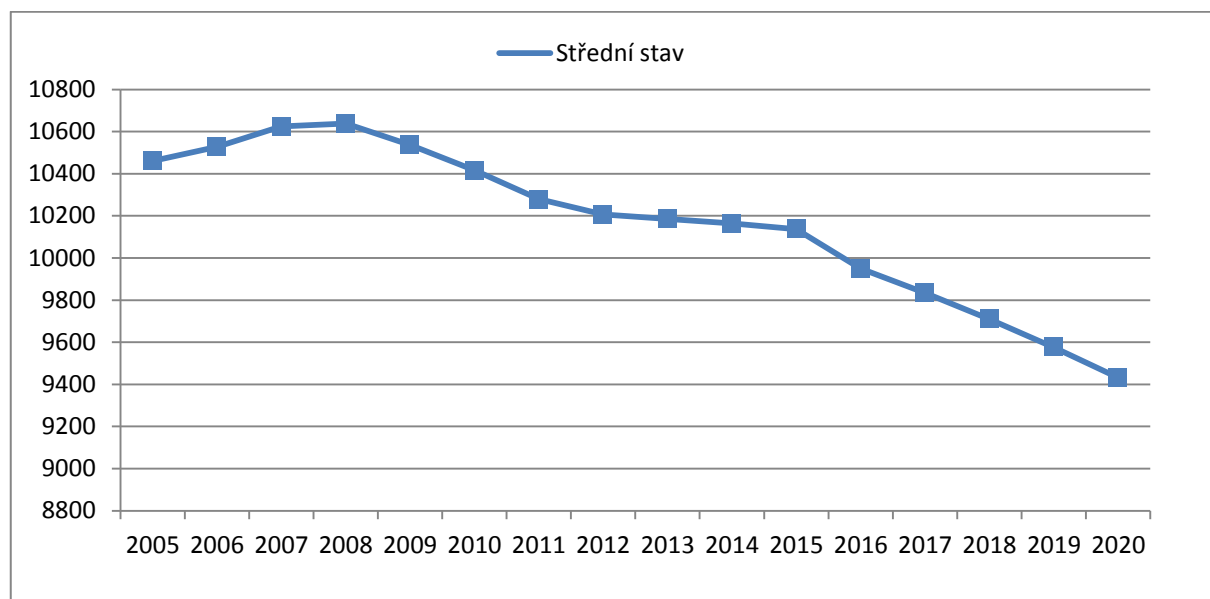
roku 2008, poté až do roku 2015 pravidelně klesá. Stejný trend je zaznamenán i v početních stavech mužů a žen. V absolutních hodnotách klesl počet mužů ve sledovaném období o 170 osob (-3,4 %), u žen o 154 osob (-3 %). Zastoupení mužů a žen v populaci je po celé sledované období téměř stejné, odchylky jsou pouze v desetínách procenta (tab. 10).

Tabulka 11: Predikce středního stavu obyvatelstva pro roky 2016-2020

Rok	Predikce
2016	9 950
2017	9 835
2018	9 710
2019	9 576
2020	9 431

Zdroj: vlastní zpracování

Pro predikci středního stavu obyvatelstva (tab. 11) byla zvolena parabolická trendová funkce, která má tvar $T_t = 10429,28 - 50,0818t - 4,97319t^2$. Pokud budou zachovány stávající podmínky, bude docházet ke snižování středního stavu obyvatel. V roce 2020 by se počet obyvatel mohl snížit na 9431 (graf 3).

Graf 3: Vývoj středního stavu obyvatel Nového Města na Moravě v letech 2005-2015 s predikcí do roku 2020 (zdroj: ČSÚ, 2015, vlastní zpracování)

V letech 2006-2009 je vyšší index maskulinity než index feminity, v dalších sledovaných letech je tento poměr opačný. Nejvyšší index maskulinity byl dosažen v roce 2008, kdy na 100 žen připadalo 101,7 mužů. Nejnižší byl dosažen v posledním sledovaném roce, kdy na 100 žen připadalo 98,2 mužů.

Tabulka 12: Predikce indexu maskulinity a feminity pro roky 2016-2020

Rok	Predikce	
	Index maskulinity	Index feminity
2016	97,4	102,6
2017	96,6	103,4
2018	95,7	104,3
2019	94,7	105,3
2020	93,6	106,4

Zdroj: vlastní zpracování

Pro predikci maskulinity a feminity byla použita parabolická trendová funkce, která má tvar $T_t = 100,085 - 0,142t - 0,05t^2$ pro index maskulinity a $T_t = 99,915 + 0,142t + 0,05t^2$ pro index feminity. Pokud by se charakter trendu v dalších letech neměnil, bude klesat počet mužské populace a vzrůstat počet ženské populace. V roce 2020 by mohl index maskulinity dosáhnout hodnoty 93,6 a index feminity 106,4 (tab. 12).

5.4.4 Struktura obyvatel podle věku

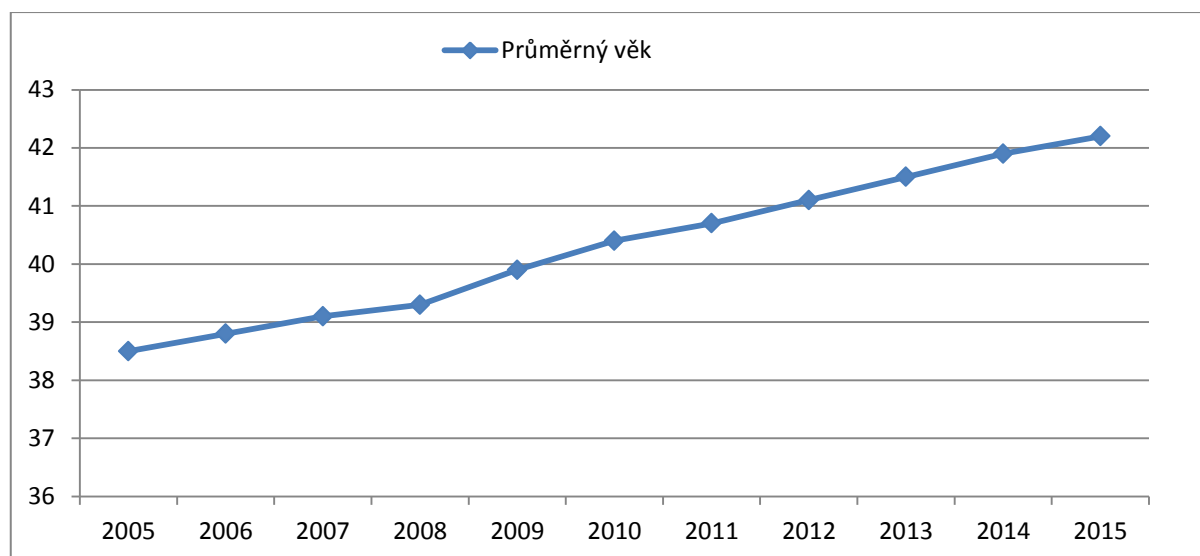
Podkapitola se zabývá rozdělením obyvatelstva podle věku. Obyvatelstvo je rozděleno na tři věkové kategorie. Dále se podkapitola věnuje průměrnému věku, indexu stáří a indexu závislosti I, II a indexu ekonomického zatížení. U indexu stáří a indexů závislosti I, II a indexu ekonomického zatížení je provedena predikce vývoje do roku 2020. V závěru podkapitoly je provedeno rozdělení obyvatelstva podle pohlaví do pětiletých věkových skupin, na jehož základě byla sestavena věková pyramida.

Tabulka 13: Průměrný věk, index stáří a podíl předproduktivní, produktivní a poproduktivní složky obyvatel na celkovém obyvatelstvu Nového Města na Moravě v letech 2005-2015

Rok	Průměrný věk	Podíl osob ve věku 0 – 14 let		Podíl osob ve věku 15 – 64 let		Podíl osob ve věku 65+		Index stáří (%)
		Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%	
2005	38,5	1 689	16,1	7 453	71,1	1 336	12,8	79,1
2006	38,8	1 640	15,5	7 533	71,4	1 384	13,1	84,4
2007	39,1	1 604	15,1	7 596	71,3	1 453	13,6	90,6
2008	39,3	1 553	14,5	7 666	71,6	1 489	13,9	95,9
2009	39,9	1 501	14,4	7 427	71,0	1 529	14,6	101,9
2010	40,4	1 483	14,3	7 258	70,0	1 626	15,7	109,6
2011	40,7	1 520	14,8	7 029	68,6	1 698	16,6	111,7
2012	41,1	1 519	14,9	6 903	67,7	1 778	17,4	117,1
2013	41,5	1 507	14,8	6 850	67,3	1 823	17,9	121,0

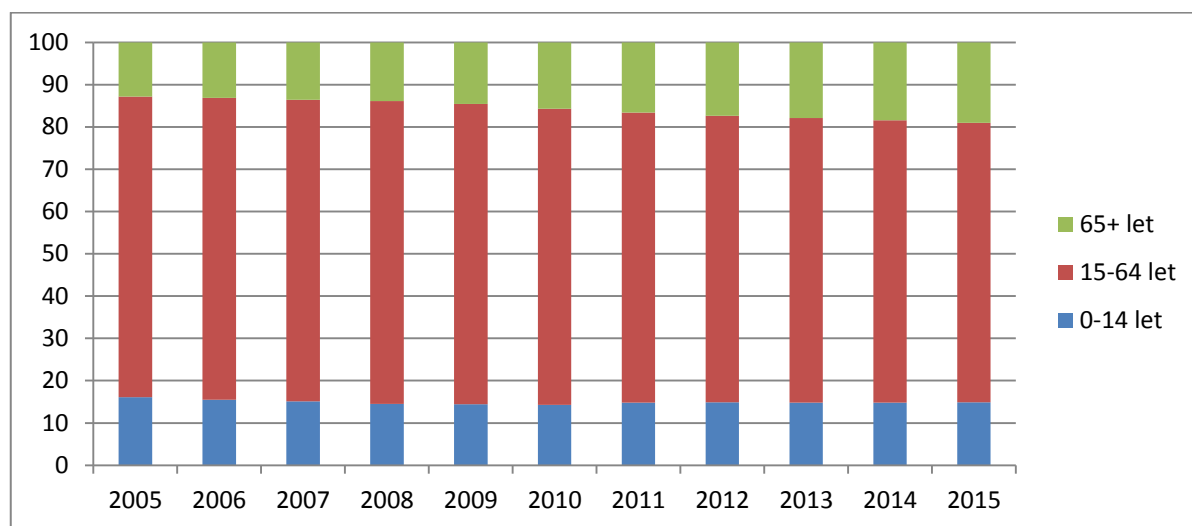
2014	41,9	1 505	14,8	6 784	66,8	1 869	18,4	124,2
2015	42,2	1 503	14,9	6 689	66,1	1 928	19,0	128,3

Zdroj: ČSÚ (2015), vlastní zpracování

Graf 4: Průměrný věk obyvatel Nového Města na Moravě v letech 2005-2015 (zdroj: ČSÚ (2015), vlastní zpracování)

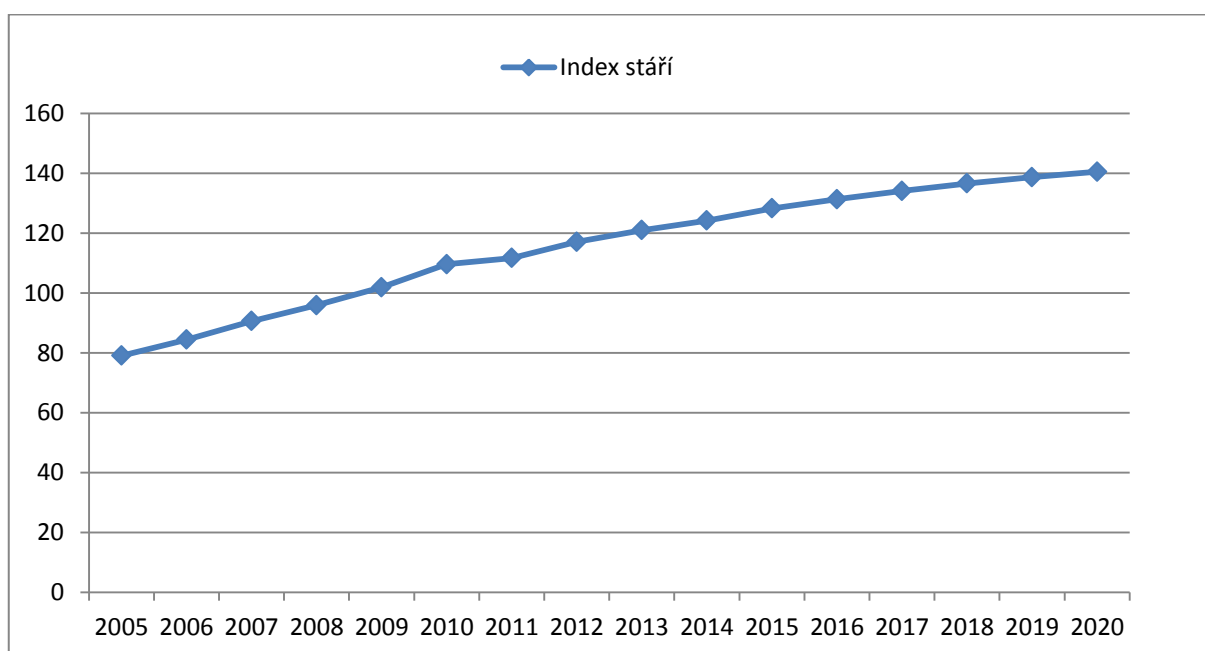
Průměrný věk obyvatel Nového Města na Moravě vzrostl mezi lety 2005-2015 o 3,7 roku. Průměrný věk se zvyšoval pravidelně každý rok o 0,2-0,6 roku (graf 4).

Graf 5: Podíl osob v předproduktivním, produktivním a poproduktivním věku v Novém Městě na Moravě v letech 2005-2015 (zdroj: ČSÚ, 2015, vlastní zpracování)

Podíl osob ve věku 0-14 let klesal do roku 2010, poté došlo k nárůstu o 0,5 procentního bodu. Od roku 2011 se podíl těchto osob mění v řádu jedné desetiny procenta (graf 5). Absolutní pokles mezi sledovanými lety činil 186 osob. Podíl osob ve věku 15-64 let poklesl mezi lety

2005-2015 o 5 procentních bodů. Tento podíl se snižuje v jednotlivých sledovaných letech od 0,1 do 1 procentního bodu. Počet obyvatel v této věkové kategorii poklesl o 784 osob (tab. 13). Podíl osob ve věku nad 65 let včetně, se ve sledovaném období zvýšil o 592 osob, to je o 6,2 procentního bodu. Počet těchto osob se pravidelně zvyšoval. Snižování podílu osob v produktivním věku a zvyšování podílu osob ve věku důchodovém je výrazné a není dobré pro ekonomiku dané oblasti, ale odpovídá celkovému trendu v Kraji Vysočina i ČR.

Graf 6: Index stáří Nového Města na Moravě v letech 2005-2015 s predikcí do roku 2020 (zdroj: ČSÚ, 2015, vlastní zpracování)

Index stáří potvrzuje negativní vývoj věkové struktury obyvatelstva Nového Města na Moravě v letech 2005-2015 a jeho populační stárnutí (graf 6). V tomto období index stáří neustále rostl, a to z hodnoty 79,1 % po 128,3 %. Zvyšování podílu osob v poproduktivním a snižování podílu osob v předproduktivním věku způsobuje, že k 31. 12. 2015 připadalo v Nové Městě na Moravě na sto dětí 128 seniorů (v roce 2005 bylo na sto dětí 79 seniorů).

Tabulka 14: Predikce indexu stáří pro roky 2016-2020

Rok	Predikce
2016	131,3
2017	134,1
2018	136,6
2019	138,7
2020	140,5

Zdroj: vlastní zpracování

Pro predikci indexu stáří (tab. 13) byla použita parabolická trendová funkce ve tvaru $T_t = 107,495 + 4,987t - 0,169t^2$. V posledním predikovaném roce 2020 při zachování současného trendu připadne 140 osob ve věku 65 let a více na 100 dětí ve věku 0-14 let. Stárnutí populace způsobuje prodlužování střední délky života, růst průměrného věku, nízká míra porodnosti a plodnosti a přechod silných populačních ročníků do vyšší věkové kategorie (tab. 14 a graf 6).

Tabulka 15: Index ekonomické závislosti I, II a index ekonomického zatížení v Novém Městě na Moravě v letech 2005-2015

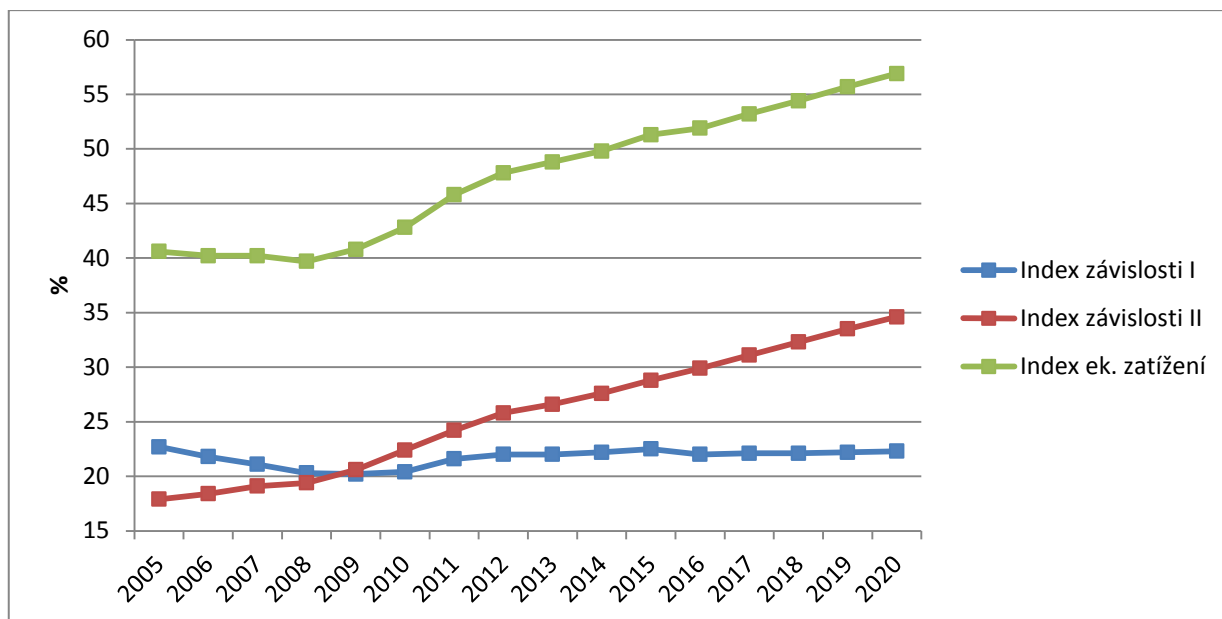
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Index závislosti I (%)	22,7	21,8	21,1	20,3	20,2	20,4	21,6	22,0	22,0	22,2	22,5
Index závislosti II (%)	17,9	18,4	19,1	19,4	20,6	22,4	24,2	25,8	26,6	27,6	28,8
Index ek. zatížení (%)	40,6	40,2	40,2	39,7	40,8	42,8	45,8	47,8	48,8	49,8	51,3

Zdroj: ČSÚ (2015), vlastní zpracování

Index závislosti I vyjadřuje, kolik se vyskytuje v populaci obyvatelstva v předproduktivním věku na 100 osob v produktivním věku. V Novém Městě na Moravě se hodnota tohoto indexu pohybovala od 22,7 % v roce 2005 do 22,5 % v roce 2015. Od prvního roku sledovaného období až do roku 2009 tento index pravidelně klesal. Zlom nastal v roce 2010, kdy tento ukazatel znovu začal meziročně vzrůstat až do konce sledovaného období, a to o 0,2-0,3 procentních bodů.

Index závislosti II udává počet osob v poproduktivním věku na 100 osob ve věku produktivním. Hodnoty tohoto indexu zaznamenaly negativní vývoj. Zatímco na začátku sledovaného období dosahovala hodnota tohoto indexu 17,9 %, tak na konci sledovaného období 28,8 %, což činilo nárůst o 10,9 procentních bodů. Znamená to, že v populaci Nového Města na Moravě se počet osob v poproduktivním věku zvyšuje na úkor osob v produktivním věku. Tento vývoj značí stárnutí obyvatelstva a prodlužování lidského života.

Index ekonomického zatížení, který znázorňuje kolik je v populaci osob v předproduktivním věku a osob v poproduktivním věku na 100 osob ve věku produktivním. Hodnota tohoto indexu se až do roku 2008 vyvíjela příznivě. V roce 2009 však došlo k nárůstu o 1,1 procentního bodu oproti roku předchozím. Poté se hodnota tohoto ukazatele pravidelně zvyšovala až na hodnotu 51,3 v roce 2015. Nárůst oproti prvnímu sledovanému roku činil 10,7 procentních bodů (tab. 15).

Graf 7: index ekonomického zatížení, index závislosti I a index závislosti II v Novém Městě na Moravě v letech 2005-2015 s predikcí do roku 2020 (zdroj: ČSÚ, 2015, vlastní zpracování)

Tabulka 16: Predikce indexu závislosti I, indexu závislosti II a indexu ekonomického zatížení pro roky 2016-2020

Rok	Predikce		
	Index závislosti I	Index závislosti II	Index ekonomického zatížení
2016	22,0	29,9	51,9
2017	22,1	31,1	53,2
2018	22,1	32,3	54,4
2019	22,2	33,5	55,7
2020	22,3	34,6	56,9

Zdroj: vlastní zpracování

V tab. 16 je uvedena predikce vývoje indexů závislosti I, II a ekonomického zatížení. Vývoj indexu závislosti I do roku 2020 zachycuje lineární trendová funkce ve tvaru $T_t = 21,527 + 0,074t$. V predikovaných letech nebude při zachování charakteru dosavadního trendu docházet k zásadním změnám. V roce 2020 by mohla hodnota indexu závislosti I dosáhnout 22,3.

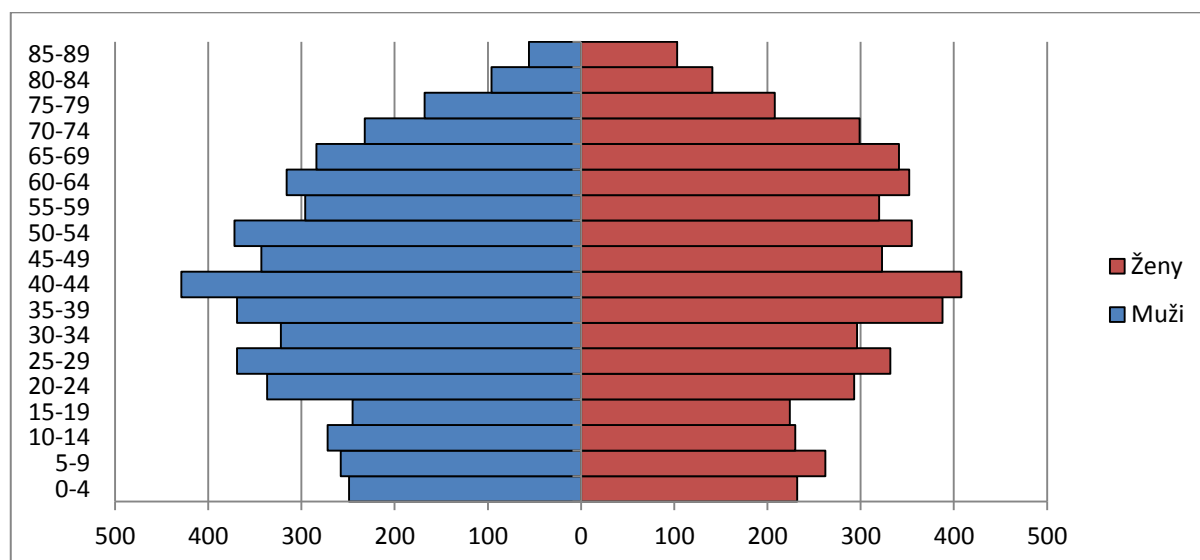
Lineární trendová funkce ve tvaru $T_t = 22,8 + 1,184t$ zachycuje možný vývoj ukazatele indexu závislosti II při neměnnosti stávajících podmínek. Hodnota tohoto ukazatele by v roce 2020 dosahovala 34,6.

Vývoj indexu ekonomického zatížení vyjadřuje lineární trendová funkce $T_t = 44,345 + 1,263t$. Nedojde-li ke změně charakteru trendu, bude docházet k negativnímu vývoji hodnoty tohoto indexu. V posledním predikovaném roce by hodnota indexu ekonomického zatížení dosáhla 56,9. Tento vývoj způsobuje stárnutí populace (graf 7).

Tabulka 17: Rozdělení obyvatel do pětiletých věkových kategorií k 31. 12. 2015

Věková skupina	Muži	Ženy	Celkem	Věková skupina	Muži	Ženy	Celkem
0-4	249	232	481	50-54	372	355	727
5-9	258	262	520	55-59	296	320	616
10-14	272	230	502	60-64	316	352	668
15-19	245	224	469	65-69	284	341	625
20-24	337	293	630	70-74	232	299	531
25-29	369	332	701	75-79	168	208	376
30-34	322	296	618	80-84	96	141	237
35-39	369	388	757	85-89	56	103	159
40-44	429	408	837	Celkem	5 013	5 107	10 120
45-49	343	323	666				

Zdroj: ČSÚ (2015), vlastní zpracování

Graf 8: Věková pyramida Nového Města na Moravě k 31. 12. 2015 (zdroj: ČSÚ, 2015, vlastní zpracování)

Nejpočetnější věkovou skupinou je skupina obyvatel ve věku 40-44 let, která je následována skupinou 35-39 let (tab. 17). Převaha těchto dvou skupin je způsobena vyšší porodností v 70. letech 20. století, která byla důsledkem pronatalitních opatření. Nejméně početné věkové skupiny jsou skupiny 85 a více let, 80-84 let a 75-79 let. V těchto skupinách dochází

k nejvyššímu přirozenému úbytku obyvatel. Dalšími nejméně početnými skupinami jsou první čtyři nejmladší věkové skupiny (graf 8). Tvar věkové pyramidy tak představuje regresivní model věkové struktury se zmenšující se základnou.

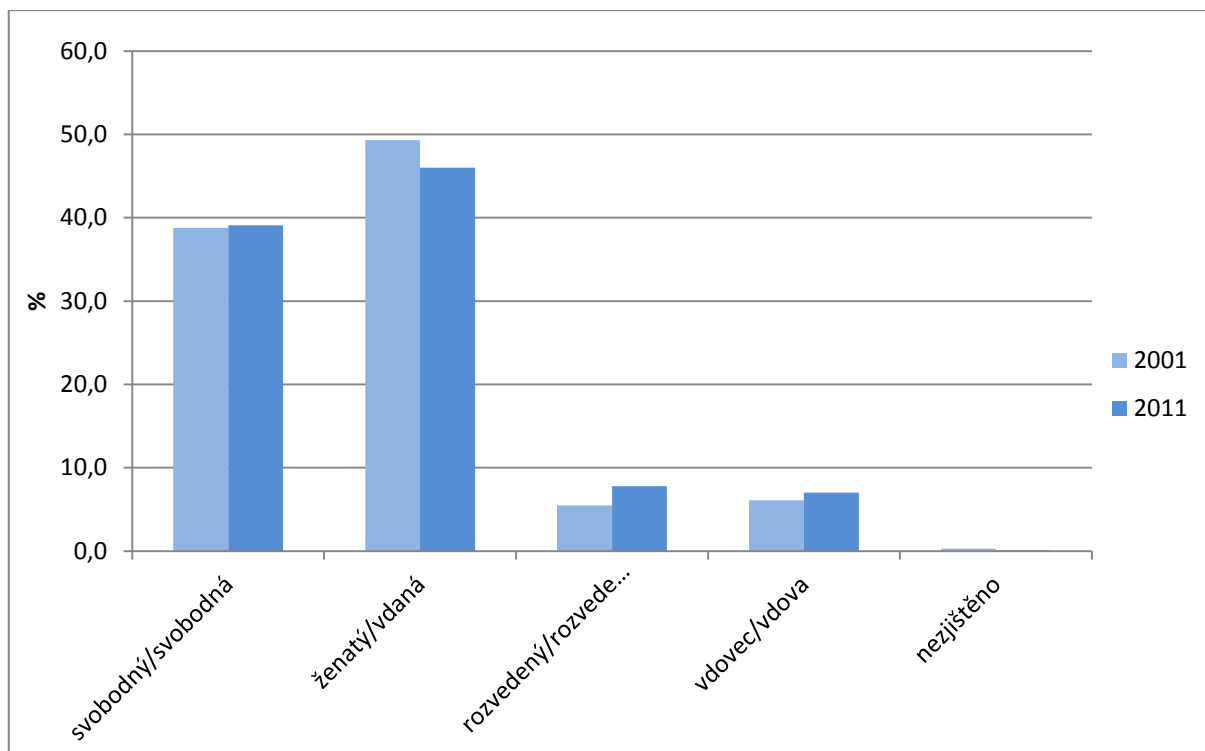
5.4.5 Struktura obyvatel podle rodinného stavu

Na základě výsledků sčítání lidu, domů a bytů v letech 2001 a 2011 je zde uveden rodinný stav podle pohlaví v absolutním i relativním vyjádření.

Tabulka 18: Rodinný stav obyvatelstva Nového Města na Moravě podle výsledků sčítání lidu v roce 2001 a 2011

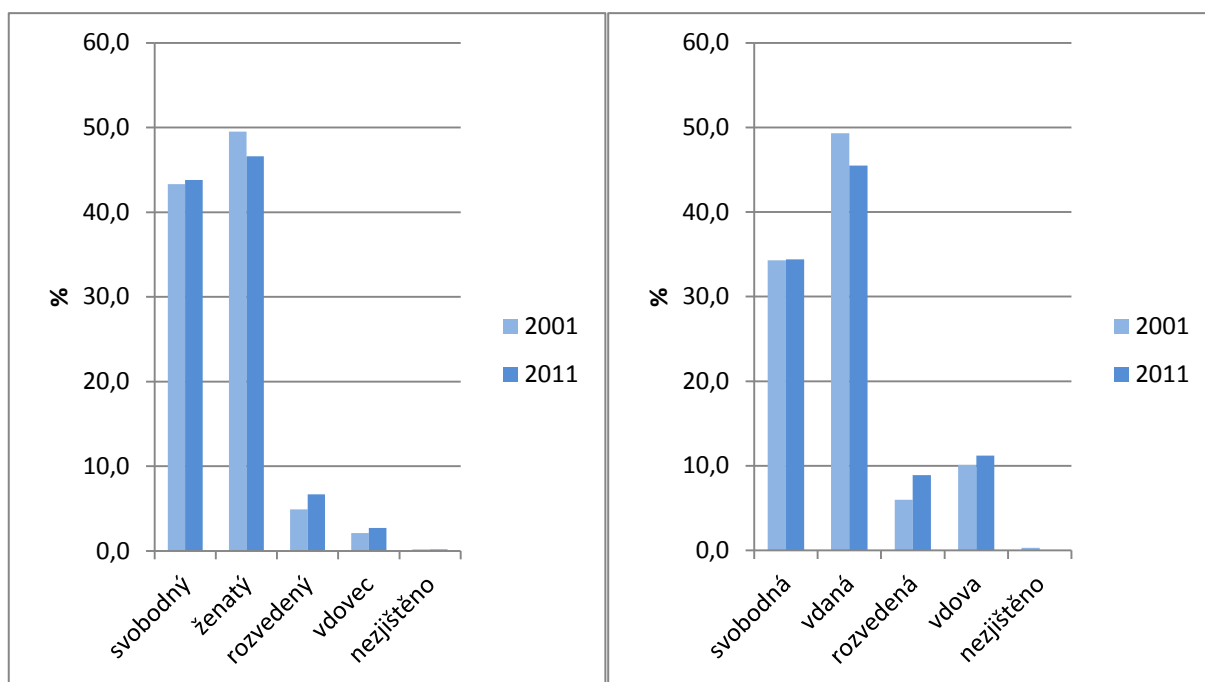
		2001		2011	
		Počet osob	%	Počet osob	%
Celkem		10 471	100,0	9 989	100,0
Rodinný stav	svobodný/svobodná	4 061	38,8	3 901	39,1
	ženatý/vdaná	5 174	49,3	4 593	46,0
	rozvedený/rozvedená	571	5,5	782	7,8
	vdovec/vdova	638	6,1	699	7,0
	nezjištěno	27	0,3	12	0,1
Muži		5 219	100,0	4 932	100,0
Rodinný stav muži	svobodný	2 261	43,3	2 162	43,8
	ženatý	2 582	49,5	2 292	46,6
	rozvedený	256	4,9	332	6,7
	vdovec	109	2,1	135	2,7
	nezjištěno	11	0,2	9	0,2
Ženy		5 252	100,0	5 057	100,0
Rodinný stav ženy	svobodná	1 800	34,3	1 739	34,4
	vdaná	2 592	49,3	2 301	45,5
	rozvedená	315	6,0	450	8,9
	vdova	529	10,1	564	11,2
	nezjištěno	16	0,3	3	0,0

Zdroj: ČSÚ (2011), vlastní zpracování

Graf 9: Struktura obyvatelstva Nového Města na Moravě podle rodinného stavu v letech 2001 a 2011 (zdroj: ČSÚ, 2011, vlastní zpracování)

V Novém Městě na Moravě byli početně nejvýznamnější skupinou obyvatel z hlediska rodinného stavu ženatí muži a vdané ženy, a to v obou sledovaných letech. V roce 2001 tvořili procentuálně přes 49 % všech obyvatel, v roce 2011 klesl podíl ženatých a vdaných obyvatel na celkovém počtu na 46 % (tab. 18). Snižující se počet ženatých mužů a vdaných žen ukazuje na všeobecný trend snižujícího se počtu uzavíraných manželství. Druhou nejpočetnější skupiny tvořili v obou letech svobodní muži a svobodné ženy (graf 9).

Graf 10: Struktura obyvatelstva mužů a žen podle rodinného stavu v Novém Městě na Moravě v letech 2001 a 2011 (zdroj: ČSÚ, 2011, vlastní zpracování)

V roce 2001 i v roce 2011 převažovali svobodní muži nad svobodnými ženami, a to o 9 resp. 9,4 procentních bodů. Tyto dvě skupiny obyvatel tvořily podíl ve struktuře obyvatelstva Nového Města na Moravě 88,1 % v roce 2001 a 85,1 % v roce 2011 (graf 10). V kategorii rozvedených a ovdovělých převažovali celkově v roce 2001 ovdovělí nad rozvedenými, v roce 2011 naopak počet rozvedených byl větší než počet ovdovělých. U mužů v obou sledovaných letech převažovali rozvedení nad vdovci. V roce 2001 to bylo o 2,8 a v roce 2011 o 4 procentní body. U žen v obou sledovaných letech převažovaly vdovy nad rozvedenými, a to o 4,1 v roce 2001 a 2,3 procentních bodů v roce 2011. Převažující počet vdov nad vdovci ukazuje na skutečnost, že ženy se oproti mužům dožívají vyššího průměrného věku.

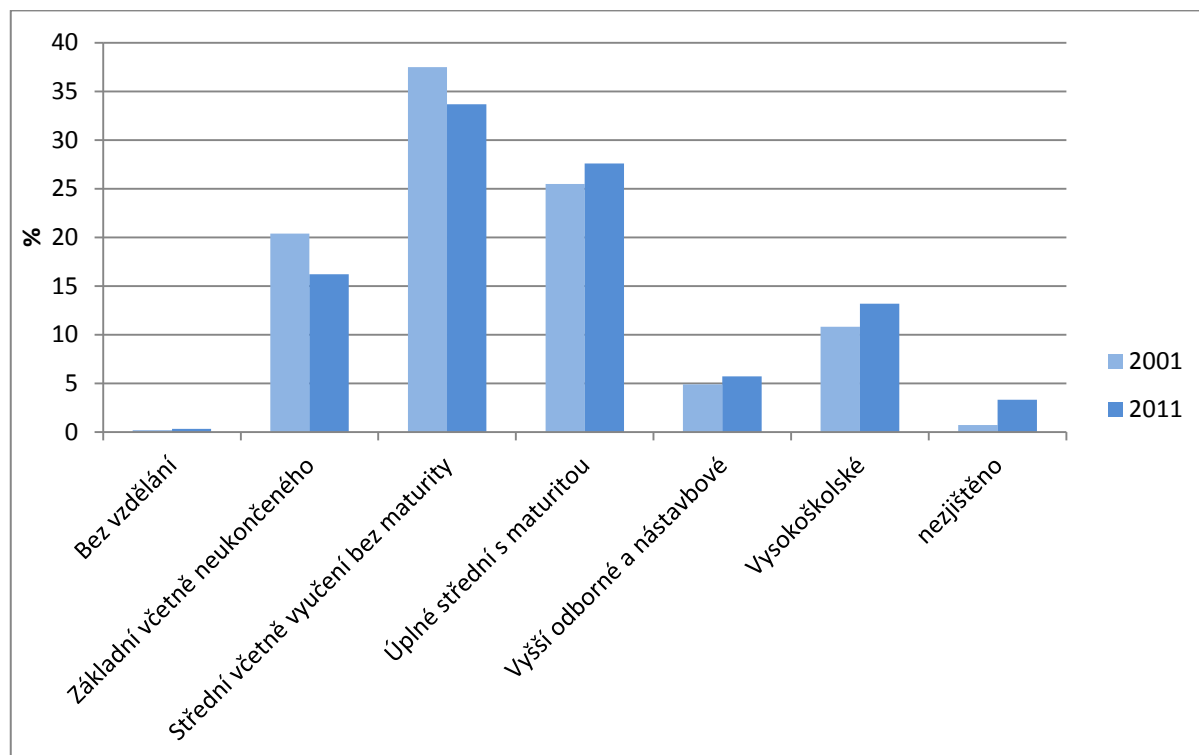
5.4.6 Obyvatelstva podle stupně vzdělání

Na základě výsledků sčítání lidu, domů a bytů v letech 2001 a 2011 je v této podkapitole uvedeno obyvatelstvo Nového Města na Moravě podle ukončeného stupně vzdělání v absolutním i relativním vyjádření.

Tabulka 19: Obyvatelstvo Nového Města na Moravě podle stupně vzdělání v letech 2001 a 2011

Stupeň vzdělání	2001		2011	
	Počet osob	%	Počet osob	%
bez vzdělání	19	0,2	22	0,3
základní včetně neukončeného	1 746	20,4	1 383	16,2
střední včetně vyučení bez maturity	3 219	37,5	2 877	33,7
úplné střední s maturitou	2 188	25,5	2 354	27,6
vyšší odborné a nástavbové	422	4,9	483	5,7
vysokoškolské	923	10,8	1 122	13,2
nezjištěno	63	0,7	279	3,3
Celkem (obyvatelstvo 15leté a starší)	8 580	100	8 520	100

Zdroj: ČSÚ (2011), vlastní zpracování

Graf 11: Vzdělanostní struktura obyvatelstva Nového Města na Moravě v letech 2001 a 2011 (zdroj: ČSÚ (2011), vlastní zpracování)

V roce 2001 i v roce 2011 měla nejpočetnější skupina obyvatel střední vzdělání včetně vyučení bez maturity (tab. 11). Druhá nejpočetnější skupina dosáhla úplného středního vzdělání s maturitou. Rozdíl mezi oběma skupinami v roce 2001 činil 12 procentních bodů, v roce 2011 už to bylo pouze 6,1 procentních bodů. Oproti roku 2001 byl v roce 2011 zaznamenán i nárůst obyvatel s vyšším odborným a nástavbovým vzděláním a ještě výraznější nárůst u obyvatel s vysokoškolským vzděláním. Vzdělanostní struktura obyvatel se neustále

zvyšuje, ubývá obyvatel pouze se základním vzděláním včetně neukončeného a obyvatel s vyučením bez maturity. Nejvyšší procentuální nárůst zaznamenala kategorie s vysokoškolským vzděláním, a to 2,5 procentního bodu. Nejvyšší pokles naopak zaznamenala kategorie obyvatel se základním vzděláním včetně neukončeného, a to o 4,2 procentního bodu (graf 20). Lze konstatovat, že zájem obyvatelstva o vzdělání se zvyšuje.

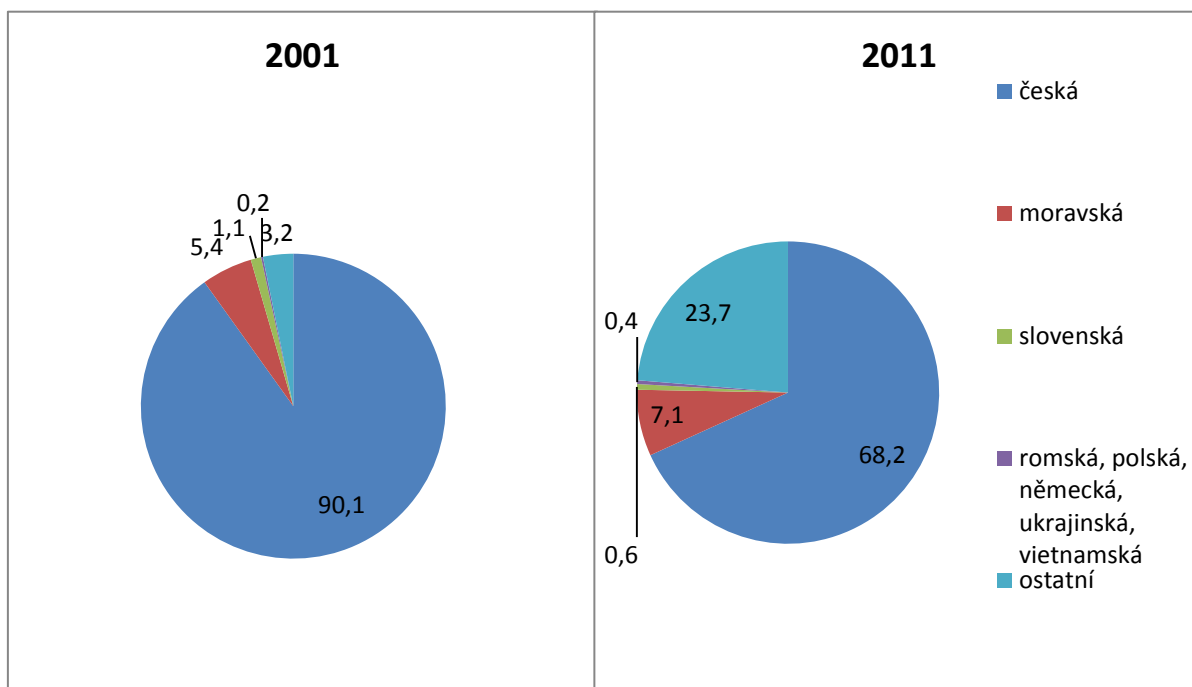
5.4.7 Obyvatelstvo podle národnosti

Na základě výsledků sčítání lidu, domů a bytů v letech 2001 a 2011 se tato podkapitola zabývá analýzou obyvatelstva podle národnosti.

Tabulka 20: Obyvatelstvo Nového Města na Moravě podle národnosti v letech 2001 a 2011

Národnost	2001		2011	
	Počet osob	%	Počet osob	%
česká	9 437	90,1	6 813	68,2
moravská	561	5,4	711	7,1
slezská	0	0	1	0
slovenská	118	1,1	59	0,6
romská	6	0,2	5	0,1
polská	4		1	0
německá	4		2	0
ukrajinská	4		11	0,1
vietnamská	3		21	0,2
ostatní nebo nezjištěno	334		3,2	2365
Celkem	10 471	100	9 989	100

Zdroj: ČSÚ (2011), vlastní zpracování

Graf 12: Národnostní struktura obyvatel Nového Města na Moravě v roce 2001 a 2011 (zdroj: ČSÚ, 2011, vlastní zpracování)

V roce 2001 se k české národnosti hlásilo 90,1 % obyvatel Nového Města na Moravě. K národnosti moravské se přihlásilo 5,4 % obyvatel a k národnosti slovenské 1,1 %. Ostatní národnosti, včetně nezjištěných dosahovaly 3,4 % (tab. 20).

V roce 2011 došlo ke značnému poklesu počtu osob hlásících se k české národnosti, kterou jako svoji národnost uvedlo pouze 68,2 % obyvatel. Nárůst zaznamenala národnost moravská, a to o 1,7 procentního bodu. Nárůst počtu obyvatel zaznamenaly ještě národnost ukrajinská a vietnamská. O přibližně stejný podíl procentuálních bodů, o které poklesla národnost česká, se zvýšila kategorie nezjištěno. Tento trend nastal i v celostátním měřítku, kdy silně vzrostl počet lidí, který otázku týkající se národnosti nezodpověděl. Výjimku tvořila pouze národnost moravská, ke které se v roce 2011 přihlásilo výrazně více lidí než v roce 2001 (graf 12).

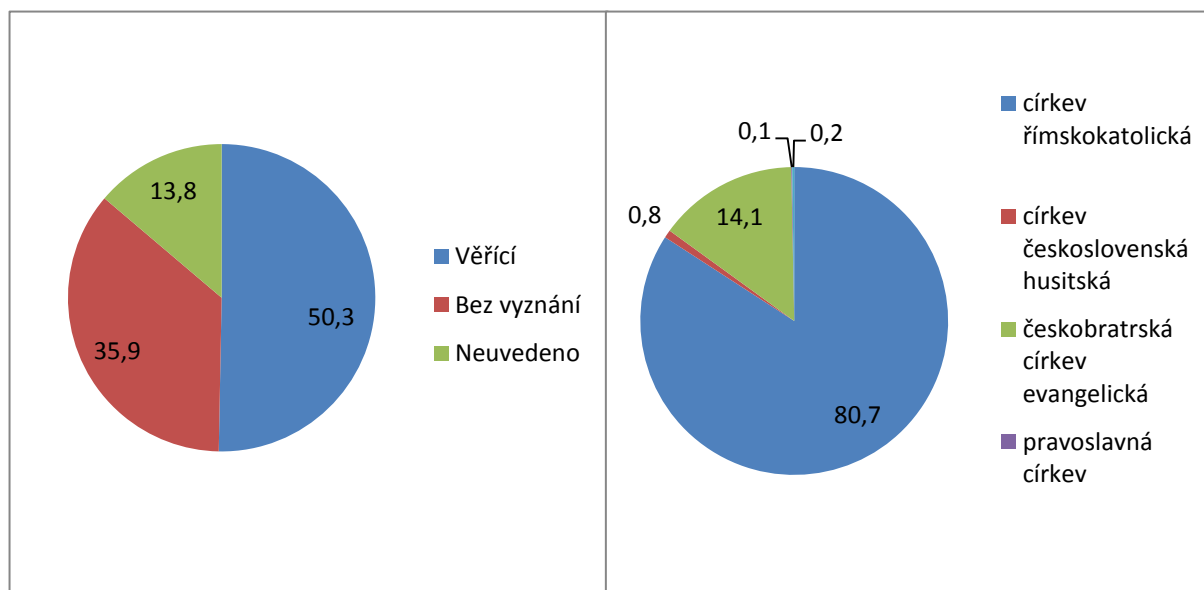
5.4.8 Obyvatelstvo podle náboženského vyznání

Podkapitola předkládá vývoj počtu osob podle náboženského vyznání, ke kterému se přihlásili při sčítání lidu, domů a bytů v letech 2001 a 2011.

Tabulka 21: Obyvatelstvo Nového Města na Moravě podle náboženského vyznání v letech 2001 a 2011

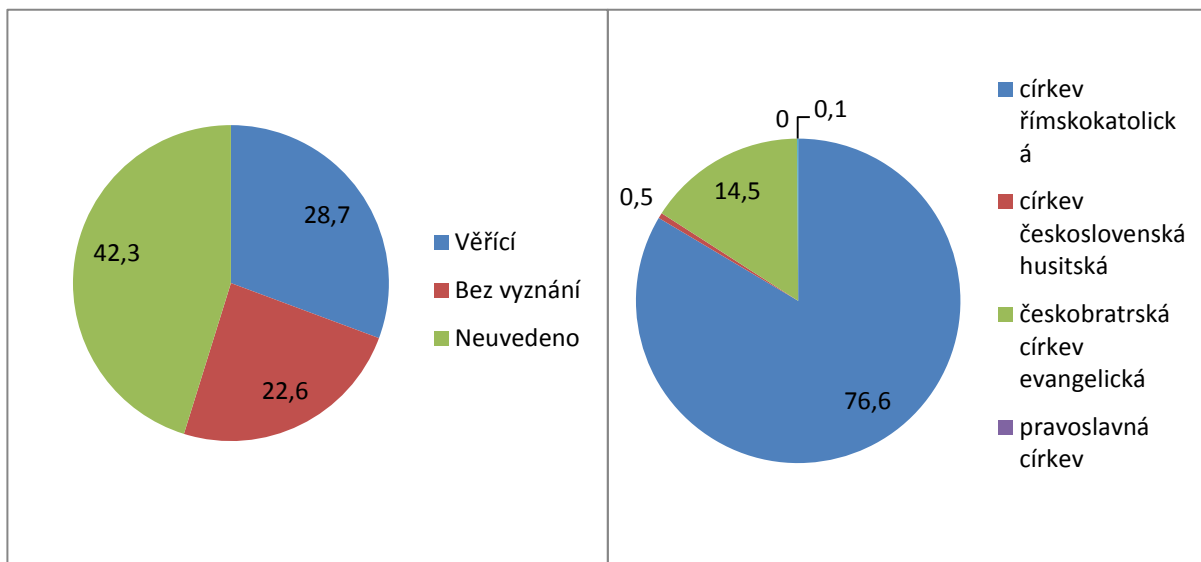
		2001		2011	
		Počet osob	%	Počet osob	%
Věřící		5 263	50,3	2 871	28,7
Z toho	církev římskokatolická	4 249	80,7	2 198	76,6
	církev československá husitská	41	0,8	14	0,5
	českobratrská církev evangelická	740	14,1	417	14,5
	pravoslavná církev	4	0,1	1	0
	náb. spol. Svědci Jehovovi	9	0,2	4	0,1
Bez vyznání		3 762	35,9	2 258	22,6
Neuvedeno		1 446	13,8	4 216	42,3
Věřící nehlásící se k žádné církvi		-	-	644	6,4
Obyvatelstvo celkem		10 471	100	9 989	100

Zdroj: ČSÚ (2011), vlastní zpracování

Graf 13: Struktura obyvatel podle náboženského vyznání a struktura věřících obyvatel v Novém Městě na Moravě v roce 2001 (zdroj: ČSÚ (2001), vlastní zpracování)

V roce 2001 přesahoval počet osob hlásících se k některé církvi 50 % (tab. 21). Nejvyšší zastoupení mezi církvemi měla církev římskokatolická (80,7 %), druhé nejvyšší zastoupení měla církev českobratrská evangelická (14,1 %), další církve byly zastoupeny pouze desetinami procenta. Bez vyznání bylo 35,9 % obyvatel a 13,8 % nevedlo žádnou z možností (graf 13).

Graf 14: Struktura obyvatel podle náboženského vyznání a struktura věřících obyvatel v Novém Městě na Moravě v roce 2011 (zdroj: ČSÚ (2011), vlastní zpracování)

Oproti roku 2001 poklesl v roce 2011 počet osob deklarujících se jako věřící z 50,3 na 28,7 %. Velký pokles věřících v absolutních číslech zaznamenaly i všechny sledované církve, procentuálně se však jejich poměr na celkovém počtu věřících příliš nezměnil. V roce 2011 byla zavedena nová kategorie „věřící nehlásící se k žádné církvi“, kterou využilo 6,4 % osob. Možnost „neuvedeno“ uvedlo v roce 2011 třikrát více osob než v roce 2001. V roce 2011 uvedlo oproti roku 2001 podstatně méně osob, a to o 13,3 procentních bodů, že jsou bez vyznání. Úbytek věřících i osob bez vyznání se ze značné části přesunul do možnosti „neuvedeno“. Z těchto výsledků vyplývá neochota obyvatel uvádět údaje o svém náboženském zaměření, nelze z nich zjistit skutečný úbytek věřících občanů. Tento trend, stejně jako u otázky týkající se národnosti, je celorepublikový. V roce 2011 oproti roku 2001 pětikrát více občanů ČR neuvedlo svoje náboženské vyznání (graf 14).

5.4.9 Úmrtnost

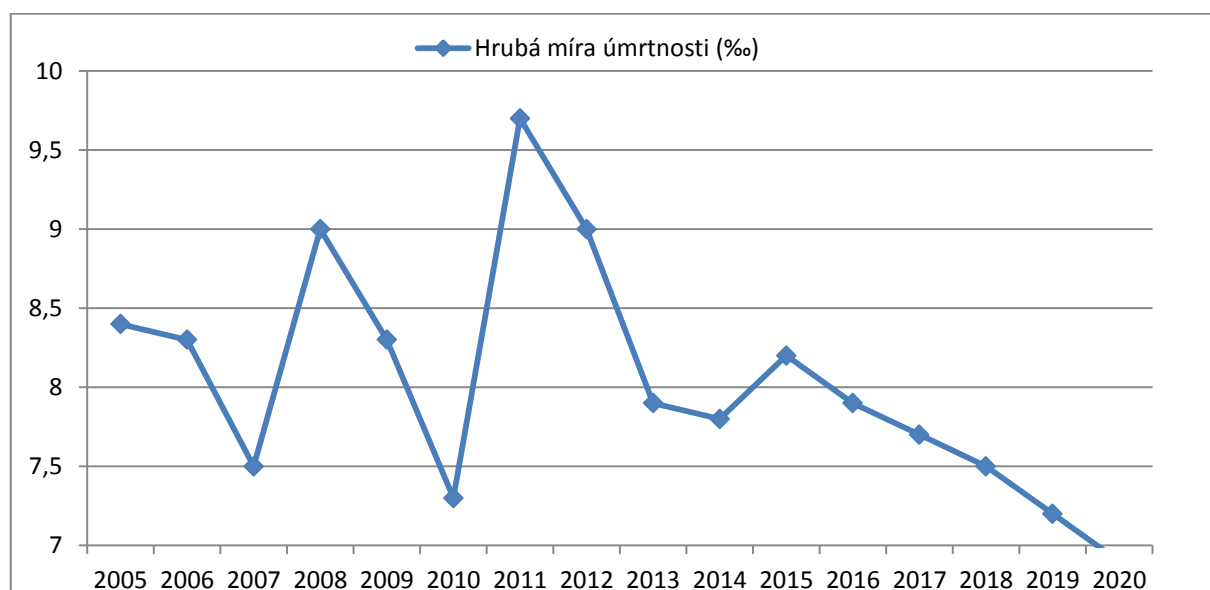
V této podkapitole byl, na základě údajů o počtu zemřelých, proveden výpočet hrubé míry úmrtnosti a její predikce do roku 2020. Je zde také uveden počet zemřelých podle příčiny úmrtí.

Tabulka 22: Zemřelí, hrubá míra úmrtnosti a počet zemřelých podle příčiny úmrtí v letech 2005-2015 (nemoci OS – nemoci oběhového systému, nemoci DS – nemoci dýchacího systému, nemoci TS – nemoci trávicí soustavy, VP – vnější příčiny)

Rok	Zemřelí	Hrubá míra úmrtnosti (‰)	Počet zemřelých podle příčiny úmrtí				
			Novotvary	Nemoci OS	Nemoci DS	Nemoci TS	VP
2005	88	8,4	25	43	3	6	11
2006	87	8,3	23	49	1	1	8
2007	80	7,5	27	34	6	2	5
2008	96	9,0	-	-	-	-	-
2009	87	8,3	19	48	10	2	5
2010	76	7,3	21	40	3	3	4
2011	100	9,7	29	51	4	2	7
2012	92	9,0	28	45	3	1	4
2013	80	7,9	25	34	4	9	5
2014	79	7,8	-	-	-	-	-
2015	83	8,2	-	-	-	-	-
Celkem	948	-	197	344	34	26	49
Průměr	86,2	8,3	24,6	43	4,3	3,3	6,1

Zdroj: ČSÚ (2015), vlastní zpracování

Graf 15: Hrubá míra úmrtnosti v Novém Městě na Moravě v letech 2005-2015 s predikcí do roku 2020 (zdroj: ČSÚ, 2015, vlastní zpracování)

Ve sledovaném období zemřelo v Novém Městě na Moravě 948 osob (tab. 22). Průměrná hodnota hrubé míry úmrtnosti činila 8,3 ‰. Pouze v jednom případě se hodnota hrubé míry úmrtnosti přiblížila k hodnotě 10 ‰, a to v roce 2011 (9,7 ‰). Nejnižší hodnota byla v roce 2010, kdy dosáhla 7,3 ‰ (graf 15). Co se týče počtu zemřelých podle příčiny úmrtí, nebyly

dostupné údaje za roky 2008, 2014 a 2015, což může mírně zkreslovat celkové hodnoty. Nejčastější příčiny úmrtí jsou nemoci oběhové soustavy (344) a novotvary (197). Podstatně méně úmrtí nastává z důvodu nemocí dýchací soustavy, trávicí soustavy a vnějších příčin. V ČR nastal příznivý vývoj v úmrtnosti v 90. letech, kdy se ČR dostala na úroveň vyspělých evropských zemí. Hlavními příčinami smrti jsou v ČR nemoci oběhové soustavy (Vystoupil, 2004).

Tabulka 23: Predikce hrubé míry úmrtnosti (‰) pro roky 2016-2020

Rok	Predikce
2016	7,9
2017	7,7
2018	7,5
2019	7,2
2020	6,9

Zdroj: vlastní zpracování

Vývoj hrubé míry úmrtnosti (tab. 23) vyjadřuje parabolická trendová funkce ve tvaru $T_t = 8,458 - 0,004t - 0,015t^2$. Při zachování stávajících podmínek bude hrubá míra úmrtnosti v predikovaných letech klesat až na hodnotu 6,9 v roce 2020, která je nejnižší od roku 2005. Svědčí to o dobré zdravotní péči ve starších věkových skupinách.

5.4.10 Porodnost a potratovost

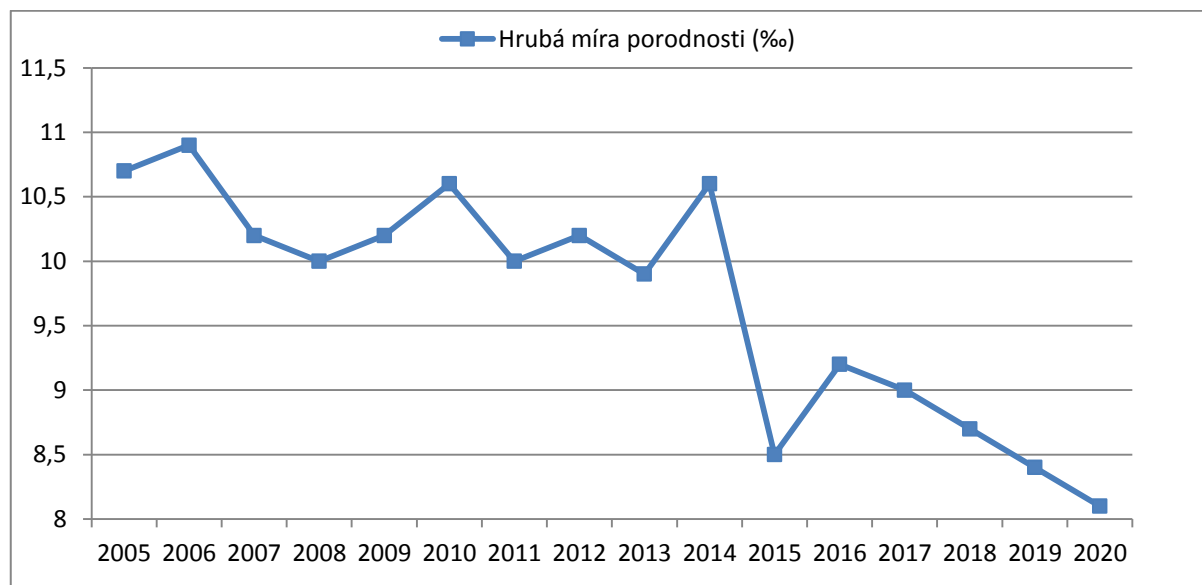
V této podkapitole, podle údajů o živě narozených a potratech, byly provedeny výpočty hrubé míry porodnosti a indexu potratovosti. Dále byla provedena predikce vývoje těchto ukazatelů do roku 2020.

Tabulka 24: Počet živě narozených, hrubá míra porodnosti, počet potratů, index potratovosti v Novém Městě na Moravě v letech 2005-2015

Rok	Střední stav obyvatel	Živě narození	Hrubá míra porodnosti (‰)	Potraty	Index potratovosti (%)
2005	10 461	112	10,7	40	35,7
2006	10 527	115	10,9	32	27,8
2007	10 624	108	10,2	31	28,7
2008	10 638	106	10,0	27	25,5
2009	10 537	108	10,2	27	25,0
2010	10 416	110	10,6	43	39,1
2011	10 279	103	10,0	32	31,1
2012	10 207	104	10,2	46	44,2
2013	10 185	101	9,9	43	42,6

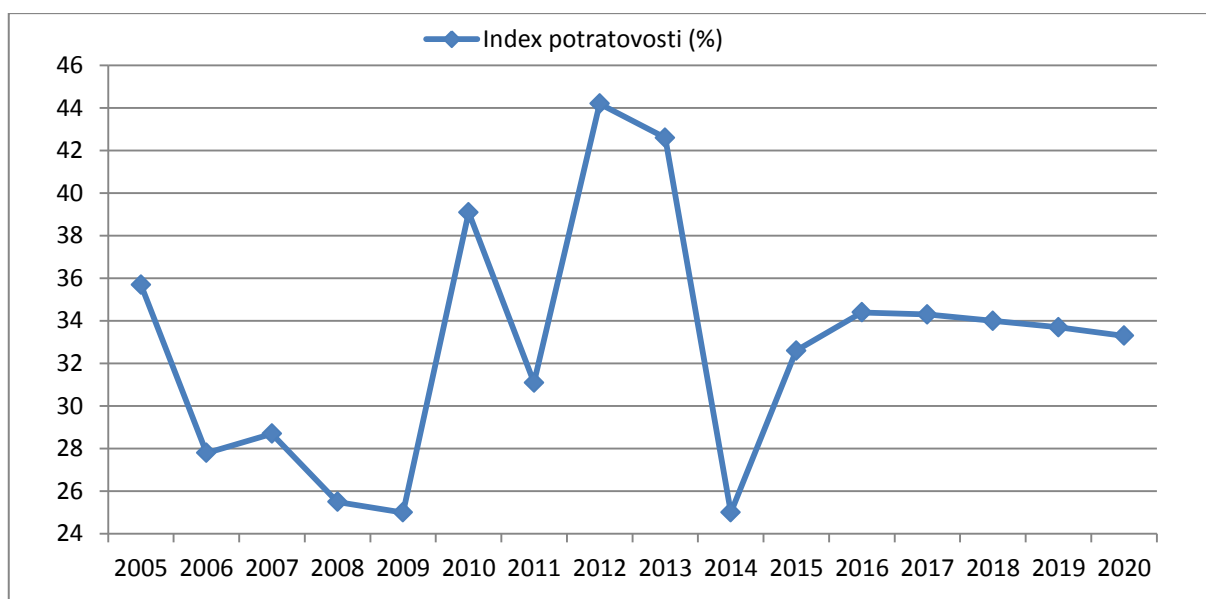
2014	10 164	108	10,6	27	25,0
2015	10 137	86	8,5	28	32,6
Celkem	-	1 161	-	376	-
Průměr	-	105,5	10,2	34,1	32,5

Zdroj: ČSÚ (2015), vlastní zpracování

Graf 16: Hrubá míra porodnosti v Novém Městě na Moravě v letech 2005 - 2015 s predikcí do roku 2020 (zdroj: ČSÚ, 2015, vlastní zpracování)

Ve sledovaném období se narodilo celkem 1161 dětí, hrubá míra porodnosti v těchto letech dosahovala v Novém Městě na Moravě průměrné hodnoty 10,2 ‰ (tab. 24). Nejvyšší hodnoty tohoto ukazatele byly zjištěny v roce 2005 a 2006, kdy dosahují téměř 11 ‰ (graf 16). V ostatních letech se hrubá míra porodnosti držela kolem 10 ‰ s výkyvy několika desetin nahoru i dolů. Výjimkou je rok 2015, kdy hrubá míra porodnosti dosáhla výrazně nejnižší hodnoty (8,5 ‰). V tomto roce je zaznamenána i nejnižší hodnota středního stavu obyvatel. Nastává přesun obyvatel Nového Města na Moravě z nižších věkových skupin do starších, a tím klesá i porodnost a hodnota hrubé míry porodnosti. V celé ČR je zaznamenán dlouhodobý trend v poklesu porodnosti. Stále se udržuje dvoudětný model rodiny, podíl bezdětných žen je nízký a zvyšuje se věk žen při narození prvního dítěte. Ekonomická transformace posílila individuální rozhodování o reprodukci, ale zároveň zhoršila ekonomické podmínky pro založení rodiny (Vystoupil, 2004).

Graf 17: Index potratovosti v Novém Městě na Moravě v letech 2005-2015 s predikcí do roku 2020 (zdroj: ČSÚ (2015), vlastní zpracování)

Celkový počet potratů v Novém Městě na Moravě v letech 2005 - 2015 byl 376 a index potratovosti dosahoval průměrné hodnoty 34,1 %. Nejvyšší index potratovosti byl zjištěn v roce 2012 (44,2 %) a 2013 (42,6 %), nejnižší v letech 2009 a 2014 (25 %). Ve sledovaném období docházelo k výkyvům počtu potratů, jejichž počet nepravidelně klesá a stoupá (graf 17). ČR patří mezi státy s vysokou potratovostí. Statistika sleduje potraty včetně potratů spontánních a miniinterrupcí, zatímco u některých států data nejsou zjišťována nebo existuje neúplná statistika. Od zlegalizování potratů v roce 1957 jejich počet rychle rostl až do roku 1990. Od tohoto roku počtu interrupcí prudce klesají (Vystoupil, 2004).

Tabulka 25: Predikce hrubé míry porodnosti (‰) a indexu potratovosti (%) pro roky 2016-2020

Rok	Predikce	
	Hrubá míra porodnosti	Index potratovosti
2016	9,2	34,4
2017	9,0	34,3
2018	8,7	34,0
2019	8,4	33,7
2020	8,1	33,3

Zdroj: vlastní výpočty

Pro predikci hrubé míry porodnosti (tab. 25) byla použita parabolická trendová funkce ve tvaru $T_t = 10,305 - 0,117t - 0,014t^2$. Při zachování dosavadních podmínek bude docházet

v Novém Městě na Moravě v příštích letech ke snižování míry porodnosti až na hodnotu 8,1 ‰ v roce 2020. Predikce hrubé míry porodnosti mohl ovlivnit rok 2015, kdy došlo k výraznému poklesu oproti předchozím letům.

Vývoj indexu potratovosti zachycuje parabolická trendová funkce, která má tvar $T_t = 32,996 + 0,532t - 0,051t^2$. Predikce předpokládá mírné snižování indexu potratovosti až na hodnotu 33,3 ‰ v roce 2020.

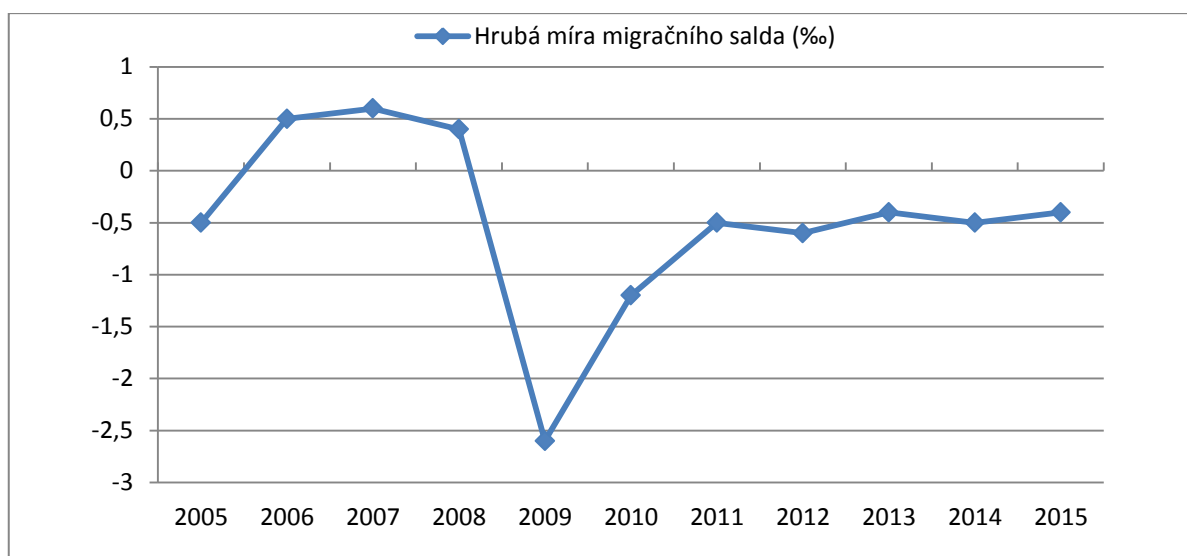
5.4.11 Migrace obyvatelstva

Podkapitola se zabývá vývojem počtu přistěhovalých a vystěhovalých v Novém Městě na Moravě v letech 2005-2015. Na základě údajů o počtu přistěhovalých a vystěhovalých proveden výpočet hrubé míry migračního salda.

Tabulka 26: Počet přistěhovalých a vystěhovalých, migrační saldo, hrubá míra migračního salda v Novém Městě na Moravě v letech 2005-2015

Rok	Přistěhovalí	Vystěhovalí	Migrační saldo	Hrubá míra migračního salda (‰)
2005	146	198	-52	-0,5
2006	212	161	51	0,5
2007	353	285	68	0,6
2008	346	301	45	0,4
2009	100	372	-272	-2,6
2010	114	238	-124	-1,2
2011	116	171	-55	-0,5
2012	86	145	-59	-0,6
2013	112	153	-41	-0,4
2014	105	156	-51	-0,5
2015	118	159	-41	-0,4
Celkem	1 808	2 339	-531	-
Průměr	164,4	212,6	-48,3	-0,5

Zdroj: ČSÚ (2015), vlastní zpracování

Graf 18: Hrubá míra migračního salda v Novém Městě na Moravě v letech 2005-2015 (zdroj: ČSÚ, 2015, vlastní zpracování)

Od roku 2005 do roku 2015 se do Nového Města na Moravě přistěhovalo 1 808 osob a za stejné období se vystěhovalo 2 339 osob. Migrační saldo tedy činí -531 osob. Kromě let 2006-2008, kdy migrační saldo dosahovalo kladných hodnot, ve všech ostatních letech docházelo k záporným hodnotám (tab. 26). Nejnižší hodnota hrubé míry migračního salda byla dosažena v roce 2009 (-2,6 ‰) a v roce 2010 (-1,2 ‰). V posledních pěti letech se hrubá míra migračního salda ustálila na hodnotách od -0,6 do -0,4 ‰ (graf 18). S výjimkou let 2009 a 2010 se ve všech ostatních letech pohybovala hrubá míra migračního salda mezi hodnotami -0,6 až 0,6 ‰, průměr za všechny sledované roky činil -0,5 ‰.

5.4.12 Přirozený přírůstek

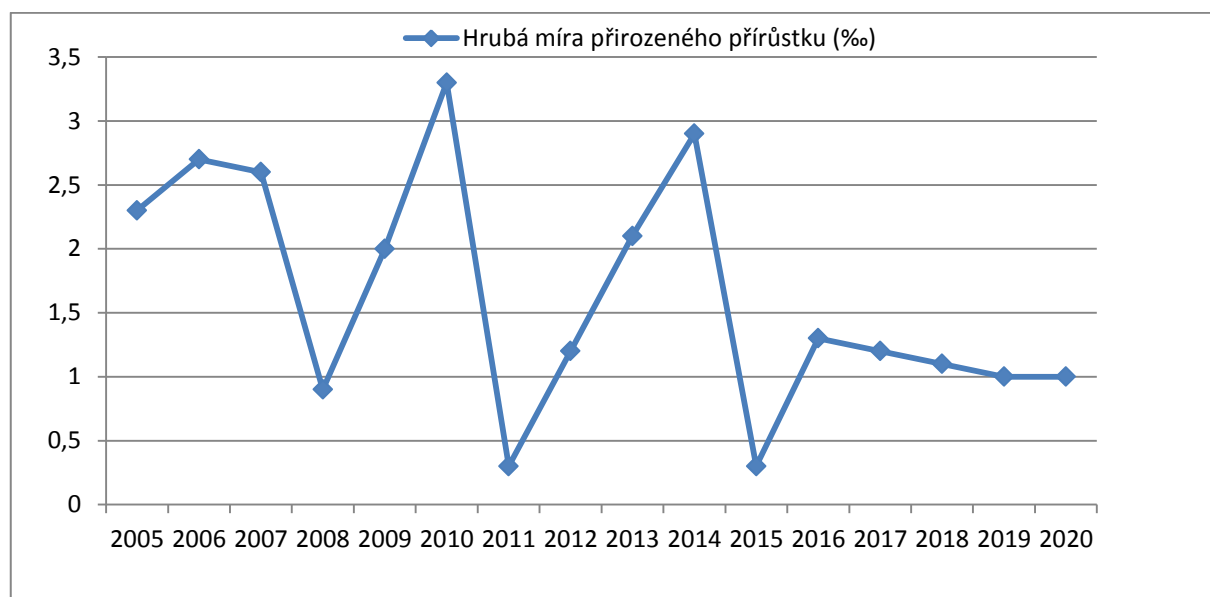
Kapitola zachycuje vývoj přirozeného přírůstku v letech 2005-2015. Na základě těchto údajů je proveden výpočet hrubé míry přirozeného přírůstku a provedena predikce vývoje hrubé míry přirozeného přírůstku do roku 2020.

Tabulka 27: Přirozený přírůstek a hrubá míra přirozeného přírůstku v Novém Městě na Moravě v letech 2005-2015

Rok	Přirozený přírůstek	Hrubá míra přirozeného přírůstku (‰)
2005	24	2,3
2006	28	2,7
2007	28	2,6
2008	10	0,9
2009	21	2,0

2010	34	3,3
2011	3	0,3
2012	12	1,2
2013	21	2,1
2014	29	2,9
2015	3	0,3
Celkem	213	-
Průměr	19,4	1,9

Zdroj: ČSÚ (2015), vlastní zpracování

Graf 19: Hrubá míra přirozeného přírůstku v Novém Městě na Moravě v letech 2005-2015 s predikcí do roku 2020 (zdroj: ČSÚ, 2015, vlastní zpracování)

V letech 2005-2015 činil přirozený přírůstek obyvatel 213 osob. V žádném z těchto let nepřevýšil počet zemřelých počet narozených. Přirozený přírůstek se zvyšoval mezi lety 2005-2007, po poklesu v roce 2008 došlo znovu k nárůstu přirozeného přírůstku. Největší nárůst byl zaznamenán v roce 2010. Nejnižší přirozený přírůstek byl v letech 2011 a 2015, kdy v obou letech dosáhl přirozený přírůstek 3 osoby (tab. 27). V těchto letech došlo i k poklesu hrubé míry porodnosti, především v roce 2015 byl tento pokles výrazný (graf 19). V letech s nejvyšší hrubou mírou přirozeného přírůstku byla zaznamenána i nejvyšší hrubá míra porodnosti.

Tabulka 28: Predikce hrubé míry přirozeného přírůstku (‰) pro roky 2016-2020

Rok	Predikce
2016	1,3
2017	1,2
2018	1,1
2019	1,0

2020	1,0
------	-----

Zdroj: vlastní zpracování

Predikci hrubé míry přirozeného přírůstku (tab. 28) vyjadřuje parabolická trendová funkce $T_t = 1,854 - 0,107t + 0,002t^2$. V letech 2019 a 2020 by při zachování stejných podmínek dosahovala hodnota tohoto ukazatele 1,0. Znamená to, že při klesající úmrtnosti dochází k ještě většímu poklesu ukazatele porodnosti.

5.4.13 Celkový přírůstek

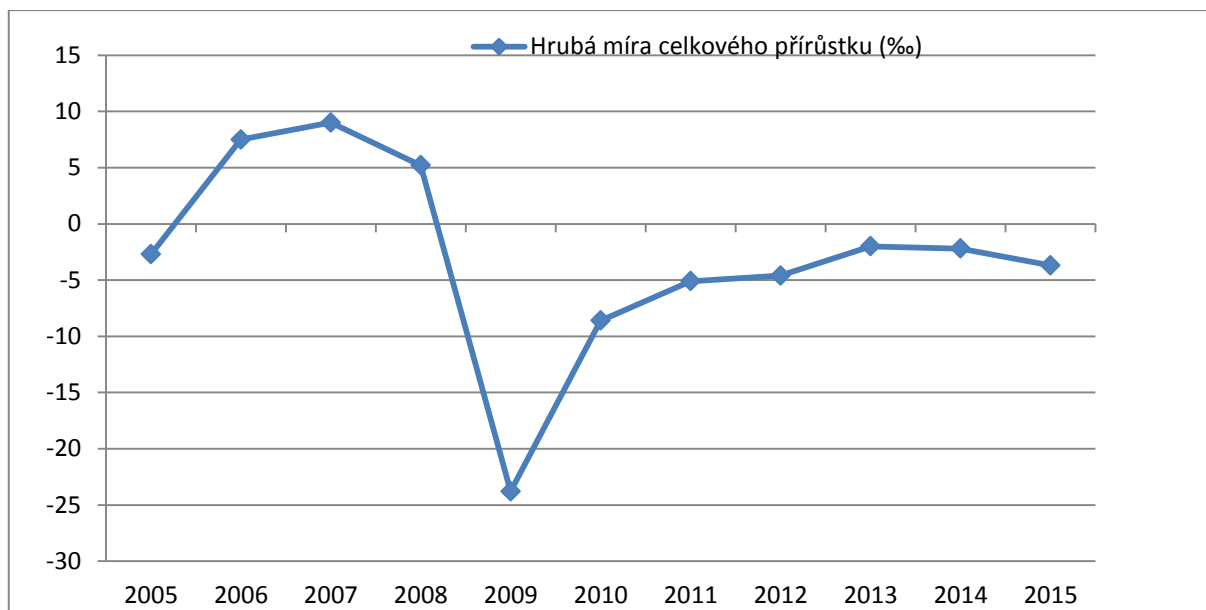
V této kapitole je zachycen vývoj celkového přírůstku v letech 2005-2015. Na základě těchto údajů je proveden výpočet hrubé míry celkového přírůstku. V rámci této podkapitoly je sestaven též Webbův diagram.

Tabulka 29: Celkový přírůstek a hrubá míra celkového přírůstku v Novém Městě na Moravě v letech 2005-2015

Rok	Celkový přírůstek	Hrubá míra celkového přírůstku (‰)
2005	-28	-2,7
2006	79	7,5
2007	96	9,0
2008	55	5,2
2009	-251	-23,8
2010	-90	-8,6
2011	-52	-5,1
2012	-47	-4,6
2013	-20	-2,0
2014	-22	-2,2
2015	-38	-3,7
Celkem	-318	-
Průměr	-28,9	-2,8

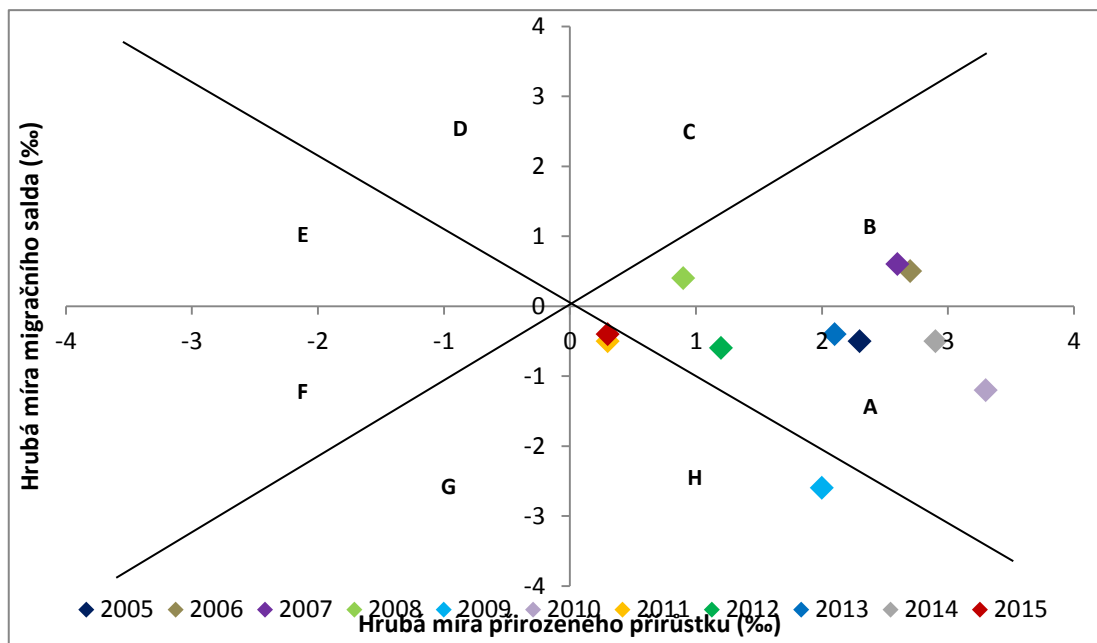
Zdroj: ČSÚ (2015), vlastní zpracování

Graf 20: Hrubá míra celkového přírůstku v Novém Městě na Moravě v letech 2005-2015 (zdroj: ČSÚ, 2015, vlastní zpracování)

Celkový přírůstek dosáhl ve většině sledovaných let záporných hodnot. Celkový úbytek činil v letech 2005-2015 v Novém Městě na Moravě 318 osob. Kladných hodnot dosáhl celkový přírůstek pouze v letech 2006, 2007 a 2008. V roce 2006 a 2007 byl dosažen také výrazně nadprůměrný přirozený přírůstek (tab. 29). V ostatních osmi letech docházelo k úbytku obyvatel, výraznou výjimku tvořil rok 2009, kdy tento úbytek byl několikanásobně vyšší než v ostatních letech. Vysoký celkový úbytek obyvatel byl zaznamenán i v roce 2010, v dalších letech docházelo ke snižování celkového přírůstku (graf 20). Snižování počtu obyvatel Nového Města na Moravě je negativním jevem, který může do budoucna znamenat zvyšující se zátěž na systém sociální a zdravotní péče.

Graf 21: Webbův diagram pro Nové Město na Moravě v letech 2005-2015 (zdroj: ČSÚ, 2015, vlastní zpracování)

Webbův diagram nabízí srovnání obou složek celkového přírůstku (graf 21). V Novém Městě na Moravě se ve sledovaném období nacházela většina hodnot v sektorech pod označením A a B, což značí, že v těchto letech převažoval přirozený přírůstek nad migračním. Pouze roky 2009, 2011 a 2015 náležely do sektoru s označením H, to znamená, že v těchto letech převažoval migrační úbytek.

5.4.14 Sňatečnost a rozvodovost

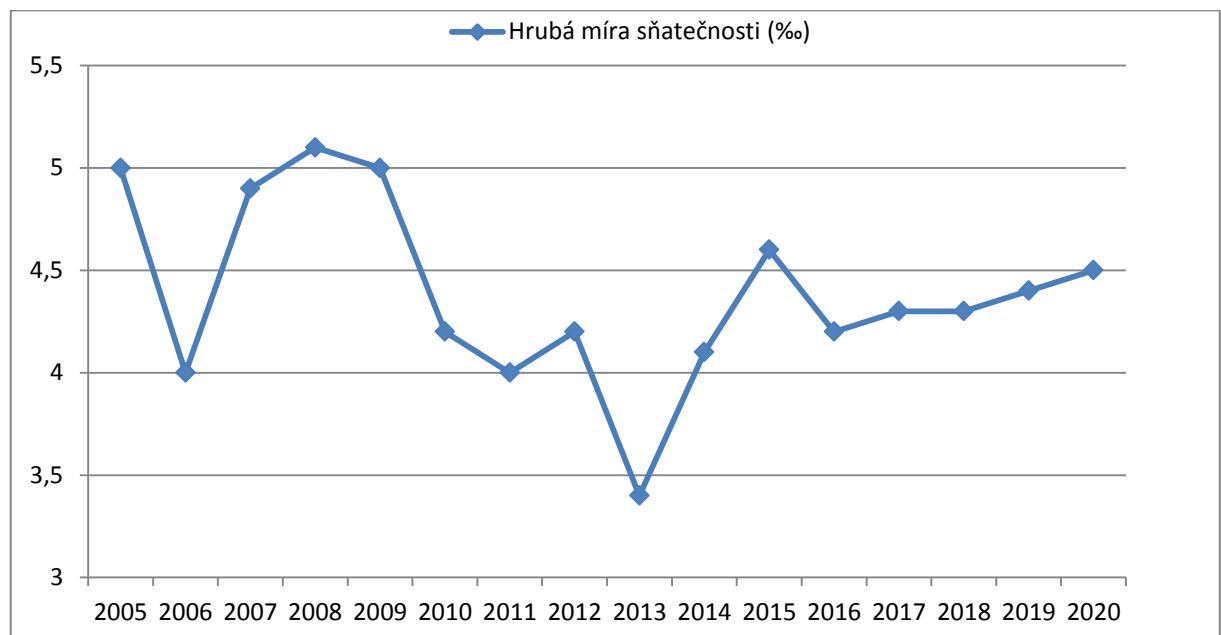
Kapitola se zabývá vývojem počtu sňatků a rozvodů v letech 2005-2015. Na základě těchto počtů je vypočtena hrubá míra sňatečnosti a rozvodovosti. Součástí je též predikce vývoje těchto ukazatelů do roku 2020.

Tabulka 30: Počet sňatků, hrubá míra sňatečnosti, počet rozvodů, hrubá míra rozvodovosti v Novém Městě na Moravě v letech 2005-2015

Rok	Sňatky	Hrubá míra sňatečnosti (‰)	Rozvody	Hrubá míra rozvodovosti (‰)
2005	52	5,0	32	3,1
2006	42	4,0	30	2,8
2007	52	4,9	25	2,4
2008	54	5,1	28	2,6
2009	53	5,0	27	2,6
2010	44	4,2	30	2,9
2011	41	4,0	20	1,9
2012	43	4,2	24	2,4

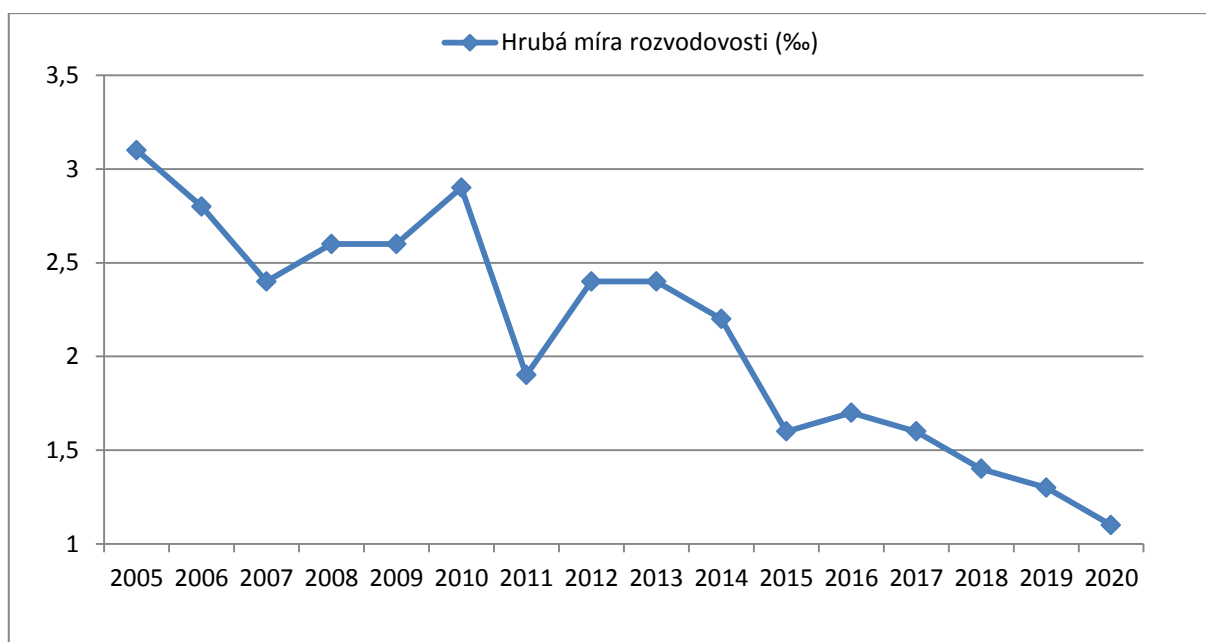
2013	35	3,4	24	2,4
2014	42	4,1	22	2,2
2015	47	4,6	16	1,6
Celkem	505	-	278	-
Průměr	45,9	4,4	25,3	2,4

Zdroj: ČSÚ (2015), vlastní zpracování

Graf 22: Hrubá míra sňatečnosti v Novém Městě na Moravě v letech 2005-2015 s predikcí do roku 2020 (zdroj: ČSÚ, 2015, vlastní zpracování)

V letech 2005-2015 bylo v Novém Městě na Moravě uzavřeno celkem 505 sňatků, nejméně v roce 2013 (35), nejvíce v roce 2008 (54). Hrubá míra sňatečnosti kolísala v prvních třech sledovaných letech. Klesající trend od roku 2008 po rok 2013 ukazuje na menší zájem obyvatel o uzavírání sňatku. V roce 2008 dosáhla hrubá míra sňatečnosti nejvyšší hodnoty 5,1 ‰, v roce 2013 nejnižší hodnoty 3,4 ‰. V posledních dvou letech se objevil znovu nárůst hrubé míry sňatečnosti (tab. 30). V roce 2015 dosáhla hodnoty 4,6 ‰, což je nad průměrem za celé sledované období, což ukazuje zvyšující se zájem obyvatel Nového Města na Moravě o manželství (graf 22). V ČR byla až do konce 80. let 20. století vysoká intenzita sňatečnosti. Více jak 95 % svobodných mužů a žen vstupovalo do manželství, také sňatečnost rozvedených a ovdovělých osob byla značná. Od 90. let se projevuje stále častější odkládání vstupu do manželství. Se snižováním úrovně sňatečnosti souvisí nesezdané soužití, což je fakticky manželství (Vystoupil, 2004).

Graf 23: Hrubá míra rozvodovosti v Novém Městě na Moravě v letech 2005-2015 s predikcí do roku 2020 (zdroj: ČSÚ, 2015, vlastní zpracování)

Celkový počet rozvodů v letech 2005-2015 činil 278. Hrubá míra rozvodovosti dosáhla nejvyšší hodnoty na začátku sledovaného období v roce 2005 (3,1 ‰), nejnižší hodnoty naopak na konci sledovaného období v roce 2015 (1,6 ‰). Hrubá míra rozvodovosti kolísala kolem svého průměru (2,4 ‰). Větší pokles zaznamenala v roce 2011 (1,9 ‰) a po zvýšení v následujících dvou letech opět klesla až na konečných 1,6 ‰ (graf 23). V celém sledovaném období počet rozvodů nikdy nepřevýšil počet sňatků. V absolutních hodnotách bylo nejméně rozvodů na počet sňatků v roce 2015. ČR patří již od 50. let 20. století k zemím s vysokou rozvodovostí. Přispívá k tomu především liberální rozvodová legislativa a nízký věk novomanželů (Vystoupil, 2004).

Tabulka 31: Predikce hrubé míry sňatečnosti (%) a rozvodovosti (%) pro roky 2016-2020

Rok	Predikce	
	Hrubá míra sňatečnosti	Hrubá míra rozvodovosti
2016	4,2	1,7
2017	4,3	1,6
2018	4,3	1,4
2019	4,4	1,3
2020	4,5	1,1

Zdroj: vlastní zpracování

Vývoj hrubé míry sňatečnosti (tab. 31) zachycuje parabolická trendová funkce ve tvaru $T_t = 4,345 - 0,081t + 0,006t^2$. Pokud bude zachován stávající charakter, bude hrubá míra sňatečnosti vzrůstat a v roce 2020 dosáhne hodnoty 4,5 ‰, což je přibližně stejná hodnota jako v roce 2015.

Predikci hrubé míry rozvodovosti pro období 2016-2020 vyjadřuje parabolická trendová funkce ve tvaru $T_t = 2,490 - 0,1t - 0,004t^2$. Při zachování stejného trendu bude hrubá míra rozvodovosti klesat a v roce 2020 dosáhne hodnotu 1,1 ‰.

6 SHRNU TÍ VÝSLEDKŮ

V diplomové práci byla vytvořena komplexní demografická analýza města Nové Město na Moravě, která se zabývá vývojem demografických ukazatelů v letech 2005-2015. U vybraných ukazatelů byla provedena predikce do roku 2020.

Počet obyvatel v SO ORP Nové Město na Moravě mezi lety 2005-2015 poklesl, stejně jako ve většině ostatních SO ORP Kraje Vysočina. Pokles počtu obyvatel zaznamenal i celý Kraj Vysočina, naproti tomu v ČR došlo v tomto období ke zvýšení počtu obyvatel. SO ORP Nové Město na Moravě dosáhlo vyšší index maskulinity než hodnoty 100, jediným dalším SO ORP, který překonal hodnotu 100, byl SO ORP Telč. Tyto dva SO ORP tak tvoří výjimku v Kraji Vysočina i celé ČR, kde hodnotu 100 překračuje index feminity. Index stáří se v SO ORP Nové Město na Moravě mezi sledovanými lety zvýšil. Stejný vývoj nastal v Kraji Vysočina i ČR, ve které je však index stáří nižší než ve většině SO ORP Kraje Vysočina.

Hrubá míra celkového přírůstku byla ve sledovaném období záporná v SO ORP Nové Město na Moravě (-3,6 ‰), stejně jako v naprosté většině SO ORP Kraje Vysočina, i v celém Kraji Vysočina (-0,8 ‰), na rozdíl od ČR, kde dosahovala kladných hodnot (1,5 ‰).

Hustota zalidnění dosahovala v roce 2015 v SO ORP Nové Město na Moravě nižší hodnoty (66 obyv./km²) než v Kraji Vysočina (75 obyv./km²) a poloviční hodnoty ve srovnání s Českou republikou (133 obyv./km²). Nízká hustota osídlení v celém Kraji Vysočina je způsobena rozdrobenou sídelní strukturou s vesnickým charakterem a vysokou zalesněností.

Nové Město na Moravě jako jediné v rámci SO ORP Nové Město na Moravě dosahuje přes deset tisíc obyvatel. V Celém SO ORP Nové Město na Moravě byla v roce 2015 hodnota indexu maskulinity mírně vyšší (101,1) než hodnota indexu feminity (99,9). Tímto se liší od Kraje Vysočina, kde je index maskulinity 98,6 a index feminity 101,4 a ČR s indexem maskulinity 96,6 a indexem feminity 103,5. Průměrný věk obyvatel SO ORP Nové Město na Moravě se příliš neliší (41,8) od průměrného věku Kraje Vysočina (42,1) a ČR (41,9).

V SO ORP Nové Město na Moravě je vysoký počet malých obcí. Ze všech 30 obcí celkem má 15 obcí počet obyvatel do 199 obyvatel a osm obcí do 499 obyvatel. To dokládá rozdrobenost sídelní struktury v této oblasti. Hustota zalidnění je nízká, neboť 20 ze 30 obcí SO ORP Nové Město na Moravě má hustotu zalidnění do 45 obyv./km², což je o třetinu méně než průměrné zalidnění ČR.

Největší nárůst obyvatel byl v Novém Městě na Moravě zaznamenán v 60. letech 20. století. V té době došlo k rozvoji těžby uranové rudy v okolí města, s čímž souvisela výstavba sídlišť a pracovní migrace obyvatel. Po roce 1980, kdy postupně docházelo k útlumu těžby uranu, docházelo též průběžně k poklesu počtu obyvatel. V posledních letech počet obyvatel stagnuje nebo mírně klesá. Podle predikce středního stavu obyvatelstva do roku 2020 bude docházet ke snižování středního stavu obyvatelstva.

Zastoupení mužů a žen v populaci byl v Novém Městě na Moravě po celé sledované období přibližně stejné, růst i pokles byl zaznamenán pouze v desetinách procenta. V Kraji Vysočina a ČR je vyšší zastoupení žen než mužů o několik procent. Na základě predikce maskulinity a feminity se bude v následujících letech snižovat index maskulinity a zvyšovat index feminity.

Průměrný věk obyvatel Nového Města na Moravě ve sledovaném období každý rok vzrůstá. Mezi lety 2005 (38,5) a 2015 (42,2) se průměrný věk zvýšil o 3,7 let. Snižuje se absolutně i relativně podíl osob v předproduktivním věku, produktivním věku a zvyšuje se podíl osob ve věku poproduktivním. Tento trend je nevyhovující pro ekonomické zatížení sociálního systému a zdravotnictví, ale je stejný jako v Kraji Vysočina i v ČR.

Index stáří potvrzuje populační stárnutí obyvatel Nového Města na Moravě. Tento negativní vývoj je zřejmý i v Kraji Vysočina i ČR a bude podle predikce indexu stáří pokračovat i nadále. Stárnutí obyvatelstva a prodloužení lidského života je zřejmé i z hodnot indexu závislosti II. Stárnutí populaci ukazuje i hodnota ekonomického zatížení. Podle predikce do roku 2020 bude tento negativní vývoj pokračovat i nadále.

Hrubá míra porodnosti dosahovala ve sledovaném období v Novém Městě na Moravě hodnot kolem 10 ‰. Výjimečně nízké hodnoty dosáhla v roce 2015 (8,5 ‰). Důvodem může být přesun obyvatel Nového Města na Moravě do starších věkových skupin, kdy klesá porodnost. Podle predikce bude hrubá míra porodnosti klesat i nadále, ale k výraznému poklesu by již nemělo docházet. Pokles porodnosti se týká i celé ČR.

Ve sledovaném období docházelo v Novém Městě na Moravě k nepravidelnému klesání i stoupání počtu potratů. Podle predikce do roku 2020 by měl index potratovosti neustále mírně klesat. V celé ČR se potratovost snižuje, k čemuž vede jednak větší rozšíření a dostupnost antikoncepčních prostředků, ale také ekonomické a kulturní změny ve společnosti.

Hrubá míra úmrtnosti je ve sledovaném období v Novém Městě na Moravě pod hodnotou 10 ‰. Nejčastější příčiny úmrtí jsou zde, stejně jako v ČR, nemoci oběhové soustavy, které se

podílely na všech úmrtích více než polovinou. V predikovaných letech bude hrubá míra úmrtnosti klesat, což svědčí o dobré zdravotní péči pro starší věkové skupiny.

Migrační saldo dosahovalo ve všech sledovaných letech záporných hodnot, s výjimkou let 2006 - 2008. Hrubá míra migračního salda dosahovala průměrné hodnoty -0,5 ‰. Mezi jednotlivými sledovanými lety docházelo k nepravidelnému přírůstku a úbytku. Hrubá míra přirozeného přírůstku dosahovala průměru 1,9 ‰. Tato hodnota ukazatele znamená, že klesá úmrtnost i porodnost. Podle predikce hrubé míry přirozeného přírůstku by měly hodnoty v dalších letech mírně klesat, případně stagnovat. Celkový přírůstek a hrubá míra celkového přírůstku dosahují s výjimkou let 2006 až 2008 záporných hodnot. Průměr za sledované roky je -2,8 ‰. Snižování počtu obyvatel Nového Města na Moravě a jeho stárnutí je negativním demografickým jevem. Do budoucna může tento vývoj znamenat zvyšování zátěže sociálního a zdravotního systému.

Sňatečnost a hrubá míra sňatečnosti ve sledovaných letech kolísá. V posledních letech byl zaznamenán stoupající trend, který může znamenat zvyšující se zájem obyvatel Nového Města na Moravě o manželství. Tento trend by podle predikce měl následovat i v nejbližších letech. V celé ČR hrubá míra sňatečnosti klesá. Také rozvodovost a hrubá míra rozvodovosti vykazuje v Novém Městě na Moravě ve sledovaných letech kolísavou tendenci. Celkově ovšem dochází k jejímu poklesu z 3,1 ‰ v roce 2005 na 1,6 ‰ v roce 2015 (průměr 2,4 ‰). Podle predikce hrubé míry rozvodovosti by v dalších letech měla hrubá míra rozvodovosti i nadále klesat.

V absolutním i relativním vyjádření bylo z hlediska rodinného stavu nejvíce osob ženatých/vdaných. Mezi lety 2001 a 2011 se snížil počet ženatých/vdaných osob a mírně zvýšil počet svobodných osob. Tyto hodnoty mohou poukazovat na trend snižujícího se počtu uzavíraných manželství.

Podle stupně vzdělání bylo v Novém Městě na Moravě ve sledovaných letech nejvíce osob se středním vzděláním včetně vyučení bez maturity. V roce 2011 došlo ke zvýšení počtu obyvatel s úplným středním vzděláním s maturitou, vyšším odborným vzděláním a vysokoškolským vzděláním. Snížil se počet osob se základním a neukončeným vzděláním a se středním včetně vyučení bez maturity. Z těchto údajů vyplývá zvyšující se zájem obyvatel o vzdělání, což je stejný trend jako v celé ČR.

Podle národnosti se obyvatelé Nového Města na Moravě při sčítání lidu, domů a bytů v letech 2001 a 2011, přihlásili v převážné většině k národnosti české a moravské. K jiným

národnostem se hlásili pouze jednotlivci, maximálně desítky občanů. V roce 2011 byl zaznamenán značný počet osob (23,7 %), které se nepřihlásili k žádné národnosti, což koresponduje i s tendencemi v celé ČR.

Podle náboženství se převážná většina věřících osob přihlásila k římskokatolické církvi (cca 80 %). Mezi lety 2001 a 2011 byl zaznamenán značný rozdíl v počtu osob, které neuvedli, zda jsou nebo nejsou věřící, v roce 2001 to bylo 13,8 % a 42,3 % v roce 2011. Poklesl počet osob bez vyznání z 35,9 % v roce 2001 na 22,6 % v roce 2011. Z výsledku vyplývá neochota obyvatel sdělit údaje o svém náboženském zaměření, nelze z nich tedy zjistit skutečný stav věřících občanů v jednotlivých církvích. Tento trend se projevuje celorepublikově.

7 DISKUZE

Demografickou analýzou se zabývá mnoho studií. Kromě základních demografických ukazatelů se některé z nich zaměřují podrobně na určité aspekty, většinou podle podmínek zadavatelů. Existují studie, které se orientují na nezaměstnanost a trh práce (Demografická studie vývoje věkové struktury obyvatel města Vsetína a spádového území do roku 2020, 2006), další jsou zaměřeny na školství a kriminalitu (Socio-demografická analýza Blansko, 2007), problematiku vyloučených lokalit (Demografická analýza Nový Bydžov, 2007), apod.

Pro srovnání výsledků demografické analýzy Nového Města na Moravě jsem prostudoval několik podobných demografických studií obcí z různých částí České republiky. Jednalo se o obce Březová-Oleško (Demografická studie obce Březová-Oleško, 2015), Sulice (Soukup, 2015), Vsetín (Demografická studie vývoje věkové struktury obyvatel města Vsetína a spádového území do roku 2020, 2006), Blansko (Socio-demografická analýza Blansko, 2007), Mukařov (Šoupal, 2012), Jablonec nad Nisou (Tima Liberec, 2008) a Prahu (Brabec, 2015). Ve všech studiích, kromě studií týkajících se obcí Mukařov a Březová-Oleško, existuje skupina ukazatelů, které se vyznačují stejným vývojem za poslední sledované roky. Jedná se o stárnutí obyvatel, nepříznivou věkovou strukturu obyvatel, snižování porodnosti, snižování sňatečnosti, vyšší podíl žen než mužů v populaci a zvyšující se podíl svobodných občanů. Výše uvedené obce mají různou velikost a nacházejí se v různých místech republiky, přesto tyto ukazatele jsou velmi podobné, což potvrzuje celorepublikový trend. Zvyšování podílu svobodných mužů a žen způsobuje odkládání sňatku do pozdějších let, s tím souvisí i zvyšování podílu nesezdaných párů, žijících v tzv. faktickém manželství (ČSÚ, 2014a).

Převážná většina obyvatel ve všech výše uvedených obcích uvádí národnost českou, v obcích na Moravě se jako další v pořadí uvádí národnost moravská. V Blansku se hlásilo 15 % obyvatel k moravské národnosti, v Novém Městě na Moravě 7 %. V celé České republice je to podle ČSÚ 5 %. V Jihomoravském kraji, do kterého patří Blansko, uvedlo při sčítání lidu, domů a bytů v roce 2011, moravskou národnost 22 % obyvatel. V Kraji Vysočina uvedlo moravskou národnost 7 % občanů, stejně jako v Novém Městě na Moravě. Kraj Vysočina je v této otázce obtížné srovnávat s jinými kraji, jelikož leží na česko-moravském pomezí a spadají do něj okresy z Čech i z Moravy.

Většina občanů, kteří se deklarují jako věřící, se hlásí k římsko-katolické církvi. Je zde zřejmý rozdíl mezi obcemi v Čechách a na Moravě. V Březové-Olešce, Sulicích, Mukařově

a Jablonci nad Nisou dosahuje podíl věřících do 10 % obyvatel, v Praze je to 11 %, v Blansku 15 % a ve Vsetíně 20 %. Nové Město na Moravě s 29 % věřících výrazně převyšuje výše uvedené obce i Kraj Vysočinu s 23 % a Českou republiku se 14 %. K římsko-katolické církvi se z těchto věřících v jednotlivých obcích hlásí mezi 49-77 %, v Kraji Vysočina 85 %. Zvyšuje se podíl občanů neuvádějících své náboženské vyznání (43-46 %). Tento trend je stejný v Novém Městě na Moravě, celé České republice i Kraji Vysočina.

Přirozený přírůstek obyvatelstva dosahoval ve všech výše uvedených studiích, s výjimkou Prahy, záporných hodnot. Pokud byl celkový přírůstek kladný, bylo to pouze díky kladnému migračnímu saldu (Mukařov a Blansko). V Mukařově způsobuje nárůst počtu obyvatel migrací blízkost hlavního města Prahy, v Blansku blízkost Brna s velmi dobrým dopravním spojením. V Novém Městě na Moravě je příčinou celkového úbytku obyvatelstva odlehlost obce od větších měst. V Praze se na rozdíl od ostatních obcí podílí na migraci vysoký počet cizinců, jejichž podíl v obyvatelstvu Prahy dosahuje již více než 13 % a stále se zvyšuje (Brabec, 2015). V Novém Městě na Moravě se na počtu obyvatelstva podílí cizinci necelým 1 %, v Kraji Vysočina dosahuje podíl cizinců 1,2 %. Tyto údaje ukazují na zájem cizinců o velké město, kde je více pracovních i jiných příležitostí. K nárůstu počtu obyvatel došlo v Březové-Olešce, Sulicích a Mukařově. Tyto obce mají dobrou dostupnost do hlavního města, proto se sem stěhují obyvatelé Prahy, které láká kvalitní bydlení na venkově. Někteří noví obyvatelé se z důvodu umístění dětí do mateřských a základních škol nebo podnikání nepřihlašují v těchto obcích k trvalému pobytu, čímž tyto obce přicházejí o nemalé finanční prostředky (Šoupal, 2012).

V sociálně demografické analýze Jablonce nad Nisou (Tima Liberec, 2008) se vyskytují témata týkající se problematiky města. Sledují se zde sociálně vyloučené lokality, osoby ohrožené sociálním vyloučením, dávky v hmotné nouzi, rodiny dětí s poruchami chování, apod. V Novém Městě na Moravě neexistuje žádná sociálně vyloučená lokalita a tato problematika se města týká pouze velmi okrajově. Stejně tak se v Novém Městě na Moravě nezjišťují údaje, které sleduje Socio-demografická analýza Blanska (2007). Jedná se například o domácnostní strukturu dle rodinného stavu nebo kriminalitu.

Se závažnými negativními demografickými jevy, kterými jsou stárnutí a celkový úbytek obyvatelstva se potýká Nové Město na Moravě, stejně jako další srovnávané obce. Zvláštním případem je Praha, kde dochází také ke stárnutí obyvatelstva, ale nedochází k celkovému úbytku obyvatel, jelikož přirozený přírůstek je způsobován snižováním úmrtnosti, ale důvodem celkového přírůstku je především vysoké kladné migrační saldo.

8 ZÁVĚR

Diplomová práce analyzovala demografický vývoj v Novém Městě na Moravě v letech 2005-2015 a součástí této analýzy byla predikce vybraných ukazatelů do roku 2020.

Vývoj vybraných ukazatelů v Novém Městě na Moravě se v některých případech shoduje s Krajem Vysočina a ČR a v některých naopak liší. Negativní vývoj nastal v Novém Městě na Moravě, stejně jako v České republice především ve stárnutí obyvatelstva, zvyšování průměrného věku obyvatel a poklesu porodnosti. Tento vývoj je zachycen prostřednictvím indexu stáří a hrubou mírou porodnosti. Na rozdíl od ČR docházelo v Novém Městě na Moravě k poklesu počtu obyvatel.

Podle predikce do roku 2020 se bude zvyšovat index stáří, index závislosti I, II a index ekonomického zatížení, snižovat se bude hrubá míra porodnosti. Kromě toho se v posledních sedmi sledovaných letech hrubá míra migračního salda pohybuje v záporných hodnotách. Tyto negativní výsledky mohou v budoucnu v Novém Městě na Moravě způsobovat problémy. Pro rozvoj města mohou chybět kvalifikovaní pracující v produktivním věku. Bude potřeba věnovat více finančních prostředků do zdravotnictví a navyšovat kapacity v domovech důchodců a ústavech pečujících o nemohoucí občany.

Řešení situace je velmi obtížné. Jako nejdůležitější se jeví poskytnout takové podmínky mladým lidem, aby zůstávali v obci a zakládali zde rodiny. Mnoho mladých lidí se po vystudování nevrací zpět do Nového Města, ale zůstávají ve velkých městech, především v Praze a v Brně. Je třeba vybudovat lepší podmínky pro mladé rodiny. Jde především o vytvoření dostatku vhodných pracovních míst, například pomocí investičních pobídek pro zaměstnavatele. Jak je vidět z historického vývoje počtu obyvatel v Novém Městě na Moravě, největší nárůst obyvatelstva byl zaznamenán v letech rozvoje těžebního průmyslu, největší úbytek v letech, kdy docházelo k jeho útlumu. Pro mladé rodiny je důležité zajištění vlastního bydlení. Podpora bydlení by se mohla dosáhnout nabídkou levnějších stavebních pozemků, finanční dostupností nájemního bydlení a výstavbou levných městských bytů tzv. startovacích. Za úvahu by možná stála i obnova a rozšíření družstevního bydlení, které by ovšem musel podpořit stát, například nízkými úrokovými sazbami půjček. Důležitá je též dostupnost mateřských škol, minimálně pro děti od tří let.

Demografická analýza a znalost předpokládaného vývoje by měla sloužit vedení města a zastupitelstvu k zodpovědnému plánování budoucího rozvoje.

9 SEZNAM LITERATURY

Publikace

CASELLI, Graziella., Jacques. VALLIN a Guillaume J. WUNSCH. *Demography: analysis and synthesis*. Boston: Elsevier, c2006. ISBN 0127656642.

HINDLS, Richard. *Statistika pro ekonomy*. 8. vyd. Praha: Professional Publishing, 2007. ISBN 978-80-86946-43-6

HINDLS, Richard, Ilja NOVÁK a Stanislava HRONOVÁ. *Metody statistické analýzy pro ekonomy*. 2. přeprac. vyd. Praha: Management Press, 2000. ISBN 80-7261-013-9

KALIBOVÁ, Květa. *Úvod do demografie*. 2. vyd. Praha: Karolinum, 2001. Učební texty Univerzity Karlovy v Praze. ISBN 80-246-0222-9.

KOSCHIN, Felix. *Demografie poprvé*. Vyd. 2., přeprac. Praha: Oeconomica, 2005. 122 s. ISBN 80-245-0859-1.

KRAFTOVÁ, Ivana, Martin MAŠTÁLKA, Zdeněk MATĚJA, Ondřej SVOBODA a Pavel ZDRAŽIL. *Bezpečný rozvoj regionu: základní koncept*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-261-0.

RABUŠIC, Ladislav. *Česká společnost stárne*. Brno: Masarykova univerzita, 1995. 192 s. ISBN 80-210-1155-6.

ROUBÍČEK, Vladimír. *Úvod do demografie*. Praha: Codex Bohemia, 1997. 352 s. ISBN 80-85963-43-4.

ŠAFARÍK, Filip. Demografie. In: NOVOTNÁ A KOL., Hana. *Společnost a životní prostředí v regionálním rozvoji*. Praha: Vysoká škola regionálního rozvoje, 2011. ISBN 978-80-87174-11-1.

VAŇO, Boris, Danuša. JURČOVÁ a Ján MÉSZÁROS. *Základy demografie*. Bratislava: Občianske združenie Sociálna práca, 2003. Právo - ekonómia - demografia. ISBN 80-968927-3-8.

YUSUF, Farhat. *Methods of demographic analysis*. New York: Springer, 2013. ISBN 9789400767836.

Elektronické zdroje:

BRABEC, Tomáš. Demografie. In: BAJZÍKOVÁ, Miroslava, Tomáš BRABEC, Šárka HAVLÍČKOVÁ, et al. *Demografie, bydlení a veřejná vybavenost v Praze* [online]. Praha: Institut plánování a rozvoje hlavního města Prahy, 2015 [cit. 2016-11-10]. ISBN 978-80-87931-37-0. Dostupné z:

http://www.iprpraha.cz/uploads/assets/dokumenty/Demografie/2_Demografie_2015-06-29_final.pdf

ČSÚ, 2014a. *Demografický vývoj*. [online]. Praha: ČSÚ. [cit. 2016-09-22]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/13-2105-05-v_letech_2000_az_2004-3_2_obyvateľstvo_podle_veku-_rodinneho_stavu_a_vzdelani

ČSÚ, 2014b. *Národnostní struktura obyvatel*. [online]. Praha: ČSÚ. [cit. 2016-09-22]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/20551765/170223-14.pdf>

ČSÚ, 2014c. *Věková struktura obyvatel podle dat sčítání lidu*. [online]. Praha: ČSÚ. [cit. 2016-09-21]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/20551781/170217-14.pdf/9f50d576-fb17-4b2a-a221-01b0ff96ee3b?version=1.0>

Databáze demografických údajů za obce ČR [online]. Praha: ČSÚ, 2016 [cit. 2016-09-30]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/databaze-demografickych-udaju-za-obce-cr>

Demografická ročenka ČR 2015 [online]. Praha: ČSÚ, 2016 [cit. 2016-09-30]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/demograficka-rocenka-ceske-republiky>

Demografická ročenka krajů 2006-2015 [online]. Praha: ČSÚ, 2016 [cit. 2016-09-30]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/demograficka-rocenka-kraju-2006-az-2015>

Demografická ročenka měst 2001-2010 [online]. Praha: ČSÚ, 2011 [cit. 2016-09-30]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/demograficka-rocenka-mest-2001-az-2010>

Demografická ročenka měst 2006-2015 [online]. Praha: ČSÚ, 2011 [cit. 2016-09-30]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/demograficka-rocenka-mest-2006-az-2015>

Demografická ročenka okresů 2001-2010 [online]. Praha: ČSÚ, 2011 [cit. 2016-09-30]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/demograficka-rocenka-okresu-2001-az-2010-tacr9lk4ov>

Demografická ročenka okresů 2006-2015 [online]. Praha: ČSÚ, 2016 [cit. 2016-09-30]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/demograficka-rocenka-okresu-2006-az-2015>

Demografická ročenka správních obvodů obcí s rozšířenou působností 2005-2014 [online]. Praha: ČSÚ, 2011 [cit. 2016-09-30]. <https://www.czso.cz/csu/czso/demograficka-rocenka-spravnich-obvodu-obci-s-rozsirenou-pusobnosti-2005-az-2014>

Demografický informační portál [online]. 2004-2014 [cit. 2016-09-30] Dostupné z: <http://www.demografie.info>

FIALA, Tomáš a Jitka LANGHAMROVÁ. Vývoj ekonomického a sociálního zatížení a stárnutí populace. *Politická ekonomie*. [online]. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 2013, **2013**(3), 18. [cit. 2016-10-01]. Dostupné z: <https://www.vse.cz/polek/download.php?jnl=polek&pdf=901.pdf>

Historický lexikon obcí České republiky 1869-2011 [online]. ČSÚ, 2016 [cit. 2016-09-30]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/historicky-lexikon-obci-1869-az-2015>

KŘIVÝ, Ivan. *Analýza časových řad* [online]. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2012 [cit. 2016-11-02]. Dostupné z: <https://publi.cz/download/publication/45?pc=1>

Městská a obecní statistika. [online]. Praha, ČSÚ, 2016 [cit. 2016-10-2]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/mos/>

RŮŽIČKOVÁ, Markéta a Luděk ŠÍDLO. Vývoj náboženské struktury obyvatelstva České republiky a její regionální diference podle výsledků sčítání lidu od roku 1991. *Demografie* [online]. 2015, **57**(1) [cit. 2016-09-20]. Dostupné z: <http://1url.cz/ytBvj>

Sčítání lidu, domů a bytů 2001 [online]. Praha: ČSÚ, 2016 [cit. 2016-10-01]. Dostupné z: <http://www.scitani.cz>

Sčítání lidu, domů a bytů 2011 [online]. Praha: ČSÚ, 2016 [cit. 2016-10-01]. Dostupné z: <http://www.scitani.cz>

Ostatní zdroje:

Demografická analýza Nový Bydžov, 2007.

Demografická studie obce Březová-Oleško, 2015.

Sociálně demografická analýza Jablonce nad Nisou, Tima Liberec, 2008.

Socio-demografická analýza Blansko, 2007.

Strategie území správního obvodu ORP Nové Město na Moravě, 2015.

SOUKUP, Tomáš. *Demografická prognóza - Obec Sulice*. Praha, 2015.

ŠOUPAL, Vít. *II. demografická studie populačního vývoje Mukařovska a okolních obcí*. Mukařov, 2012.

10 SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ

Seznam obrázků

Obrázek 1: Administrativní členění SO ORP Nové Město na Moravě

Obrázek 2: SO ORP kraje Vysočina

Seznam tabulek

Tabulka 1: Hustota zalidnění SO ORP Kraje Vysočina v roce 2015

Tabulka 2: Střední stav obyvatelstva v SO ORP Kraje Vysočina v letech 2005 a 2015, index maskulinity a feminity v roce 2015, index stáří v letech 2005 a 2015

Tabulka 3: Přirozený přírůstek, migrační saldo, celkový přírůstek a jejich hrubé míry v jednotlivých SO ORP Kraje Vysočina 2005-2015

Tabulka 4: Hustota zalidnění v obcích SO ORP Nové Město na Moravě v roce 2015

Tabulka 5: Střední stav obyvatelstva v obcích SO ORP Nové Město na Moravě v letech 2005 a 2015, index maskulinity a feminity, index stáří a průměrný věk v roce 2015

Tabulka 6: Velikostní struktura obcí SO ORP Nové Město na Moravě k 31. 12. 2015

Tabulka 7: Přirozený přírůstek, migrační saldo, celkový přírůstek a jejich hrubé míry v jednotlivých obcích SO ORP Nové Město na Moravě 2005 - 2015

Tabulka 8: Vývoj počtu obyvatel Nového Města na Moravě v letech 1869-2015

Tabulka 9: Vývoj počtu obyvatel v jednotlivých částech Nového Města na Moravě v letech 1869-2011

Tabulka 10: Struktura obyvatel podle pohlaví, index maskulinity a feminity v letech 2005-2015

Tabulka 11: Predikce středního stavu obyvatelstva pro roky 2016-2020

Tabulka 12: Predikce indexu maskulinity a feminity pro roky 2016-2020

Tabulka 13: Průměrný věk, index stáří a podíl předproduktivní, produktivní a poproduktivní složky obyvatel na celkovém obyvatelstvu Nového Města na Moravě v letech 2005-2015

Tabulka 14: Predikce indexu stáří pro roky 2016-2020

Tabulka 15: Index ekonomické závislosti I, II a index ekonomického zatížení v Novém Městě na Moravě v letech 2005-2015

Tabulka 16: Predikce indexu závislosti I, indexu závislosti II a indexu ekonomického zatížení pro roky 2016-2020

Tabulka 17: Rozdělení obyvatel do pětiletých věkových kategorií k 31. 12. 2015

Tabulka 18: Rodinný stav obyvatelstva Nového Města na Moravě podle výsledků sčítání lidu v roce 2001 a 2011

Tabulka 19: Obyvatelstvo Nového Města na Moravě podle stupně vzdělání v letech 2001 a 2011

Tabulka 20: Obyvatelstvo Nového Města na Moravě podle národnosti v letech 2001 a 2011

Tabulka 21: Obyvatelstvo Nového Města na Moravě podle náboženského vyznání v letech 2001 a 2011

Tabulka 22: Zemřelí, hrubá míra úmrtnosti a počet zemřelých podle příčiny úmrtí v letech 2005-2015

Tabulka 23: Predikce hrubé míry úmrtnosti (‰) pro roky 2016-2020

Tabulka 24: Počet živě narozených, hrubá míra porodnosti, počet potratů, index potratovosti v Novém Městě na Moravě v letech 2005-2015

Tabulka 25: Predikce hrubé míry porodnosti (‰) a indexu potratovosti (%) pro roky 2016-2020

Tabulka 26: Počet přistěhovalých a vystěhovalých, migrační saldo, hrubá míra migračního salda v Novém Městě na Moravě v letech 2005-2015

Tabulka 27: Přirozený přírůstek a hrubá míra přirozeného přírůstku v Novém Městě na Moravě v letech 2005-2015

Tabulka 28: Predikce hrubé míry přirozeného přírůstku (‰) pro roky 2016-2020

Tabulka 29: Celkový přírůstek a hrubá míra celkového přírůstku v Novém Městě na Moravě v letech 2005-2015

Tabulka 30: Počet sňatků, hrubá míra sňatečnosti, počet rozvodů, hrubá míra rozvodovosti v Novém Městě na Moravě v letech 2005-2015

Tabulka 31: Predikce hrubé míry sňatečnosti (‰) a rozvodovosti (‰) pro roky 2016-2020

Seznam grafů

Graf 1: Průměrný věk v SO ORP Kraje Vysočina v roce 2015

Graf 2: Vývoj počtu obyvatel Nového Města na Moravě v letech 1869-2015

Graf 3: Vývoj středního stavu obyvatel Nového Města na Moravě v letech 2005-2015 s predikcí do roku 2020

Graf 4: Průměrný věk obyvatel Nového Města na Moravě v letech 2005-2015

Graf 5: Podíl osob v předproduktivním, produktivním a poproduktivním věku v Novém Městě na Moravě v letech 2005-2015

Graf 6: Index stáří Nového Města na Moravě v letech 2005-2015 s predikcí do roku 2020

Graf 7: index ekonomického zatížení, index závislosti I a index závislosti II v Novém Městě na Moravě v letech 2005-2015 s predikcí do roku 2020

Graf 8: Věková pyramida Nového Města na Moravě k 31. 12. 2015

Graf 9: Struktura obyvatelstva Nového Města na Moravě podle rodinného stavu v letech 2001 a 2011

Graf 10: Struktura obyvatelstva mužů a žen podle rodinného stavu v Novém Městě na Moravě v letech 2001 a 2011

Graf 11: Vzdělanostní struktura obyvatelstva Nového Města na Moravě v letech 2001 a 2011

Graf 12: Národnostní struktura obyvatel Nového Města na Moravě v roce 2001 a 2011

Graf 13: Struktura obyvatel podle náboženského vyznání a struktura věřících obyvatel v Novém Městě na Moravě v roce 2001

Graf 14: Struktura obyvatel podle náboženského vyznání a struktura věřících obyvatel v Novém Městě na Moravě v roce 2011

Graf 15: Hrubá míra úmrtnosti v Novém Městě na Moravě v letech 2005-2015 s predikcí do roku 2020

Graf 16: Hrubá míra porodnosti v Novém Městě na Moravě v letech 2005 - 2015 s predikcí do roku 2020

Graf 17: Index potratovosti v Novém Městě na Moravě v letech 2005-2015 s predikcí do roku 2020

Graf 18: Hrubá míra migračního salda v Novém Městě na Moravě v letech 2005-2015

Graf 19: Hrubá míra přirozeného přírůstku v Novém Městě na Moravě v letech 2005-2015 s predikcí do roku 2020

Graf 20: Hrubá míra celkového přírůstku v Novém Městě na Moravě v letech 2005-2015

Graf 21: Webbův diagram pro Nové Město na Moravě v letech 2005-2015

Graf 22: Hrubá míra sňatečnosti v Novém Městě na Moravě v letech 2005-2015 s predikcí do roku 2020

Graf 23: Hrubá míra rozvodovosti v Novém Městě na Moravě v letech 2005-2015 s predikcí do roku 2020